

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Marek Slezák

Europeizace trestního práva

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Mgr. Zdeněk Kopečný

Katedra: Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : [26. 06. 2023]

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 227 209 znaků včetně mezer.

Marek Slezák

V Praze dne 26. 06. 2023

Poděkování

V první řadě velice děkuji vedoucímu této práce, JUDr. Mgr. Zdeňkovi Kopečnému, za veškerou pomoc při jejím zpracování. Dále pak děkuji své rodině, přátelům a kolegům za pochopení a morální podporu.

Obsah

ÚVOD	5
1. JAK K EUROPEIZACI DOCHÁZÍ	7
1.1. RADA EVROPY.....	7
1.1.1. Dokumenty Rady Evropy.....	8
1.1.2. Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva	9
1.2. EVROPSKÁ UNIE	10
1.2.1. Mezivládní spolupráce v expertních skupinách.....	13
1.2.2. Mezinárodní smlouvy a posílená spolupráce	15
1.2.3. Nástroje třetího pilíře EU	19
1.2.4. Nástroje po zrušení pilířové struktury.....	20
1.2.5. Působení Soudního dvora Evropské unie	21
1.3. DÍLČÍ ZÁVĚR.....	22
2. EVROPSKÉ INSTITUCE ZAJIŠŤUJÍCÍ SPOLUPRÁCI V TRESTNÍCH VĚCECH	24
2.1. EUROPOL	25
2.1.1. Poslání	26
2.1.2. Struktura.....	27
2.1.3. Konkrétní případy	28
2.2. OLAF.....	29
2.2.1. Poslání	30
2.2.2. Struktura.....	31
2.2.3. Konkrétní případy	32
2.3. EUROJUST	32
2.3.1. Poslání	33
2.3.2. Struktura.....	34
2.3.3. Konkrétní případy	35
2.4. EPPO	36
2.4.1. Poslání	38
2.4.2. Struktura.....	39
2.4.3. Konkrétní případy	42
2.5. DÍLČÍ ZÁVĚR.....	42
3. EUROPEIZACE TRESTNÍHO PRÁVA PROCESNÍHO	44
3.1. NÁSTROJE RADY EVROPY	44
3.1.1. Hard-law	44
3.1.2. Soft-law.....	46
3.2. NÁSTROJE EVROPSKÉ UNIE.....	47
3.2.1. Evropský zatýkácí rozkaz	49
3.2.2. Společné vyšetřovací týmy.....	52
3.2.3. Evropský vyšetřovací příkaz	56
3.2.4. Příkaz k zajištění a příkaz ke konfiskaci	60
3.3. DÍLČÍ ZÁVĚR.....	63
4. EUROPEIZACE TRESTNÍHO PRÁVA HMATNÉHO	65
4.1. NÁSTROJE RADY EVROPY	65
4.1.1. Hard-law	65
4.1.2. Soft-law.....	67
4.2. NÁSTROJE EVROPSKÉ UNIE.....	67
4.2.1. Terorismus	68
4.2.2. Korupce.....	72
4.2.3. Ochrana životního prostředí	75
4.3. DÍLČÍ ZÁVĚR.....	78

ZÁVĚR	80
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	82
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	83
ABSTRAKT	93
ABSTRACT	94

Úvod

V této práci je nejprve nezbytné stanovit, co znamená europeizace trestního práva. Vink a Graziano definují pojem europeizace jako „*vnitrostátní přizpůsobování se evropské regionální integraci*.“¹ Při použití této definice v kontextu trestního práva tedy jde o proces přizpůsobování se platného trestního práva evropských zemí určitým integračním snahám v regionu, a tedy ke sblížování jejich trestního práva. To je v souladu s definicí použitou Kmecem, jenž europeizaci trestního práva vysvětluje jako „*proces harmonizace vnitrostátních trestněprávních norem evropských zemí*.“² Tento proces je z níže uvedených důvodů nezbytný pro efektivní spolupráci daných zemí, budí ale také určité kontroverze spojené zejména s obavami z příliš závažného zasahování do suverenity států, jichž se týká.

Ačkoliv je možné představit si, že do určité míry by europeizace mohla probíhat pouze na základě nesouvisejících dohod mezi evropskými státy, jejími hlavními hybateli jsou organizace, které tyto státy sdružují. Za nejdůležitější takové subjekty lze bezpochyby označit Radu Evropy a Evropskou unii, které v sobě sdružují významný počet evropských států. Tyto organizace mohou k uplatnění vlivu na právní řády svých členských států využívat rozdílné nástroje. V oblasti trestního práva, kde státy nerady dělají kompromisy, bývá podstata zvolených nástrojů o to důležitější.³

Cílem této práce je proto analyzovat průběh procesu europeizace trestního práva a zejména způsoby, kterými k jeho europeizaci dochází. Klade si za cíl ukázat konkrétní nástroje, jež uvedené organizace používají ke sblížování úpravy konkrétních oblastí trestního práva evropských států, a identifikovat v nich případně určité trendy, z nichž by bylo možné zjistit, jak bude europeizace probíhat do budoucna. K dosažení tohoto cíle využívá metodu analytickou a komparativní.

První kapitola se zabývá tím, jak vlastně k europeizaci dochází. Soustředíc se na Radu Evropy a Evropskou unii podává přehled o tom, který z těchto subjektů používá jaké nástroje ke sblížování trestního práva evropských států, a zamýšlí se nad důvody, proč tak činí. Porovnává také použité nástroje z hlediska efektivity. Dále se zaměřuje i na to, kterých států se v daných případech europeizace týká a zda se všechny účastní plně, či si vyjednaly určité výjimky.

---

¹ Vlastní překlad původního textu: „*the domestic adaptation to European regional integration*“. VINK, Maarten P. a Paolo GRAZIANO. Challenges of a New Research Agenda. *Europeanization*. Palgrave Macmillan, London, 2008, s. 3-20, s. 7

² KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 10

³ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 49-50

Druhá kapitola se potom zaměřuje na speciální instituce v rámci EU zaměřené na trestněprávní věci. Přechází od teoretického zkoumání jejich právního základu, jeho přijímání a vývoje přes jejich poslání a strukturu až k praktickým ukázkám jejich činnosti. Zabývá se také tím, které země se na jejich práci podílejí. Postupně takto prozkoumává Europol, OLAF, Eurojust a EPPO.

Třetí a čtvrtá kapitola se již plně věnují konkrétním příkladům evropského vlivu na trestní právo států. Třetí kapitola se soustředí na trestní právo procesní, zatímco čtvrtá kapitola zpracovává problematiku trestního práva hmotného. Obě ukazují nejprve působení Rady Evropy, poté působení Evropské unie. Větší prostor je pak věnován konkrétním nástrojům přijatým Evropskou unií.

Třetí kapitola se takto věnuje nejprve úpravě evropského zatýkacího rozkazu jakožto prvnímu nástroji v této oblasti stojícímu na principu vzájemného uznávání. Pokračuje ke společným vyšetřovacím týmům, které byly zavedeny zhruba ve stejné době. Následně zaměří svou pozornost na evropský vyšetřovací příkaz, jenž po evropském zatýkacím rozkazu rozšiřuje princip vzájemného uznávání na další oblast trestního řízení. Nevyhnutelně se potom přesouvá k úpravě příkazu k zajištění a příkazu ke konfiskaci, které funkci evropského vyšetřovacího příkazu doplňují. U každého z těchto nástrojů zkoumá jeho genezi a vývoj jeho úpravy, upozorňuje ale také na praktické problémy, jež se objevují při jejich používání.

Čtvrtá kapitola vzhledem k velkému množství oblastí upravovaných Evropskou unií v rámci trestního práva hmotného blíže zkoumá tři oblasti, v nichž se EU takto angažuje z odlišných důvodů. Nejprve se soustředí na terorismus jako tradičně mezinárodní trestnou činnost, na nutnosti jejíhož společného řešení většinou panuje shoda. Poté přesouvá svou pozornost ke korupci. Zde jde z pohledu Evropské unie o významný druh trestné činnosti, neboť může poškozovat nejen členské státy nebo pod ně spadající osoby, ale také přímo samotnou EU. To přirozeně zvyšuje motivaci EU tuto oblast jednotně upravit. Poslední část se potom věnuje trestněprávní ochraně životního prostředí v EU, jelikož k potřebě zavedení trestních norem v této oblasti EU dospěla specifickým způsobem.

1. Jak k europeizaci dochází

Počátek europeizace trestního práva nutně souvisí s větší snahou o obecnou evropskou integraci, k níž došlo po druhé světové válce. V této době začaly v Evropě vznikat organizace, jejichž cílem bylo zvýšení spolupráce mezi evropskými státy. Tak vznikla Rada Evropy, jejímiž členy jsou v současnosti víceméně všechny evropské státy, a Evropská společenství, z nichž se vyvinula nynější Evropská Unie. Tyto dvě organizace se staly hlavními hybateli evropské integrace, a z toho důvodu získaly vliv i pokud jde o oblast trestního práva, do níž si suverénní státy obvykle nechtějí nechat zasahovat.⁴

Tato neochota je pochopitelná, jelikož možnost trestat trestné činy bývá považována za jedno z hlavních práv svrchovaného státu.⁵ Toto svrchované právo však „*nevylučuje mezistátní a mezinárodní spolupráci při potírání trestné činnosti.*“⁶ Naopak, i na čistě mezinárodní úrovni se nezřídka stává, že se na určité trestněprávní spolupráci shodne velké množství států, jelikož to považují za výhodné. Zdá se proto logické, že k tomu dojde též na úrovni do vyšší míry integrovaných organizací.⁷ Proč na to ale státy přistupují?

Příčinou europeizace trestního práva je hlavně praktická nutnost. Státy sice nechtějí nechat organizace zasahovat do svých svrchovaných práv, zároveň ale stojí o výhody, které vyšší integrace nabízí. Tyto výhody, jako například zavedení jednotné měny nebo zrušení hraničních kontrol, jdou ovšem ruku v ruce i s problémy, jež je nezbytné řešit na úrovni dané organizace, aby bylo zajištěno efektivní fungování jejích institutů. Europeizace tedy neprobíhá uceleně, nýbrž úpravou určitých otázek a oblastí trestního práva, ohledně nichž se jeví být v zájmu všech dotčených států postupovat společně.⁸ Jakými konkrétně způsoby k úpravě těchto otázek dochází, přiblíží tato kapitola.

1.1. Rada Evropy

Rada Evropy je mezivládní organizace, která vznikla roku 1949 přijetím Statutu Rady Evropy. Ten ve svém článku 1 odst. a. stanoví jako cíl této organizace „*dosažení větší jednoty mezi jejími členy za účelem ochrany uskutečňování ideálů a zásad, které jsou jejich společným dědictvím, a usnadňování jejich hospodářského a společenského rozvoje.*“⁹ K dosažení daného

---

⁴ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 49-50

⁵ Tamtéž, s. 28

⁶ JELÍNEK, J., IVOR, J. et. al.: *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. Praha: Leges, 2015, s. 17

⁷ Tamtéž, s. 18

⁸ KLÍMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 21

⁹ Čl. 1 odst. a. Statutu Rady Evropy. [online]. Dostupný v angličtině z: <https://rm.coe.int/1680935bd0>

cíle může vydávat rezoluce a další podobné instrumenty soft-law, ale také přijímat mezinárodní smlouvy.¹⁰

Obecně nejvýznamnější smlouvou, jež byla na půdě Rady Evropy přijata, je bezpochyby Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Jakožto lidskoprávní smlouva je velmi důležitá i pro oblast trestního práva, stejně jako některé její dodatkové protokoly.¹¹ Na základě Úmluvy také vznikl Evropský soud pro lidská práva, který se dále podílí na procesu europeizace vydáváním závazných rozhodnutí.¹² Následující části práce přinesou jasnější pohled na podstatu uvedených mechanismů.

1.1.1. Dokumenty Rady Evropy

Rada Evropy může dosahovat svých cílů dvojnásobem. Prvním z nich je přijímání právně nezávazných dokumentů. Statut Rady Evropy stanoví, že její rozhodovací orgán nazvaný Výbor ministrů může přijímat doporučení pro vlády svých členských států, jež pak má možnost požádat o informaci, jaké kroky na základě těchto doporučení učinily.¹³ Ohledně některých otázek vydává Výbor Ministrů také rezoluce¹⁴ nebo deklaráce¹⁵. V oblasti trestního práva se do roku 1978 typicky používaly rezoluce, od roku 1979 jde převážně o doporučení.¹⁶

Druhým způsobem dosahování cílů Rady Evropy je přijímání mezinárodních smluv. Ty jsou právně závazné pro státy, které je ratifikují, a v platnost vstupují až dosažením určitého počtu ratifikací. Tato hranice nebývá u většiny smluv nikterak vysoká, ale i přesto často trvá, než jí smlouvy dosáhnou.¹⁷ Například Evropské úmluvě o nepromlčitelnosti zločinů proti lidskosti trval vstup v platnost téměř 30 let.¹⁸ Jiným smlouvám to však trvalo ještě déle, a u některých je docela možné, že v platnost nevstoupí nikdy. Kterýkoliv stát navíc může ke smlouvě přistoupit s výhradami, takže ani efektivita smluv jako prostředků ke sjednocení právního přístupu států

---

¹⁰ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 30

¹¹ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 94

¹² Tamtéž, s. 88

¹³ Čl. 15 odst. b. Statutu Rady Evropy. [online]. Dostupný v angličtině z: <https://rm.coe.int/1680935bd0>

¹⁴ Čl. 20 tamtéž.

¹⁵ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 30

¹⁶ Council of Europe. Recommendations elaborated under the authority of the CDPC. [online]. [cit. 2021-10-30]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/cdpc/resolutions-recommendations>

¹⁷ KMEC, Jirí. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 39

¹⁸ Tamtéž, s. 38

k danému tématu není vysoká.¹⁹ Lze dodat, že často je škoda, že státy k uzavíraným smlouvám nepřístupují s větším nadšením, protože jak ukáží další kapitoly této práce, úprava v nich obsažená bývá nezřídka základem užitečných institutů.

Z hlediska trestního práva mohou být přijaty dva typy smluv. Prvním typem jsou smlouvy, které upravují čistě trestněprávní otázky. Druhým jsou pak smlouvy, které se dotýkají i jiných právních odvětví a úprava trestněprávních otázek je pouze jedním z jejich cílů.²⁰

Návrhy výše zmíněných dokumentů může pro Výbor ministrů od roku 1958 vypracovávat Evropský výbor pro problémy kriminality.²¹

1.1.2. Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Evropský soud pro lidská práva byl zřízen Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod „k zajištění plnění závazků přijatých Vysokými smluvními stranami v Úmluvě a protokolech k ní.“²² Na rozdíl od jiných podobných mezinárodních soudů k němu mohou stížnosti přímo podávat fyzické osoby, jejichž práva plynoucí z Úmluvy měla být poškozena, nebo dokonce i ty, které měly být poškozeny nepřímo.²³ Soud poté rozhodne o tom, zda k poškození na právech došlo, a o způsobu nápravy.²⁴ To je asi nejdůležitější pro osobu, jež stížnost podala.

Rozhodnutí však obvykle obsahuje také vysvětlení, jak k porušení došlo, což pro stát znamená, že pokud nezabrání tomu, aby ke shodným situacím docházelo i v budoucnu, rozhodne Soud znovu v jeho neprospěch.²⁵ To však nekončí u státu, proti němuž bylo rozhodnuto. Sám ESLP v rozsudku *Modinos proti Kypru* zmínil, že Nejvyšší soud Kypru měl uvést svou judikaturu do souladu s rozhodnutím ESLP vedeném proti Spojenému království.²⁶

To je také jeden ze způsobů, jakým probíhá dohled nad výkonem rozhodnutí. V tomto případě probíhá nepřímo, když ESLP rozhoduje o jiném, ale obdobném případě, může však probíhat i přímo. Přímý dohled je v působnosti Výboru ministrů.²⁷ Ten přijal pro tento dohled

---

¹⁹ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 39

²⁰ KLIMEK, Libor. *Základy trestního práva Evropské unie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 59

²¹ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 36

²² Čl. 19 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. [online]. Dostupná z: https://www.echr.coe.int/documents/convention_ces.pdf

²³ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 117

²⁴ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 52-54

²⁵ Tamtéž, s. 54

²⁶ § 20 rozsudku ESLP ze dne 22. dubna 1993 ve věci *Modinos proti Kypru*, č. stížnosti 1570/89.

²⁷ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 122

pravidla, podle nichž kontroluje mj. přijetí obecných opatření, jež by zabránila vzniku dalších obdobných porušení a ukončila ta stávající.²⁸ Lze tedy uzavřít, že na čistě mezinárodní organizaci má RE úctyhodné množství možností, jak ovlivňovat právní řády svých členských států.

1.2. Evropská Unie

Na rozdíl od čistě mezivládní Rady Evropy má Evropská unie charakter nadnárodní. Je nadřizena svým členským státům, pokud jde o otázky, v nichž na ni přenesly své pravomoci.²⁹ I z tohoto důvodu má k dispozici velké množství prostředků, které může využít ke sblížení právních řádů členských států.³⁰ Tyto prostředky se měnily spolu s tím, jak se vyvíjela EU samotná, pro jejich pochopení je tedy na místě se stručně zmínit i o její historii.

Prvním krokem k nadnárodní integraci evropských států bylo založení Evropského společenství uhlí a oceli, jež bylo založeno šesti evropskými státy roku 1952, a mělo čtyři orgány, přičemž orgán výkonný přijímal závazná rozhodnutí nikoliv jednomyslně, nýbrž většinou.³¹ Spolupráce se rychle osvědčila, a tak byly roku 1958 týmiž státy založeny další dvě organizace, Evropské hospodářské společenství a Evropské společenství pro atomovou energii.³² Některé orgány těchto tří organizací byly sloučeny současně přijatou Úmluvou o určitých společných institucích,³³ jiné fungovaly téměř dekádu odděleně, než byly definitivně spojeny Bruselskou slučovací smlouvou roku 1967.³⁴

Tyto integrační úspěchy vzešly hlavně ze snah Francie. Velká Británie se ze začátku nechtěla účastnit, jelikož se více soustředila na vztahy s jinými zeměmi, nicméně postupně si začala uvědomovat, že by bylo ekonomicky výhodné více se zapojit i v Evropě. Roku 1960 tak ustavila spolu s dalšími evropskými zeměmi, jež se zatím neúčastnily integračních procesů, Evropské sdružení volného obchodu. O pouhý rok později však začala usilovat o členství

---

²⁸ Pravidlo 6 odst. 2 písm. b) bod ii. Pravidel Výboru ministrů pro dohled nad výkonem rozsudků ve znění z 18. ledna 2017. [online]. [cit. 2021-10-16]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/16806eebf0>

²⁹ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 22-23

³⁰ KLÍMEK, Libor. *Základy trestného práva Evropské unie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 40-51

³¹ CRAIG, Paul a Gráinne DE BÚRCA. *EU Law: Text, Cases, and Materials*. Fifth Edition. New York: Oxford University Press, 2011, s. 5

³² PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: (prizmatem lisabonské smlouvy)*. 3. rozš. vyd. Praha: Linde, 2012, s. 22

³³ Úmluva o určitých společných institucích Evropských společenství. [online]. [cit. 2021-10-24]. Dostupná v angličtině z: https://www.cvce.eu/en/obj/treaty_establishing_the_eec_convention_on_certain_institutions_common_to_the_european_communities_rome_25_march_1957-en-903872ca-002c-4ba4-b845-c25bbcb0f60f.html

³⁴ CRAIG, Paul a Gráinne DE BÚRCA. *EU Law: Text, Cases, and Materials*. Fifth Edition. New York: Oxford University Press, 2011, s. 6

v EHS.³⁵ Tak později učinila drtivá většina členských států ESVO. To má tak v současnosti čtyři členské státy, které z nějakých důvodů do EU nevstoupily, přičemž tři z nich jsou od roku 1994 členy Evropského hospodářského prostoru, což jim umožňuje „*podílet se na vnitřním trhu Unie implementací unijní legislativy*.“³⁶ To rozšiřuje dosah vlivu EU.

Evropská společenství, jak se původní tři organizace po plném sloučení orgánů roku 1967 označovaly, se tak musela vypořádávat se zájmem dalších států o přistoupení. Přišla proto s doktrínou *acquis communautaire*, dle níž přistupující země musí přijmout právo ES jako celek, pakliže si nevyjedná trvalou výjimku, nebo alespoň přechodné období. K prvnímu rozšíření, kdy také bylo vyjednáno mnoho výjimek, došlo již roku 1973. V té době se také začalo pracovat na vytvoření měnové unie.³⁷ Vzhledem k rozšiřování bylo třeba upravit fungování orgánů ES a vytvořit některé nové. ES pak v 80. letech dosáhlo dvojnásobného počtu původních členů.³⁸

Roku 1987 vstoupil v platnost Jednotný evropský akt, jenž poslal ES na cestu hlubší integrace a vytvoření Evropské unie nejen modernizací postupů orgánů ES a dalším důrazem na vytvoření vnitřního trhu, ale také obrácením pozornosti k tématům jako úplné odstranění vnitřních hranic a společné provádění evropské zahraniční politiky.³⁹ K odstranění vnitřních hranic přijalo několik členských států Schengenská úmluva, k nimž brzy přistoupila nejen většina ostatních členských států, ale také státy ESVO.⁴⁰ Dosažení dalších cílů se přiblížilo roku 1993, kdy vstoupila v platnost Maastrichtská smlouva, která vytvořila třpilířovou Evropskou unii kombinující nadnárodní v prvním a mezivládní princip v dalších dvou pilířích.⁴¹ Zásadní byla také ustanovení o unijním občanství nebo zavedení společné měny, k němuž pak došlo roku 1999.⁴² Bylo však nejspíš nevyhnutelné, že úspěšné prohlubování integrace postupně přinese problémy v podobě klesající ochoty některých států dále se na něm podílet.

Již u Maastrichtské smlouvy, tedy svým způsobem na počátku EU, začaly vznikat rozdíly mezi členskými státy. Dánský lid smlouvu v referendu těsně odmítl, což šokovalo i tamní vládu. Tehdejší parlamentní strany následně vypracovaly dokument, který měl umožnit její přijetí v opětovném referendu. Jeho nejdůležitější součástí byly čtyři výjimky, jimiž Dánsko přijetí

---

³⁵ PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: (prizmatem lisabonské smlouvy)*. 3. rozš. vyd. Praha: Linde, 2012, s. 23-24

³⁶ TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a kol. *Právo Evropské Unie*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 260

³⁷ Tamtéž, s. 40-42

³⁸ PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: (prizmatem lisabonské smlouvy)*. 3. rozš. vyd. Praha: Linde, 2012, s. 30

³⁹ Tamtéž, s. 31

⁴⁰ V současnosti jsou součástí Schengenského prostoru všechny 4 státy ESVO a všechny státy EU kromě Irska, které má vyjednanou výjimku, Bulharska, Rumunska a Kypru.

⁴¹ První pilíř byla dosavadní Evropská společenství, druhý pak společná zahraniční a bezpečnostní politika a třetí justiční a policejní spolupráce.

⁴² TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a kol. *Právo Evropské Unie*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 47-50

smlouvy podmiňovalo, a sice konkrétně z účasti na společné obranné politice, z přijetí eura, z účasti na unijním občanství a z dalšího prohlubování spolupráce v otázkách spadajících do oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí. Evropská rada pak v Edinburghu dosáhla dohody s Dánskem a přijala rozhodnutí, kterým mu uvedené výjimky skutečně udělila.⁴³ Na spolupráci v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí v tehdejší podobě se však Dánsko plně účastnilo.⁴⁴ Ve druhém referendu již dánští občané smlouvu s těmito výjimkami přijali.⁴⁵

Maastrichtská smlouva se dočkala několika významných novelizací. Nejprve šlo o Amsterodamskou smlouvu, která roku 1999 mimo jiné přesunula některé záležitosti z třetího pilíře do prvního za účelem vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva, a také zavedla možnost posílené spolupráce mezi pouze některými státy EU. Roku 2003 následovala Niceská smlouva, jež se soustředila hlavně na přípravu plánovaného rozšíření EU o rekordních deset států.⁴⁶

Amsterodamský přesun záležitostí z třetího pilíře do prvního spustil dánskou výjimku ohledně prohlubování spolupráce, což si vyžádalo nový protokol,⁴⁷ který vylučuje aplikaci rozhodnutí ohledně otázek přesunutých do prvního pilíře na Dánsko.⁴⁸ Také Irsko a Spojené království si vyjednaly podobný protokol,⁴⁹ který jim uděloval z této oblasti výjimku, nicméně ponechal jim tříměsíční lhůtu, během níž mohou prohlásit, že chtějí, aby se na ně daný nástroj vztahoval. Pokud tak neučiní, vztahovat se na ně nebude. Měly však také možnost připojit se k přijatým legislativním aktům se souhlasem Evropské komise kdykoliv později.⁵⁰ Podařilo se jim tedy zachovat si svobodu volby, což považují za mnohem lepší řešení než dánské rozhodnutí hlubší spolupráci v této oblasti kategoricky odmítnout.

Konečně, po neúspěšném pokusu o vytvoření Evropské ústavy vstoupila roku 2009 v platnost Lisabonská smlouva. Ta zaváděla mnoho změn plánovaných právě již v ústavě novelizací dosavadních smluv, navíc jim pak postavila na roveň ještě Listinu základních práv

---

⁴³ SVENSSON, Palle. The Danish Yes to Maastricht and Edinburgh. The EC Referendum of May 1993. *Scandinavian Political Studies*, Vol. 17 – No. 1, 1994, s. 69-82., s. 70-72

⁴⁴ Section D of Annex 1 to Denmark and the Treaty on European Union. (Úř. věst. C 348, 31. 12. 1992, s. 1—4).

⁴⁵ SVENSSON, Palle. The Danish Yes to Maastricht and Edinburgh. The EC Referendum of May 1993. *Scandinavian Political Studies*, Vol. 17 – No. 1, 1994, s. 69-82., s. 74

⁴⁶ CRAIG, Paul a Gráinne DE BÚRCA. *EU Law: Text, Cases, and Materials*. Fifth Edition. New York: Oxford University Press, 2011, s. 17-20

⁴⁷ Protocol on the position of Denmark. (Úř. věst. C 340, 10. 11. 1997, s. 101—102).

⁴⁸ PETERSEN, Nikolaj. The Danish Referendum on the Treaty of Amsterdam Europas?. *ZEI-Zentrum Fur Europäische Integrationsforschung*, 1998, s. 19-20

⁴⁹ Protocol on the position of the United Kingdom and Ireland. (Úř. věst. C 340, 10. 11. 1997, s. 99—100).

⁵⁰ CRAIG, Paul a Gráinne DE BÚRCA. *EU Law: Text, Cases, and Materials*. Fifth Edition. New York: Oxford University Press, 2011, s. 938

EU. Zrušila pilířovou strukturu EU a zpřehlednila působnost unijních orgánů.⁵¹ Výjimka Spojeného království a Irska byla rozšířena na celý prostor svobody, bezpečnosti a práva. Tedy ani nástroje, které se týkají policejní a justiční spolupráce, se na ně podle protokolu č. 21⁵² nevztahují, pakliže se k nim nerozhodnou přistoupit. Tak mohou učinit jak ohledně návrhu, tak ohledně již přijatého předpisu. Totéž pak platí i o změnách předpisů, jimiž jsou tyto státy vázány.⁵³ Dánsko pak podle protokolu č. 22⁵⁴ stojí zcela mimo prostor svobody, bezpečnosti a práva. Předpisy týkající se Schengenského prostoru a další legislativní nástroje ohledně této oblasti, jimiž je Dánsko vázáno z minulosti, pro něj neplatí jako unijní právo, nýbrž pouze na bázi mezinárodního práva, což také znamená, že na něj nemají vliv ani změny těchto předpisů na unijní úrovni. To je jediný způsob, jak se může spolupráce v této oblasti účastnit, jelikož mu chybí možnost přistupovat k jednotlivým legislativním nástrojům. Přistupovat může pouze k nástrojům týkajícím se Schengenu, nicméně pakliže tak neučiní ve lhůtě šesti měsíců od podání návrhu, nemá možnost přistoupit později. Jinak mu náleží pouze právo zříct se části nebo celého znění protokolu, a tedy vlastně přijmout všechny nástroje, z nichž má výjimku, najednou.⁵⁵ Dánsko se této pozici mohlo vyhnout, jelikož protokol č. 22 mu také umožnil přejít z jeho současného režimu do obdobné pozice, v jaké stojí Irsko, kdy by mohlo přistupovat k jednotlivým nástrojům. Dánští občané však roku 2015 tuto možnost v referendu odmítli.⁵⁶

Je tedy jasné, že jak se EU vyvíjela, nezbytně se měnily také nástroje, jež využívala k europeizaci trestního práva. Právě jejich vývoj bude analyzován v následující části práce.

1.2.1. Mezivládní spolupráce v expertních skupinách

Evropská společenství se ve svých počátcích soustředila na ekonomiku a hospodářství a ke sbližování trestněprávních norem politická vůle nebyla. Proto když se alespoň určité jejich sladění ukázalo být v rámci společenství vhodné, neexistovaly speciální nástroje, jimiž by ho bylo možné dosáhnout.⁵⁷ K určité spolupráci v tomto odvětví tak začalo docházet v 70. letech

---

⁵¹ PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: (prizmatem lisabonské smlouvy)*. 3. rozš. vyd. Praha: Linde, 2012, s. 61-63

⁵² Protokol (č. 21) o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva. (Úř. věst. C 115, 9. 5. 2008 s. 295—298).

⁵³ CRAIG, Paul a Gráinne DE BÚRCA. *EU Law: Text, Cases, and Materials*. Fifth Edition. New York: Oxford University Press, 2011, s. 938

⁵⁴ Protokol (č. 22) o postavení Dánska. (Úř. věst. C 115, 9. 5. 2008 s. 299—303).

⁵⁵ HERLIN-KARNELL, Ester. Denmark and the European area of freedom, security and justice: a Scandinavian arrangement. *Amsterdam LF*, 2013, 5: 95., s. 100-101

⁵⁶ MIGLIORATI, Marta. Postfunctional differentiation, functional reintegration: the Danish case in Justice and Home Affairs. *Journal of European Public Policy*, 2021, 1-23., s. 12

⁵⁷ KLIMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 30-31

20. století mimo rámec ES čistě mezi státy a ohledně určitých otázek, které zrovna bylo třeba řešit.⁵⁸ Někteří autoři zde proto hovoří o ad hoc intergovernmentalismu.⁵⁹

Vzhledem k nutnosti dlouhodobější spolupráce začaly vznikat neformální skupiny zabývající se různými pro trestní právo relevantními tématy, v nichž se scházeli určití představitelé členských, ale též dalších států. První takovou platformou se roku 1971⁶⁰ stal Bernský klub, v němž se za účelem řešení problematiky mezinárodního terorismu a špionáže začali scházet ředitelé bezpečnostních služeb.⁶¹ Ministry a vysoké úředníky začala krátce poté⁶² sdružovat skupina Pompidou, která se soustředila na boj s drogovou kriminalitou. Nejprve šlo o pouhých sedm států, nicméně skupina byla velmi otevřená novým členům a roku 1980 byla za účelem dosažení vyšší efektivity zakomponována pod Radu Evropy, kde funguje doposud.⁶³ Zároveň se také otevřela státům, které členy RE nejsou,⁶⁴ pakliže dosavadní členové jejich přistoupení schválí.⁶⁵ V dalších letech vzniklo ještě mnoho neformálních skupin, například skupina Quantico (1978) nebo Policejní pracovní skupina k terorismu (1983).⁶⁶ Zde chci zdůraznit, že taková spolupráce je podle mého názoru důležitá, a to i v době, kdy máme zavedené formální procedury. V některých situacích je obecně vhodnější, ale hlavně má větší možnost přicházet s inovativními postupy, které mohou být dále formalizovány.

Největšího významu v tomto kontextu dosáhla skupina TREVI ustavená roku 1976 členskými státy ES, jež měla za cíl boj proti terorismu.⁶⁷ Její setkání probíhala na úrovni ministerské, mezi vysoce postavenými úředníky a skupin s experty z praxe.⁶⁸ Postupně se v jejím rámci vytvořily čtyři specializované skupiny a každá z nich se soustředila na jinou problematiku: TREVI I na terorismus, TREVI II na školení a výměnu informací, a později také na věci

---

⁵⁸ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 118

⁵⁹ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 32

⁶⁰ Některé zdroje uvádějí, že vznikl již na konci 60. let.

⁶¹ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 119

⁶² Většina knižních zdrojů uvádí jako rok vzniku 1972, nicméně webová stránka skupiny uvádí rok 1971.

⁶³ Council of Europe. Our history. [online]. [cit. 2021-12-10]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/pompidou/about/history>

⁶⁴ Mezi současnými 41 členy skupiny jsou tak i Izrael, Maroko nebo Mexiko.

⁶⁵ Bod III. rezoluce Res(80) 2. Setting Up a Co-Operation Group To Combat Drug Abuse and Illicit Trafficking in Drugs (Pompidou Group). [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/resolution-80-2-english-mod/16808e5106>

⁶⁶ DOEBLER-HAGEDORN, Franziska. *The State at Its Borders: Germany and the Schengen Negotiations*. ProQuest LLC, 2014, s. 103

⁶⁷ KLÍMEK, Libor. *Základy trestního práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 32

⁶⁸ DOEBLER-HAGEDORN, Franziska. *The State at Its Borders: Germany and the Schengen Negotiations*. ProQuest LLC, 2014, s. 104

veřejného pořádku⁶⁹, TREVI III na organizovaný zločin a TREVI IV na odstraňování hraničních kontrol při zavádění Schengenského prostoru.⁷⁰ Významným úspěchem skupiny se roku 1993 stalo založení Evropské protidrogové jednotky⁷¹, na kterou později přímo navázal Europol.⁷²

Činnost TREVI se postupně formalizovala a sbližovala s činností ES, např. když mezi účastníky jejích jednání přibyl i zástupce Komise.⁷³ Ta také ustavila skupinu koordinátorů, která měla mimo jiné za úkol informovat Komisi o činnosti TREVI a některých dalších podobných skupin.⁷⁴ Maastrichtská smlouva nakonec začlenila činnost TREVI do třetího pilíře, čímž prakticky došlo k jejímu sloučení s nově vzniklou EU.⁷⁵

Je tedy zřejmé, že před přijetím Maastrichtské smlouvy byla europeizace trestního práva na úrovni ES zajišťována jen velmi neformálně v mezivládních skupinách, které plodily maximálně nezávazné výstupy ve formě různých deklarací či akčních plánů.⁷⁶ Významný přínos jim nicméně upřít nelze, jelikož některé z výsledků jejich práce se uplatnily např. v rámci třetího pilíře EU a několik z nich bylo dokonce plně vstřebáno velkými evropskými organizacemi, v jejichž rámci pak pokračovaly ve své činnosti.

1.2.2. Mezinárodní smlouvy a posílená spolupráce

Po celou dobu mohou státy samozřejmě také uzavírat ohledně oblasti trestního práva mezinárodní smlouvy. Zde ovšem nejde o tak významný nástroj, jelikož na jejich sjednávání se již soustředí Rada Evropy. A když už se o to členské státy pokusí, narazí na stejné problémy, jaké byly uvedeny již ve výkladu o právě této organizaci. Jako příklad lze uvést Úmluvu mezi členskými státy Evropských společenství o výkonu cizích trestních rozsudků ze dne 13. listopadu 1991,⁷⁷ která nikdy nebyla ratifikována. I na její obsah se však navazovalo v rámci třetího pilíře EU.⁷⁸ V něm měla možnost vypracovávat úmluvy Rada EU, jež je pak mohla členským státům doporučovat k přijetí, iniciovat jejich vznik však mohly pouze členské státy. Tato možnost Radě

---

⁶⁹ DOEBLER-HAGEDORN, Franziska. *The State at Its Borders: Germany and the Schengen Negotiations*. ProQuest LLC, 2014, s. 104

⁷⁰ PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: (prizmatem lisabonské smlouvy)*. 3. rozš. vyd. Praha: Linde, 2012, s. 148

⁷¹ Europol Drug Unit – EDU

⁷² VLASTNÍK, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Beroun: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, IFEC, 2008, s. 125-127

⁷³ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 33

⁷⁴ BUNYAN, Tony. Trevi, Europol and the European State. *Stategatching the new Europe*, 1993, 1., s. 8

⁷⁵ PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: (prizmatem lisabonské smlouvy)*. 3. rozš. vyd. Praha: Linde, 2012, s. 149

⁷⁶ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 33-34

⁷⁷ Úmluva mezi členskými státy Evropských společenství o výkonu cizích trestních rozsudků. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://m.likumi.lv/doc.php?id=215867>

⁷⁸ KLIMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 33

zůstala i po Amsterodamské smlouvě. Na základě jedné takové úmluvy vznikl Europol, dalším příkladem je Úmluva o vzájemné pomoci a spolupráci mezi celními správami.⁷⁹ Obecně však již tehdy mohla EU využít mnoho efektivnějších nástrojů.

Jako úspěšnou a důležitou výjimku je zde ovšem nutné zmínit Schengenské úmluvy. Ty navázaly na nezávaznou, dvoustrannou Saarbrückenskou dohodu mezi Francií a Německem z roku 1984, na základě níž tyto státy postupně odstraňovaly hraniční kontroly na své hranici. Již o rok později uzavřely tyto státy obsahově podobnou Schengenskou dohodu i se státy Beneluxu, čímž ze sebe učinily určitou „laboratoř integrace.“⁸⁰ Jelikož dosažení zrušení hraničních kontrol postupem v rámci ES komplikoval vyhýbavý postoj zejména Spojeného království, ukázal se schengenský postup jako vhodnější. Roku 1990 byla přijata Schengenská prováděcí úmluva (v platnost vstoupila roku 1995), přičemž obě počítaly i s úpravou trestněprávních otázek států, které k nim přistoupily.⁸¹

Jelikož ostatní státy viděly, že spolupráce se osvědčila, skutečně začaly rychle přistupovat. Roku 1996 dokonce v rámci vstupu Severské pasové unie přistoupily i Norsko a Island, s nimiž jakožto nečleny EU musely být sjednány speciální dohody. Krátce poté Amsterodamská smlouva začlenila schengenské *acquis* do pilířové struktury EU (zčásti do prvního a zčásti do třetího pilíře),⁸² pročež musely být s Norskem a Islandem uzavřeny smlouvy nové.⁸³ Dánsko si při té příležitosti naopak sjednalo možnost odmítnout opatření týkající se schengenské spolupráce, což dále prohloubilo v protokolu k Lisabonské smlouvě,⁸⁴ na základě něhož se může rozhodnout, zda určité opatření k doplnění schengenského *acquis* do svého práva promítne či nikoliv.⁸⁵ Amsterodamská smlouva schengenský systém zbavila samostatnosti, kterou se do té doby vyznačoval (v agendě jeho samostatných orgánů následně pokračovaly orgány EU), a v podstatě ho přetvořila na institut posílené spolupráce, který zavedla.⁸⁶

---

⁷⁹ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 121-123

⁸⁰ PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: (prizmatem lisabonské smlouvy)*. 3. rozš. vyd. Praha: Linde, 2012, s. 217-219

⁸¹ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 355-357

⁸² Protocol integrating the Schengen *acquis* into the framework of the European Union. (Úř. věst. C 340, 10. 11. 1997 s. 93—96).

⁸³ PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: (prizmatem lisabonské smlouvy)*. 3. rozš. vyd. Praha: Linde, 2012, s. 218-223

⁸⁴ Protokol (č. 22) o postavení Dánska. (Úř. věst. C 115, 9. 5. 2008 s. 299—303).

⁸⁵ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 359-360

⁸⁶ PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: (prizmatem lisabonské smlouvy)*. 3. rozš. vyd. Praha: Linde, 2012, s. 218-223

Z tohoto důvodu zde není schengenský systém kladen na roveň RE a EU, přestože jde o uskupení tvořené odlišnou skupinou států než každá z těchto organizací a přináší do jejich právních řádů specifické integrační prvky týkající se trestního práva. V rámci schengenské spolupráce mají například policejní orgány možnost pronásledovat podezřelého za hranice svého státu a tam ho zadržet. Musí však stát, na jehož území vstoupí, na probíhající pronásledování upozornit a případně ho na žádost tohoto státu ukončit. Upozornění je nutné také proto, že pronásledující policejní orgán sice může podezřelého zadržet, zatknout ho však musí orgány státu, na jehož území se nachází.⁸⁷ To je dle mého názoru vhodný kompromis, který zároveň usnadňuje dosažení cíle dopadení pachatelů trestných činů a zároveň respektuje suverenitu států, a nedává jim tedy důvod začít se k integraci stavět odmítavě.

Kromě práva přeshraničního pronásledování stanoví Schengenská prováděcí úmluva k zajištění policejní spolupráce povinnost používat Schengenský informační systém, v němž státy sdílí informace o osobách podezřelých ze spáchání závažných trestných činů, osobách nacházejících v Schengenském prostoru neoprávněně, pohřešovaných dětech, ale také o věcech jako automobily, zbraně nebo doklady, jež zmizely svým majitelům.⁸⁸ Pokud je osoba v systému označena jako hrozba, může jí stát odeprít vstup do Schengenského prostoru. Jelikož však Soudní dvůr EU vyžadoval v takových případech odůvodnění, vydaly unijní orgány nařízení,⁸⁹ jímž byl zřízen Schengenský informační systém druhé generace. V rámci něj existuje systém zajišťující, že státy vždy uvedou dostatek informací, a je zde prohloubena spolupráce ohledně sdílení biometrických údajů.⁹⁰

Na tomto příkladu je vidět, že ohledně záležitostí Schengenského prostoru lze vydávat sekundární legislativní nástroje. Ty tvoří spolu s původními smlouvami schengenské *acquis*.⁹¹ To odpovídá výše uvedenému tvrzení, že schengenský systém spadá od účinnosti Amsterodamské

---

⁸⁷ MCCABE, Kaela. Schengen *acquis*: The Development of the Right to Free Movement of Persons within the European Union Legal Framework and the Necessary Reforms to Adapt to Evolving Security Threats in the Region. *Creighton International and Comparative Law Journal*, 2016, 7: 107-138, s. 120

⁸⁸ Tamtéž, s. 119-120

⁸⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1987/2006 ze dne 20. prosince 2006 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II). (Úř. věst. L 381, 28. 12. 2006, s. 4—23).

⁹⁰ MCCABE, Kaela. Schengen *acquis*: The Development of the Right to Free Movement of Persons within the European Union Legal Framework and the Necessary Reforms to Adapt to Evolving Security Threats in the Region. *Creighton International and Comparative Law Journal*, 2016, 7: 107-138, s. 128-129

⁹¹ Tamtéž, s. 110

smlouvy pod EU, kde se stal příkladem posílené spolupráce.⁹² Niceská smlouva institut posílené spolupráce dále zefektivnila, přesto státy i nadále často volily raději cestu smluvní.⁹³

Posílená spolupráce nabízí skupině členských států možnost dosáhnout mezi sebou hlubší integrace pro úpravu určité oblasti v případech, kdy jí ostatní členské státy nakloněny nejsou. Ty potom účastnicím se státům nesmí bránit v jejím výkonu. Jelikož státům jako Francie a Německo se nedařilo dosáhnout přechodu od jednomyslného rozhodování v rámci EU k většinovému, zavedly ji jako určitou alternativu. Aby se zabránilo tomu, že vytvoří elitní spolek členských států, zůstává vždy otevřena zapojení kteréhokoliv z ostatních.⁹⁴ Tuto vlastnost osobně považuji za nesmírně důležitou, jelikož dává státům možnost přistoupit k určitému nástroji na základě toho, že se osvědčí v praxi.

Amsterodamská smlouva zavedla posílenou spolupráci pouze pro nadpoloviční většinu členských států a pouze v prvním a třetím pilíři, a to ještě za předpokladu, že jí ostatní státy povolí. Rada EU o jejím povolení rozhodovala kvalifikovanou většinou, kterýkoliv členský stát navíc mohl z důležitých důvodů použít záchrannou brzdu, tedy předložit ji k jednomyslnému rozhodnutí Evropské radě. Niceská smlouva tuto brzdu následně zrušila a změnila také minimální počet spolupracujících států na osm. Rozšířila také možnost využití institutu též na druhý pilíř.⁹⁵

Lisabonská smlouva úpravu tohoto institutu pozměnila. Současná úprava, která se nachází v čl. 20 SEU a na několika místech v SFEU, nabízí jednotný proces navázání posílené spolupráce. Spolupráce se musí chtít účastnit alespoň devět států, což je v současnosti třetina členů EU. Tyto státy musejí požádat o její schválení Evropskou komisí, přičemž je nezbytné, aby dostatečně specifikovaly oblast a cíl spolupráce. Ta v případě kladné reakce předloží návrh ke schválení Radě EU. Navázat posílenou spolupráci je ovšem možné pouze v oblasti nevýlučných pravomocí EU. I z tohoto procesu existují výjimky, a to jednak v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky, kdy státy žádají přímo Radu a role Komise je omezena pouze na vydání stanoviska, a jednak v oblasti policejní spolupráce a justiční spolupráce ve věcech trestních. Tam platí, že státy mohou kterýkoliv návrh určitého legislativního nástroje vetovat.

---

⁹² PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: (prizmatem lisabonské smlouvy)*. 3. rozš. vyd. Praha: Linde, 2012, s. 218-223

⁹³ VLASTNÍK, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Beroun: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, IFEC, 2008, s. 44

⁹⁴ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 77-80

⁹⁵ GROENENDIJK, Nico. Enhanced Cooperation under the Lisbon Treaty. In: *The European Union after Lisbon*. Routledge, 2016. s. 109-124., s. 116

Pokud se tak stane a skupina alespoň devíti států si přesto přeje daný nástroj aplikovat, posílená spolupráce je automaticky povolena.⁹⁶

I zde je tedy vidět trend začleňování nástrojů přijatých na mezivládním základě do struktur EU. Využívání institutu posílené spolupráce namísto klasických mezinárodních smluv představuje jednoduchý způsob, jak dosáhnout zavedení určité úpravy, aniž by se po počátečním nadšení při podepisování smluv muselo čekat na dostatečný počet ratifikací. Ostatní státy pak uvidí, že v praxi funguje, a budou se moci jednoduše připojit.⁹⁷ V současnosti dobře známým příkladem využití tohoto institutu je zřízení Úřadu Evropského veřejného žalobce.⁹⁸ Osobně doufám, že tímto způsobem dojde v blízké budoucnosti k přijetí i dalších nástrojů.

1.2.3. Nástroje třetího pilíře EU

Kromě již výše zmíněného práva vypracovávat úmluvy získala Maastrichtskou smlouvou Rada EU dále oprávnění k přijímání společných postojů, a nešlo-li dosáhnout cílů EU individuálním postupem států, také společných akcí. I jejich vznik mohl být iniciován pouze členskými státy, kromě specifických oblastí, v nichž zákonodárnou iniciativu sdílely s Komisí.⁹⁹ Rada pak všechny nástroje, kromě některých opatření k provedení úmluv či společných akcí, přijímala jednomyslně.¹⁰⁰ Otázka právní závaznosti těchto nástrojů je však dosud předmětem sporů.¹⁰¹ Klimek o nich obou uvádí, že byly závazné pro členské státy, které je byly povinny implementovat do svých právních řádů.¹⁰² Ohledně společných akcí uvádí Vlastník, že spor o jejich závaznost spočíval v tom, zda jsou závazné automaticky, což byl názor většinový, anebo vždy záleží na přesném znění.¹⁰³ Není tedy asi divu, že brzy došlo k zavedení efektivnějších nástrojů.

Amsterodamská smlouva nahradila společné akce dvěma odlišnými nástroji, rozhodnutími a rámcovými rozhodnutími.¹⁰⁴ Rámcová rozhodnutí byla víceméně obdobou

---

⁹⁶ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 77-80

⁹⁷ KLIMEK, Libor. *Základy trestního práva Evropské unie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 58

⁹⁸ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 391

⁹⁹ Tamtéž, s. 40-41

¹⁰⁰ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 121

¹⁰¹ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 40-41

¹⁰² KLIMEK, Libor. *Základy trestního práva Evropské unie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 49-50

¹⁰³ VLASTNÍK, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Beroun: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, IFEC, 2008, s. 71-72

¹⁰⁴ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 123

směrnic, které se používaly v prvním pilíři, jejich účelem tedy byla harmonizace předpisů členských států, s tím rozdílem, že bylo výslovně stanoveno, že rámcová rozhodnutí nemají přímý účinek.¹⁰⁵ Rozhodnutí byla zase podobná nařízením z prvního pilíře, nicméně přímý účinek jim také chybí. Členské státy však při jejich implementaci nemají manévrovací prostor a jsou zavázány k jejich úplnému přijetí.¹⁰⁶ Podobnost nových nástrojů těm, které se osvědčily v prvním pilíři, považují za jeden z projevů touhy států držet se toho, co vědí, že funguje.

Amsterodamská smlouva také zachovala možnost Rady vypracovávat úmluvy a počítala i se společným postojem, ačkoliv trochu odlišným od toho dosavadního.¹⁰⁷ Tento byl závazný pro členské státy, nicméně nevyžadoval implementaci.¹⁰⁸ Fenyk uvádí, že společné postoje „*mají spíše povahu doporučení, resp. jsou politicky závazné.*“¹⁰⁹ Není však jasné, zda hovoří jen o některé z těchto verzí, či o obou. Vlastník se potom kloní k názoru, že v podobě upravené Amsterodamskou smlouvou jde o závazný akt.¹¹⁰

1.2.4. Nástroje po zrušení pilířové struktury

Lisabonská smlouva zrušila pilířovou strukturu EU, a tím také zrušila zvláštní legislativní nástroje, které se do té doby používaly v druhém a třetím pilíři. EU tak od roku 2009 používá jednotně nezávazná doporučení a stanoviska a závazné nařízení, směrnice a rozhodnutí, tedy nástroje do té doby používané v prvním pilíři.¹¹¹ Většina z nich se však v oblasti trestního práva příliš neobjevuje, ač příklady zejména nařízení se samozřejmě najdou.¹¹² Typickým trestněprávním instrumentem je však směrnice. Ty je potřeba implementovat do právních řádů členských států, přičemž tyto mají možnost si zvolit, jak přesně cílů stanovených směrnicí dosáhnou.¹¹³ Ponechání možnosti volby se vzhledem k citlivosti trestněprávní problematiky zdá

¹⁰⁵ TOMÁŠEK, Michal (ed.), *European Law and National Criminal Legislation*. Beroun: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, IFEC, 2007, s. 42

¹⁰⁶ KLIMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 48

¹⁰⁷ Před Amsterodamskou smlouvou jde o „*joint position*“, poté o „*common position*“. Klimek používá překlady „*jednotná pozícia*“ a pro pozdější verzi „*spoločná pozícia*“.

¹⁰⁸ KLIMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 49

¹⁰⁹ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 14

¹¹⁰ VLASTNÍK, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Beroun: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, IFEC, 2008, s. 71

¹¹¹ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 48

¹¹² Např. nařízení č. 883/2013 ze dne 11. 9. 2013, o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF) a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nařízení Rady (Euratom) č. 1074/1999. (Úř. věst. L 248, 18. 9. 2013, s. 1—22). nebo nařízení Evropského parlamentu a Rady 2018/1805 ze dne 14. listopadu 2018 o vzájemném uznávání příkazů k zajištění a příkazů ke konfiskaci. (Úř. věst. L 303, 28. 11. 2018, s. 1—38).

¹¹³ KLIMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 43-45

být dobrým řešením, nicméně je třeba podotknout, že v praxi bývá úprava obsažená ve směrnících hodně podrobná, a státům tedy zase až tak velký manévrovací prostor nezůstává.¹¹⁴

Trestněprávní otázky ovšem stále vykazují několik odlišností od běžného režimu. Zákonodárnou iniciativu má ve všech případech Komise, zde ale náleží též jedné čtvrtině členských států. Institut záchranné brzdy pak dává členským státům možnost v určitých případech pozastavit proces přijímání trestněprávních právních aktů za účelem jejich posouzení Evropskou radou. Konečně také přes obvyklé rozhodování Rady EU kvalifikovanou většinou se v některých otázkách uplatní jednomyslnost.¹¹⁵ Není jisté, zda tato specifika zcela vymizí, nicméně minimálně nutnost jednomyslného rozhodování by dle mého názoru vzhledem k vysokému počtu členských států měla být dále omezena na skutečně jen ty nejdůležitější otázky, ne-li zcela opuštěna.

1.2.5. Působení Soudního dvora Evropské unie

Při vzniku všech tří původních společenství této větve evropské integrace se počítalo i se soudním orgánem. Ten byl již od vytvoření EHS a EURATOM pro všechna společenství společný.¹¹⁶ Zpočátku neměl, pokud šlo o trestní právo, příliš velký význam. Ve své judikatuře opakovaně zastával názor, že „*Evropská společenství nemají žádnou pravomoc v oblasti trestního práva; trestní právo zůstává v kompetenci členských států.*“¹¹⁷ Zároveň ale obecně uváděl, že ani vnitrostátní trestní právo nesmí mít za následek diskriminaci občanů ostatních členských států nebo jinak překážet ve výkonu základních svobod.¹¹⁸ V případě jugoslávské kukuřice¹¹⁹ dospěl k tomu, že povinnost loajality ukládá členským státům také zabezpečit efektivitu komunitárního práva a náležitě ho vymáhat, pod což lze zařadit i zavádění účinných trestněprávních norem.¹²⁰

Maastrichtská smlouva mu nedala v podstatě žádné pravomoci ohledně třetího pilíře. Mohl pouze vykládat úmluvy a posuzovat z nich vyvstávající spory, a to ještě pouze pokud tak

---

¹¹⁴ PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: (prizmatem lisabonské smlouvy)*. 3. rozš. vyd. Praha: Linde, 2012, s. 69

¹¹⁵ JELÍNEK, J., GŘIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 48-49

¹¹⁶ Čl. 3 a 4 Úmluvy o určitých společných institucích Evropských společenství. [online]. [cit. 2021-10-24]. Dostupná v angličtině z: https://www.cvce.eu/en/obj/treaty_establishing_the_eec_convention_on_certain_institutions_common_to_the_european_communities_rome_25_march_1957-en-903872ca-002c-4ba4-b845-c25bbcb0f60f.html

¹¹⁷ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 104

¹¹⁸ JELÍNEK, J., GŘIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 39

¹¹⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. září 1989, věc 68/88, Komise Evropských společenství proti Řecké republice.

¹²⁰ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 104-105

daná úmluva stanoví. K přezkumu právního aktu třetího pilíře se dostal pouze ve chvíli, kdy bylo sporné, zda neměla být daná otázka upravena v rámci pilíře prvního.¹²¹ Až Amsterodamskou smlouvou získal v rámci třetího pilíře významné pravomoci. Po jejím vstupu v platnost již mohl vykládat a řešit spory z úmluv přijatých dle hlavy VI. SEU, vykládat a přezkoumávat nově vzniklé legislativní instrumenty a také opatření k provedení všech těchto aktů.¹²² Problémem však bylo, že tuto jeho pravomoc musely členské státy nejprve prohlášením přijmout.¹²³ A nemohl se zabývat ani porušením povinnosti států ve vztahu k těmto aktům.¹²⁴ Rozhodnutím ve věci *Maria Pupino*¹²⁵ potom stanovil nepřímý účinek rámcového rozhodnutí.¹²⁶

Tím, že Lisabonská smlouva zrušila pilířovou strukturu, zjednodušila i postavení SDEU ve vztahu k trestněprávní oblasti.¹²⁷ Ani nyní nespadá do jeho pravomoci např. přezkum operací policie z hlediska platnosti a přiměřenosti, celkově se ale okruh jeho pravomocí v oblasti trestního práva rozšířil.¹²⁸ Zejména nyní rozhoduje o platnosti právních předpisů přijatých institucemi EU a vykládá evropské právo v řízeních o předběžných otázkách.¹²⁹ Tyto pravomoci vítám, neboť jsem přesvědčen, že přispívají ke správnému fungování přijatých nástrojů.

1.3. Dílčí závěr

Europeizace trestního práva je poháněna integrační činností dvou nejvýznamnějších regionálních organizací v Evropě, Rady Evropy a Evropské unie. Zpočátku byla významnější Rada Evropy, jelikož však funguje na čistě mezivládním základě, brzy narazila na limity, jež není schopna překročit. Na její půdě sice vznikají obsahově významné mezinárodní smlouvy, v platnost ale nezřídka vůbec nevstoupí, případně vstoupí po dlouhé době, pro omezený počet států, a v lehce rozdílných podobách vzhledem k vyjednaným výjimkám. Jejím nejučinnějším integračním prostředkem tak lze nazvat ESLP, který však k zahájení činnosti v určité věci potřebuje, aby k němu byla ohledně ní podána stížnost.

---

¹²¹ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 121

¹²² Tamtéž, s. 124

¹²³ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 73

¹²⁴ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 44

¹²⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. června 2005, věc C-105/03, *Maria Pupino*.

¹²⁶ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 77-81

¹²⁷ Respektive se tak stalo až o 5 let později, jak stanovil čl. 10 odst. 3 protokolu (č. 36) o přechodných ustanoveních. (Úř. věst. C 326, 26. 10. 2012, s. 322—327).

¹²⁸ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 49

¹²⁹ KLIMEK, Libor. *Základy trestního práva Evropské unie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 50

Evropská unie je vzhledem ke své podstatě efektivnější. Může totiž sama přijímat nástroje, které jsou pro státy závazné. Vznikla sice z nesourodých společenství zabývajících se odlišnými tématy, avšak postupnou integrací začala zasahovat téměř do všech oblastí, včetně trestního práva. Ohledně něj původně přijímala zvláštní nástroje, o jejichž závaznosti se zpočátku vedly spory. Jako všechny oblasti, v nichž působí, však i trestní právo stahuje stále více pod kontrolu svých orgánů. Nyní už zde používá stejné nástroje jako v ostatních oblastech a po původním zvláštním režimu zbývá jen několik posledních stop.

Díky závaznosti svých nástrojů dokáže podobu trestního práva skutečně sjednocovat ve velkém množství svých členských států. Nejčastěji sice ohledně něj používá směrnice, jež státům nechávají alespoň nějaký prostor pro jejich vlastní uvážení, stále častěji se však objevují také nařízení, u nichž tato možnost chybí, což vzniku odlišností mezi úpravami jednotlivých států brání. Na druhou stranu lze do budoucna očekávat častější používání institutu posílené spolupráce, který úpravu určitých otázek v Evropě zase roztrhne. Jak se to ale stalo již mnohokrát, lze i zde očekávat, že k fungujícím a přínosným nástrojům většina států nakonec přistoupí.

2. Evropské instituce zajišťující spolupráci v trestních věcech

Evropskou spoluprací v trestních věcech se ukázalo nevyhnutelně nutné koordinovat. EU se jí oficiálně začala zabývat až přijetím Maastrichtské smlouvy, nicméně navazovala na bohatou historii neformální spolupráce.¹³⁰ Pohlcením skupiny TREVI a jejího projektu Evropské protidrogové jednotky získala první specializovanou instituci, jejíž pravomoci začala rychle rozšiřovat.¹³¹ O zřízení určitých institucí se však mluvilo již delší dobu. Začátkem 80. let například padl návrh na vytvoření Evropského trestního soudu, který by se zabýval závažnými¹³² trestnými činy, pakliže by stát nemohl určitou osobu sám stíhat, ale zároveň ji odmítal vydat státu ke stíhání oprávněnému. Tento návrh nicméně neuspěl.¹³³ Roku 1988 byl v rámci činnosti Evropské komise zase ustaven Úřad pro koordinaci předcházení podvodům, předchůdce dnešního OLAFu, jehož funkce, přestože byla postupně rozšiřována, byla stále omezena na koordinaci a konzultační služby.¹³⁴

Mimo kontext přímo EU jde historie vytváření institucí pro koordinaci v oblasti trestněprávních věcí ještě dál. Již roku 1888 založilo několik států společné informační centrum v Hamburgu. To se soustředilo na pachatele, kteří působili ve více státech. Mezinárodní úřad kriminální policie zase od roku 1923 podporoval spolupráci mezi policejními orgány států.¹³⁵ Navazoval na Mezinárodní policejní kongres, jenž vzniknul už v roce 1914, aby na něj roku 1956 navázal Interpol.¹³⁶ Konečně severské státy také již od roku 1960 využívaly k vzájemné trestní spolupráci stálý orgán zvaný Severský výbor trestního práva.¹³⁷

Je tedy zřejmé, že zřizování institucí zaměřených na trestněprávní otázky na úrovni EU bylo jen otázkou času.

---

¹³⁰ JELÍNEK, J., IVOR, J. et. al.: *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. Praha: Leges, 2015, s. 91-94

¹³¹ VLASTNÍK, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Beroun: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, IFEC, 2008, s. 126-127

¹³² Lze uložit odnětí svobody s horní hranicí alespoň 5 let.

¹³³ TOMÁŠEK, Michal, Harald Christian SCHEU, Jaroslav FENYK, Tomáš GŘIVNA a Jiří HERCZEG. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009, s. 30

¹³⁴ JELÍNEK, J., GŘIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 419

¹³⁵ JELÍNEK, J., IVOR, J. et. al.: *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. Praha: Leges, 2015, s. 92

¹³⁶ VLASTNÍK, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Beroun: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, IFEC, 2008, s. 123

¹³⁷ TOMÁŠEK, Michal, Harald Christian SCHEU, Jaroslav FENYK, Tomáš GŘIVNA a Jiří HERCZEG. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009, s. 20

2.1. Europol

Roku 1993 vznikla z činnosti skupiny TREVI EDU, jež měla pomáhat národním policejním orgánům s vyšetřováním drogové trestné činnosti.¹³⁸ Stalo se tak hlavně z popudu Německa, jehož tehdejší kancléř prosazoval založení evropské obdoby FBI.¹³⁹ Jiné státy sice nesdílely až takové nadšení, ale přesto souhlasily s tím, že činnost Interpolu jako celosvětového orgánu není pro evropskou oblast dostačující. Ministři tedy smluvně vytvořili EDU sídlící v Haagu, jejíž pravomoci byly přijetím společné akce brzy rozšířeny i na další druhy kriminality.¹⁴⁰

Ještě týž rok byla vypracována Úmluva o Europolu,¹⁴¹ u níž ovšem došlo ke zdržení souvisejícímu s její ratifikací. Europol tedy začal, pořád na mezivládním základě, působit až roku 1999.¹⁴² Tou dobou již byly přijaty protokoly, které řešily sporné otázky. Konkrétně šlo o možnost Soudního dvora Úmluvu vykládat a úpravu výsad a imunit Europolu, jeho orgánů a zaměstnanců.¹⁴³ Ve stejném roce vstoupila v platnost také Amsterodamská smlouva, jež rozšířila úkoly Europolu mj. o aktivnější účast na vyšetřování a výslovně stanovila jeho ústřední postavení v rámci policejní spolupráce.¹⁴⁴ Považuji za velmi významné, že již na počátku svého působení byl Europol zakotven i v primárním právu. EU tím dala jasný signál členským i třetím státům, že s ním skutečně dlouhodobě počítá.

Smluvní zakotvení Europolu nebylo ideální. Roku 2009 tedy bylo přijato rozhodnutí o zřízení Evropského policejního úřadu,¹⁴⁵ které z Europolu učinilo unijní subjekt financovaný z jejího rozpočtu.¹⁴⁶ V té době však vstupovala v platnost i Lisabonská smlouva, která obsahovala i ustanovení o Europolu. Předpokládala, že bude upraven nařízením a že dojde také k úpravě jeho parlamentní kontroly. Od roku 2016 je tedy právním základem Europolu nařízení o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva,¹⁴⁷ jež tyto požadavky

¹³⁸ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 411

¹³⁹ KLÍMEK, Libor. *Základy trestného práva Evropské unie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 210

¹⁴⁰ VLASTNÍK, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Beroun: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, IFEC, 2008, s. 125-127

¹⁴¹ Úmluva o zřízení Evropského policejního úřadu ze dne 26. července 1995. (Úř. věst. C 316, 27. 11. 1995, s. 2—32). (Úmluva o Europolu).

¹⁴² KLÍMEK, Libor. *Základy trestného práva Evropské unie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 210

¹⁴³ VLASTNÍK, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Beroun: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, IFEC, 2008, s. 127

¹⁴⁴ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 257-258

¹⁴⁵ Rozhodnutí Rady 2009/371/SVV ze dne 6. dubna 2009 o zřízení Evropského policejního úřadu (Europol). (Úř. věst. L 121, 15. 5. 2009, s. 37—66). (Rozhodnutí o Europolu).

¹⁴⁶ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 412

¹⁴⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/794 ze dne 11. května 2016 o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a o zrušení a nahrazení rozhodnutí 2009/371/SVV,

splnilo.¹⁴⁸ Jím zřízená Agentura nahrazuje dosavadní Evropský policejní úřad, nicméně zkratka Europol zůstává.¹⁴⁹

2.1.1. Poslání

Cílem Europolu je podporovat a posilovat činnost a spolupráci příslušných orgánů členských států při předcházení a boji proti závažné trestné činnosti dotýkající se dvou nebo více členských států, terorismu a těm formám trestné činnosti, které se dotýkají společného zájmu, jenž je předmětem některé politiky Unie, uvedeným v příloze I.¹⁵⁰ Příloha I tedy uvádí seznam forem trestné činnosti, ohledně nichž vykonává Europol svou činnost. Lze zde najít mj. vraždu a těžké ublížení na zdraví, terorismus nebo trestnou činnost proti finančním zájmům Unie.¹⁵¹ Nejde nicméně o zcela vyčerpávající seznam, neboť do mandátu Europolu spadají též související trestné činy. Jde o trestné činy, jejichž účelem je obstarání prostředků pro spáchání, usnadnění, spáchání nebo dosažení beztrestnosti pro pachatele činů spadajících do mandátu Europolu.¹⁵²

Článek 4 nařízení stanovuje úkoly Europolu. Mezi ty, jež plní k dosažení výše uvedeného cíle, patří z velké části práce s informacemi a spolupráce s orgány členských států a orgány a institucemi EU, ale také například účast na společných vyšetřovacích týmech včetně navrhování jejich vytváření. Podstatné nicméně je, že Europol výslovně není oprávněn využívat k plnění uvedených úkolů donucovací opatření.¹⁵³ Takové omezení považují vzhledem k podpůrné povaze Europolu za odpovídající, do budoucna nicméně bude zajímavé sledovat, zda v této oblasti nějaké pravomoci nezíská.

Mezi jeho úkoly spadá také působení jako ústředna pro boj proti padělání eura, k čemuž byl určen rozhodnutím Rady.¹⁵⁴ V rámci této pozice, jež existuje na základě Úmluvy o potírání penězokazectví, plní některé další úkoly, mezi něž patří mimo jiné práce s informacemi usnadňujícími boj proti padělání eura.¹⁵⁵

2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV (Nařízení o Europolu). (Úř. věst. L 135, 24. 5. 2016, s. 53—114). (Nařízení o Europolu).

¹⁴⁸ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 259-260

¹⁴⁹ Čl. 1 odst. 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/794 ze dne 11. května 2016 o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a o zrušení a nahrazení rozhodnutí 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV (Nařízení o Europolu). (Úř. věst. L 135, 24. 5. 2016, s. 53—114). (Nařízení o Europolu).

¹⁵⁰ Čl. 3 odst. 1 tamtéž.

¹⁵¹ Příloha I tamtéž.

¹⁵² Čl. 3 odst. 2 tamtéž.

¹⁵³ Čl. 4 tamtéž.

¹⁵⁴ Rozhodnutí Rady 2005/511/SVV ze dne 12. července 2005 o ochraně eura proti padělání určením Europolu jako ústředny pro boj proti padělání eura. (Úř. věst. L 185, 16. 7. 2005, s. 35).

¹⁵⁵ KLIMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 213-214

2.1.2. Struktura

Každý stát je povinen mít zřízenou národní jednotku Europolu, jež je hlavním styčným bodem mezi vnitrostátními orgány a Europolem. Jejich úkolem je tedy zejména zajištění výměny informací mezi těmito subjekty.¹⁵⁶ V České republice a na Slovensku spadají národní jednotky pod Policejní prezidia těchto států.¹⁵⁷ Národní jednotky přidělují styčné důstojníky do sídla Europolu, kde tito zřizují národní styčné kanceláře a reprezentují zájmy svých států, jejichž právu i nadále podléhají.¹⁵⁸ U Europolu potom působí také styční důstojníci ze států mimo EU, které s ním uzavřely dohody o spolupráci.¹⁵⁹ Celkem v sídle Europolu na každodenní bázi spolupracuje přes 250 styčných důstojníků jak z evropských zemí, tak i například z Austrálie nebo Kolumbie. Vyměňují si zde informace a případně koordinují operace.¹⁶⁰ Podle mého názoru je velmi významné, že se Europolu podařilo v podstatě přerůst Evropu. Nejen že to představuje výhodu pro evropský boj s kriminalitou, ale nabízí se i možnost, že Europol poslouží jako inspirace pro podobné organizace v jiných částech světa.

V čele Europolu stojí výkonný ředitel, jemuž pomáhají tři zástupci. Rada EU ho jmenuje na dobu čtyř let, přičemž toto období lze jednou prodloužit.¹⁶¹ Mezi jeho hlavní úkoly patří hlavně běžná správa Europolu. Odpovědný je správní radě, orgánu složeného ze zástupců členských států a Komise, z nichž každý má svého náhradníka. I funkční období členů správní rady je čtyřleté a je možné ho prodloužit. Správní rada si dále dvoutřetinovou většinou volí předsedu a místopředsedu. Mezi její hlavní úkoly patří přijímat rozpočet Europolu a souhrnnou výroční zprávu o jeho činnosti. Může také zřizovat další orgány.¹⁶² Nejdůležitější z nich představí následující odstavce.

Těmito orgány jsou zejména specializovaná centra Unie, jejichž vytváření spadá mezi úkoly Europolu podle článku 4, přičemž je v něm ještě konkrétně zmíněno Evropské centrum pro boj proti kyberkriminalitě.¹⁶³ Toto centrum totiž bylo vytvořeno již několik let před vstupem

---

¹⁵⁶ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 266

¹⁵⁷ KLÍMEK, Libor. *Základy trestného práva Evropské unie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 214

¹⁵⁸ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 416

¹⁵⁹ VLASTNÍK, Jirí. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Beroun: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, IFEC, 2008, s. 128

¹⁶⁰ Europol. *Europol in brief 2019*. [online]. [cit. 2021-11-14]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021, s. 3

¹⁶¹ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 416

¹⁶² PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 264

¹⁶³ Čl. 4 odst. 1 písm. l) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/794 ze dne 11. května 2016 o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a o zrušení a nahrazení rozhodnutí

v platnost nařízení o Europolu pouze prostřednictvím závěrů Rady EU. Tato zmínka ho tedy zpětně oficiálně zapracovává do struktury Europolu. Jeho úkolem je zejména narušovat činnost organizovaných skupin zaměřených na páčání závažných kyberzločinů, ale také například shromažďovat evropské odborné poznatky o kyberkriminalitě.¹⁶⁴

Od roku 2016 funguje Evropské protiteroristické centrum, které se zaměřuje na podporu a koordinaci členských států při vyšetřování terorismu a usnadnění výměny informací, ale také na snižování možností využití kybersprostoru k radikalizaci lidí. Informuje též o teroristických útocích a s terorismem souvisejících zatčeních.¹⁶⁵ Mezi jeho konkrétní úkoly patří monitorovat komunikaci teroristů na internetu a vyhodnocovat, jakou hrozbu představují navrátilci z válečných zón a propuštění vězni.¹⁶⁶ V reakci na migrační krizi bylo zřízeno také Evropské středisko pro boj proti převaděčství, jež nabízí například forenzní a technickou podporu orgánům členských států a pomáhá jim sledovat aktivity organizovaných zločineckých skupin. Také vede seznam zájmových plavidel.¹⁶⁷ Nejmladším z nich je v současnosti Evropské středisko pro finanční a hospodářskou kriminalitu, zřízené roku 2020 i v očekávání nárůstu těchto druhů kriminality v souvislosti se zotavováním evropských ekonomik z koronavirové pandemie.¹⁶⁸

2.1.3. Konkrétní případy

Irskou organizovanou zločineckou skupinu obchodující s drogami a zbraněmi pomohl roku 2010 Europol rozložit v operaci Lopata. Jeho analytici pomohli s identifikací členů skupiny a dalších osob a přímo během zásahu, který probíhal současně ve třech státech, se účastnil na jeho koordinaci. Tato práce vyústila v 38 zatčení.¹⁶⁹

O rok později proběhla operace Opson, první společná operace Europolu s Interpolem. Zaměřovala se na padělané potraviny a nápoje a skupiny, jež je vyrábějí a obchodují s nimi. Akce proběhla v 10 zemích a setkala se s takovým úspěchem, že se začala opakovat každý rok, přičemž se navyšoval i počet účastnících se států.¹⁷⁰

2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV (Nařízení o Europolu). (Úř. věst. L 135, 24. 5. 2016, s. 53—114). (Nařízení o Europolu).

¹⁶⁴ KLIMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 220-221

¹⁶⁵ Europol. European Counter Terrorism Centre – ECTC. [online]. [cit. 2022-07-30]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-counter-terrorism-centre-ectc>

¹⁶⁶ Europol. *Europol in brief 2019*. [online]. [cit. 2021-11-14]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021, s. 21

¹⁶⁷ Europol. European Migrant Smuggling Centre – EMSC. [online]. [cit. 2022-07-30]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-migrant-smuggling-centre-emsc>

¹⁶⁸ ČTK. Europol má nové středisko pro boj s finanční kriminalitou. [online]. [cit. 2021-11-13]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/vnitro-a-spravedlnost/news/europol-ma-nove-stredisko-pro-boj-s-financni-a-hospodarskou-kriminalitou/>

¹⁶⁹ KLIMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 216

¹⁷⁰ Europol. Europol's 20 most noteworthy operations. [online]. [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/europol-20-years/europol-20-most-noteworthy-operations>

Ústřední úlohu sehrál Europol v operaci Archimedes, která se zaměřila na organizovaný zločin. Tuto operaci řídil z nepřetržitě fungujícího střediska po celou dobu trvání akce, tedy mezi 15. a 23. zářím 2014.¹⁷¹ Mezi 34 účastnicích se států patřila i Česká republika, jejíž orgány se soustředily hlavně na drogovou trestnou činnost a obchodování s lidmi. Nezbytnost podobných koordinovaných operací po jejím skončení konstatoval také tehdejší policejní prezident.¹⁷² Osobně také oceňuji účast České republiky na podobných mezinárodních operacích. Vzájemná spolupráce s ostatními státy by se měla stát normou, něčím, o čem vnitrostátní orgány ani nepřemýšlí a činí tak automaticky.

2.2. OLAF

Finanční zájmy EU tradičně hájí Evropská komise.¹⁷³ Jak se postupně zvyšovala míra evropské integrace, bylo však potřeba jejich ochranu zefektivňovat. Proto byl roku 1988 zřízen UCLAF, útvar Komise, který měl koordinovat boj proti podvodům. Ke mnoha dalším úkonům mimo koordinaci však oprávněn nebyl.¹⁷⁴ To se postupně měnilo, zejména roku 1995, kdy mu bylo umožněno zahajovat vyšetřování z vlastní iniciativy. I přesto se však roku 1999 přistoupilo k založení orgánu nového, nezávislého a s širšími pravomocemi. Rozhodnutím Komise¹⁷⁵ tak vznikl Evropský úřad pro boj proti podvodům. Navíc byla přijata dvě nařízení¹⁷⁶ upravující jím prováděná vyšetřování.¹⁷⁷

Významnější změnou pak OLAF prošel roku 2013, kdy Komise toto rozhodnutí změnila,¹⁷⁸ a to i v souvislosti s novým nařízením o vyšetřování prováděném úřadem OLAF.¹⁷⁹ Nejvýznamnějšími změnami bylo posílení nezávislosti OLAFu, ale také posílení práv

---

¹⁷¹ Europol. Europol's 20 most noteworthy operations. [online]. [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/europol-20-years/europols-20-most-noteworthy-operations>

¹⁷² MACALÍKOVÁ, Jana. Operace Archimedes v České republice. [online]. [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/operace-archimedes-v-ceske-republice.aspx>

¹⁷³ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 358

¹⁷⁴ KLIMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 224-225

¹⁷⁵ Rozhodnutí Komise ES 1999/352/ES, ESUO, Euratom ze dne 28. 4. 1999 o zřízení Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF). (Úř. věst. L 136, 31. 5. 1999, s. 20—22).

¹⁷⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 ze dne 25. května 1999 o vyšetřování prováděných Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF). (Úř. věst. L 136, 31. 5. 1999, s. 1—7). a Nařízení Rady (Euratom) č. 1074/1999 ze dne 25. května 1999 o vyšetřování prováděných Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF). (Úř. věst. L 136, 31. 5. 1999, s. 8—14).

¹⁷⁷ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 419

¹⁷⁸ Rozhodnutí Evropské komise 2013/478/EU ze dne 27. 9. 2013, kterým se mění rozhodnutí 1999/352/ES, ESUO, Euratom o zřízení Evropského úřadu pro boj proti podvodům. (Úř. věst. L 257, 28. 9. 2013, s. 19—20).

¹⁷⁹ Nařízení č. 883/2013 ze dne 11. 9. 2013, o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF) a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nařízení Rady (Euratom) č. 1074/1999. (Úř. věst. L 248, 18. 9. 2013, s. 1—22).

vyšetřovaných osob. Nařízení o vyšetřování prošlo poslední proměnou roku 2020¹⁸⁰ v souvislosti se zřízením úřadu EPPO, s nímž se má OLAF co nejefektivněji doplňovat. Nicméně tu došlo i k dalším změnám ve fungování OLAFu, třeba vytvořením funkce kontrolora procesních záruk.¹⁸¹

2.2.1. Poslání

Hlavním úkolem OLAFu je provádět dva druhy nezávislých správních vyšetřování. Vnitřní vyšetřování osob, které pracují v EU, jejích orgánech, institucích nebo jiných subjektech zřízených podle zakládacích smluv, a vnější vyšetřování hospodářských subjektů, jejichž jednání poškozuje finanční zájmy nebo porušuje právo EU. Nemá tedy pravomoci, pokud jde o oblast trestního práva.¹⁸² I přesto zde ale má určitý význam, tím spíše když nyní nařízení o vyšetřování stanoví jeho úzkou spolupráci s EPPO.¹⁸³ Je například povinen bez zbytečného odkladu ohlašovat EPPO trestná jednání, o nichž se dozví.¹⁸⁴ Taková ustanovení hodnotím kladně, zvyšují provázanost evropských institucí a přispívají k postupnému vytváření skutečného systému trestního práva v EU.

Pokud jde o samotná vyšetřování, zahajuje je generální ředitel. Může tak učinit z vlastního podnětu, ale také na žádost. V případě žádosti musí rozhodnout, zda ho zahájí, do dvou měsíců od jejího doručení OLAFu, jinak se má za to, že rozhodl ho nezahájit.¹⁸⁵ Dále už vyšetřování provádějí zaměstnanci OLAFu, generální ředitel ho pouze řídí písemnými pokyny.¹⁸⁶ Přitom platí, že nepřijímá pokyny od orgánů EU ani jiných subjektů, aby byla zajištěna nezávislost vyšetřování. Výsledkem vyšetřování je potom zpráva, kterou lze použít jako důkazní prostředek, a to i v trestním řízení. Pokud se v ní vyskytnou informace, jež by mohly k trestnímu stíhání vést, předají se příslušným orgánům k posouzení.¹⁸⁷ Také tuto povinnost vítám, jelikož za důležitou považuji nejen provázanost evropských orgánů mezi sebou, nýbrž i evropských orgánů s vnitrostátními.

---

¹⁸⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2020/2223 ze dne 23. prosince 2020, kterým se mění nařízení č. 883/2013, pokud jde o spolupráci s Úřadem evropského veřejného žalobce a účelnost vyšetřování Evropského úřadu pro boj proti podvodům. (Úř. věst. L 437, 28. 12. 2020, s. 49–73).

¹⁸¹ Úřad pro publikace Evropské unie. Evropský úřad pro boj proti podvodům – pravidla vyšetřování. [online]. [cit. 2021-12-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4401811>

¹⁸² JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 419-420

¹⁸³ Čl. 1 odst. 4a nařízení č. 883/2013 ze dne 11. 9. 2013, o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF) a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nařízení Rady (Euratom) č. 1074/1999. (Úř. věst. L 248, 18. 9. 2013, s. 1–22).

¹⁸⁴ Čl. 12c odst. 1 tamtéž.

¹⁸⁵ Čl. 6 tamtéž.

¹⁸⁶ Čl. 7 tamtéž.

¹⁸⁷ KLÍMEK, Libor. *Základy trestního práva Evropské unie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 227

Obecně by OLAF neměl vést vyšetřování, pokud tytéž skutečnosti vyšetřuje EPPO.¹⁸⁸ V odůvodněných případech však generální ředitel může EPPO informovat, že považuje za účelné vyšetřovat také. Proti tomu má EPPO možnost vznést námitku. Pakliže tak neučiní, je generální ředitel oprávněn zahájit vyšetřování.¹⁸⁹

Kromě provádění vyšetřování se OLAF v boji proti podvodům angažuje i v obecnější rovině. Mezi jeho dalšími úkoly tedy lze najít koncepční rozvoj boje proti podvodům, vzdělávání a technickou pomoc nebo práci s informacemi.¹⁹⁰

2.2.2. Struktura

Vedoucí osobou OLAFu je generální ředitel, jenž také odpovídá za provádění vyšetřování.¹⁹¹ Je jmenován Komisí, a to na sedm let. Kontrolou plnění funkcí OLAFu se potom zabývá dozorčí výbor.¹⁹² Pod ten spadá i kontrolor procesních záruk jmenovaný Komisí na pět let. Své funkce, jako kontrolu dodržování procesních záruk OLAFem nebo vyřizování stížností, nicméně vykonává nezávisle na něm.¹⁹³

Dialog mezi členskými státy a OLAFem zajišťuje AFCOS, Služba pro koordinaci protikorupčních operačních aktivit. Rozhodnutí o tom, který orgán bude součástí této služby, je na jednotlivých vládách.¹⁹⁴ V České republice bylo původně Centrálním kontaktním bodem AFCOS Nejvyšší státní zastupitelství, nicméně od roku 2008 přešlo toto postavení na Ministerstvo financí, respektive jeden z jeho odborů.¹⁹⁵ Pod ministerstvo financí toto postavení spadá ve většině států, nicméně jsou i jiné možnosti. Na Slovensku jde o Úřad vlády, zatímco třeba v Litvě o Ministerstvo vnitra.¹⁹⁶ Nejvyšší státní zastupitelství nicméně i nadále zůstává jedním z kontaktních bodů sítě, mezi něž patří například i Policejní prezidium nebo

¹⁸⁸ Čl. 12d nařízení č. 883/2013 ze dne 11. 9. 2013, o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF) a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nařízení Rady (Euratom) č. 1074/1999. (Úř. věst. L 248, 18. 9. 2013, s. 1—22).

¹⁸⁹ Čl. 12f tamtéž.

¹⁹⁰ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 420

¹⁹¹ KLÍMEK, Libor. *Základy trestného práva Evropské unie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 224

¹⁹² JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 421

¹⁹³ Čl. 9a nařízení č. 883/2013 ze dne 11. 9. 2013, o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF) a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nařízení Rady (Euratom) č. 1074/1999. (Úř. věst. L 248, 18. 9. 2013, s. 1—22).

¹⁹⁴ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 360-361

¹⁹⁵ Usnesení vlády České republiky ze dne 5. září 2007 č. 1010 o změně postavení centrálního kontaktního bodu systému Anti-Fraud Co-ordination Structure (AFCOS) v České republice. [online]. [cit. 2022-08-05]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Usneseni_2007-1010_2007-09-05_o-zmene-postaveni-centralniho-kontaktneho-bodu-systemu-AFCOS-v-CR.pdf

¹⁹⁶ OLAF. Seznam centrálních kontaktních bodů AFCOS v členských státech. [online]. [cit. 2022-08-13]. Dostupné v angličtině z: https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/69d3540f-3766-419c-bde7-a72ff663dea8_en?filename=ms_compentent_authorities_en.xlsx

Nejvyšší kontrolní úřad.¹⁹⁷ Nyní však s OLAFem komunikuje hlavně ohledně trestněprávních záležitostí.¹⁹⁸ Skutečnost, že OLAF při komunikaci dovnitř určitého státu není zcela závislý na fungování centrálního kontaktního bodu považují za velmi prospěšné pro jeho efektivní fungování, neboť pak nejde snadno zbrzdit zaměřením korupčních aktivit vůči právě centrálnímu kontaktnímu bodu.

2.2.3. Konkrétní případy

Jednou z oblastí, na něž se OLAF zaměřuje, je využívání evropských dotací. Roku 2011 se tedy například pustil do vyšetřování výstavby ubytovny pro mládež a lidi v tíživé sociální situaci, která byla financována převážně z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Ukázalo se, že daná stavba nejen nikdy neplnila výše uvedenou funkci, ale povolení nezbytná k její výstavbě dokonce ani nebyla vydána organizaci, jíž byla poskytnuta ona dotace.¹⁹⁹

V jiném případě získaly dvě společnosti, rumunská a německá, dotace z EU na projekty související s vodohospodářskou infrastrukturou. Z vyšetřování v Německu ovšem vyplynulo, že německá společnost o tom vůbec nevěděla. OLAF se tedy zaměřil na společnost rumunskou, která dané dotace obdržela. Zjistil, že kromě spolupráce s německým protějškem lhala také ohledně předchozích projektů, které měla realizovat. Ničemu podobnému se ve skutečnosti v minulosti nevěnovala. OLAF poskytl důležité informace příslušným rumunským orgánům, a usnadnil tak i trestní stíhání pachatelů.²⁰⁰ To dobře ilustruje význam OLAFu pro oblast trestního práva.

2.3. Eurojust

Vytvoření orgánu, který by koordinoval justiční spolupráci, bylo zejména poté, co se osvědčila koordinace policejní spolupráce, jen otázkou času. První konkrétní plány na jeho zřízení vznikly na summitu Evropské rady v Tampere.²⁰¹ Ten probíhal v říjnu 1999 i v souvislosti s přijetím Amsterodamské smlouvy. Jeho závěry kladly důraz na právní jistotu občanů EU a na to, aby z jí nabízených výhod nemohli profitovat kriminálníci. Vyzývaly v tom

---

¹⁹⁷ Ministerstvo financí. Národní strategie na ochranu finančních zájmů Evropských společenství. Č. j.: 17/31 487/2008. [online]. [cit. 2021-12-11]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/01/Národní-strategie-na-ochranu-finančních-zájmů-Evropských-společenství.pdf>

¹⁹⁸ Nejvyšší státní zastupitelství. Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF). [online]. [cit. 2021-12-12]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/vice-o-sz/mezinarodni-spoluprace/evropsky-urad-pro-boj-proti-podvodum/>

¹⁹⁹ KLIMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 231

²⁰⁰ European Commission. Success stories. [online]. [cit. 2021-12-12]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/anti-fraud/investigations/success-stories_en

²⁰¹ VLASTNÍK, Jirí. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Beroun: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, IFEC, 2008, s. 175

smyslu hlavně k rozšíření míry vzájemného uznávání v EU a k dalšímu sblížení právních řádů členských států.²⁰² Zároveň také říkají, že je třeba zřídit jednotku EUROJUST, jež by umožnila efektivní stíhání a vyšetřování zejména organizovaného zločinu, a to do konce roku 2001.²⁰³

Roku 2001 začala na základě rozhodnutí Rady²⁰⁴ působit alespoň Prozatímní jednotka pro soudní spolupráci, Pro-Eurojust.²⁰⁵ Ta měla zejména sladit spolupráci vyšetřovacích a justičních orgánů z různých států při práci na případech přeshraniční organizované kriminality. Fungovala až do doby, než ji dalším rozhodnutím²⁰⁶ roku 2002 nahradil Eurojust. Ten se následně díky Niceské smlouvě stal též součástí primárního práva EU, aby bylo dosaženo rovnováhy mezi policejní a justiční spolupráci, vzhledem k tomu, že Europol již v primárním právu obsažen byl.²⁰⁷ Poté již podle mého názoru bylo možné mluvit o tom, že se v primárním právu formuje systém trestního práva EU.

Rozhodnutí o Eurojustu bylo dvakrát novelizováno, mimo jiné za účelem zlepšení operativnosti jednotky. Lisabonská smlouva pak ovšem stejně jako v případě Europolu předpokládala přijetí nařízení, které by Eurojust upravovalo. Stanovila dokonce, že by jím měla být Eurojustu svěřena i pravomoc zahajovat vyšetřování. Nařízení bylo konečně přijato roku 2018,²⁰⁸ přiznává však Eurojustu pouze pravomoc koordinovat a samotné vyšetřování dále nechává na vnitrostátních orgánech.²⁰⁹ Stejně jako Europol je Eurojust od vstupu tohoto nařízení v platnost oficiálně zván agenturou EU, a je také upravena jeho parlamentní kontrola.²¹⁰

2.3.1. Poslání

Eurojust existuje za účelem podpory a posílení koordinace a spolupráce vnitrostátních orgánů vyšetřujících či stíhajících některou z forem trestné činnosti uvedenou v příloze I nařízení o Eurojustu, nezabývá-li se jí již EPPO, trestnou činností s ní související, nebo i jinou trestnou

²⁰² KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 126

²⁰³ Bod 46 závěrů předsednictví Rady Evropské unie z Tampere. [online]. [cit. 2022-06-10]. Dostupné v angličtině z: <https://www.consilium.europa.eu/media/21059/tampere-european-council-presidency-conclusions.pdf>

²⁰⁴ Rozhodnutí Rady č. 2000/799/SVV ze dne 14. prosince 2000 o zřízení Prozatímní jednotky pro soudní spolupráci. (Úř. věst. L 324, 21. 12. 2000, s. 2-3).

²⁰⁵ Vlastník používá “Dočasná jednotka” a Pikna zase “Předběžná jednotka,” nicméně v českém překladu unijních dokumentů se vyskytuje “Prozatímní,” což je asi nejpřesnější překlad (v angličtině “Provisional”), a navíc jde o slovo začínající na “Pro,” díky čemuž dává smysl i zkratka Pro-Eurojust.

²⁰⁶ Rozhodnutí Rady č. 2002/187/SVV ze dne 28. února 2002 o zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci (Eurojust) za účelem posílení boje proti závažné trestné činnosti. (Úř. věst. L 63, 6. 3. 2002, s. 1—13).

²⁰⁷ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 320

²⁰⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1727 ze dne 14. listopadu 2018 o Agentuře Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust) a o nahrazení a zrušení rozhodnutí Rady 2002/187/SVV. (Úř. věst. L 295, 21. 11. 2018, s. 138—183).

²⁰⁹ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 382-383

²¹⁰ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 320-321

činnost, žádá-li to vnitrostátní orgán, a to pakliže se tato trestná činnost týká alespoň dvou členských států, případně jednoho členského státu a státu, s nímž je uzavřena dohoda o spolupráci, nebo si žádá stíhání na společném základě. Státům také pomáhá s žádostmi o justiční spolupráci. Kde se jimi nezabývá EPPO, věnuje se Eurojust také trestným činům ohledně finančních zájmů EU.²¹¹ Jeho působnost je tedy nastavená široce, což považují za žádoucí stav. Pakliže se stát domnívá, že mu Eurojust může pomoci, nevidím důvod mu znemožňovat se takové pomoci domoci.

Mezi konkrétní způsoby, jimiž Eurojust členským státům pomáhá, patří udržování nepřetržitě fungující pohotovostní koordinační služby, zřizování společných vyšetřovacích týmů, plánování společných zásahů na větším množství míst zároveň a zajišťování okamžitých reakcí.²¹²

Otevřít případ u Eurojustu může vnitrostátní orgán, EPPO nebo Eurojust z vlastní iniciativy. Kolegium pak určí, kteří národní členové se budou na případu podílet. Pak už je možné pořádat různé koordinační schůzky a doporučovat orgánům zúčastněných států další postup.²¹³

2.3.2. Struktura

Základ struktury Eurojustu představují národní členové vyslaní po jednom z každého členského státu. Jejich funkční období je pětileté a je ho možné jedenkrát prodloužit.²¹⁴ S plněním jejich úkolů jim pomáhají minimálně jeden zástupce a jeden asistent. V České republice národního člena jmenuje, a také odvolává, ministr spravedlnosti na návrh nejvyššího státního zástupce z řad státních zástupců Nejvyššího státního zastupitelství. Obecně lze vyslat státního zástupce, soudce nebo člena jiného rovnocenného justičního orgánu.²¹⁵ Většinou však jde právě o státní zástupce, jelikož Eurojust působí zejména ve fázi přípravného řízení. Slovensko například jako prvního národního člena vyslalo soudce Nejvyššího soudu, nicméně tento postup se natolik neosvědčil, že zákon později určil možnost vysílání pouze státních zástupců.²¹⁶

---

²¹¹ Čl. 2 a 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1727 ze dne 14. listopadu 2018 o Agentuře Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust) a o nahrazení a zrušení rozhodnutí Rady 2002/187/SVV. (Úř. věst. L 295, 21. 11. 2018, s. 138—183).

²¹² Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech. *Eurojust: Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech*. [online]. [cit. 2021-11-26]. Eurojust, 2020, s. 1

²¹³ Tamtéž, s. 4-5

²¹⁴ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 323

²¹⁵ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 387-388

²¹⁶ KLÍMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 202

Eurojust také spolupracuje se třetími státy. Ve více než šesti desítkách z nich vytvořil kontaktní místa, jež mu usnadňují přístup k příslušným trestním orgánům a komunikaci s nimi. S některými státy navazuje také těsnější spolupráci skrze uzavírání dohod o spolupráci, z nichž některé do něj následně vysílají styčné státní zástupce.²¹⁷ Ti potom mohou využívat operativní nástroje stejně jako národní členové.²¹⁸ I zde vítám spolupráci se třetími státy, navíc obohacenou vytvořením několika různých úrovní spolupráce.

Společně tvoří národní členové kolegium. Vykonává-li kolegium řídicí pravomoci, řadí se mezi jeho členy také zástupce Komise. Z národních členů si kolegium volí svého předsedu a dva místopředsedy. Jejich funkční období je čtyřleté a lze je jednou znovuzvolit.²¹⁹

Předseda a místopředsedové, spolu s dalšími dvěma členy kolegia, kteří jsou rotačně obměňováni po dvou letech, a zástupcem Komise dohromady tvoří výkonnou radu. Ta kolegium podporuje při plnění jeho řídicích pravomocí.²²⁰ Je proto ideální, když zástupcem Komise zde a v kolegiu je tatáž osoba. Výkonná rada dále zajišťuje fungování Eurojustu, přezkoumává návrh jeho rozpočtu nebo jmenuje pověřence pro ochranu osobních údajů.²²¹

Každodenní správu a řízení Eurojustu a další správní úkoly plní správní ředitel.²²² Jde o dočasného zaměstnance, jehož funkční období nesmí přesáhnout čtyři roky.²²³

2.3.3. Konkrétní případy

Že Eurojust může významně urychlit práci trestněprávních orgánů demonstruje případ z roku 2013, v němž šlo o praní špinavých peněz stavební společností v Andoře. Peníze přicházely z Nizozemska a ze Španělska. Jelikož však mezinárodní spolupráce neprobíhala ideálně, hrozilo, že bude trestná činnost počátkem roku 2014 promlčena. Díky koordinaci Eurojustu se ovšem podařilo dosáhnout zadržení podezřelých ještě v listopadu 2013, a soudní řízení tedy mohlo v Nizozemsku proběhnout.²²⁴

---

²¹⁷ V současnosti mají styčné státní zástupce převážně mimounijní státy schengenského systému a státy usilující o vstup do EU, nicméně lze očekávat, že jejich počet ještě poroste.

²¹⁸ Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech. *Eurojust: Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech*. [online]. [cit. 2021-11-26]. Eurojust, 2020, s. 10

²¹⁹ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 323

²²⁰ Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech. *Eurojust: Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech*. [online]. [cit. 2021-11-26]. Eurojust, 2020, s. 4

²²¹ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 323-324

²²² JELÍNEK, J., GŘIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 388

²²³ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 324

²²⁴ KLÍMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 207-208

Roku 2019 zase urychlil zatčení teroristického bojovníka, který byl podezřelý, že se podílel na smrti až dvaceti lidí. Eurojust usnadnil předávání důležitých dokumentů mezi belgickými a maďarskými orgány, a také pomáhal s překladem potřebných informací.²²⁵ Řešení jazykové bariéry v trestním právu, kde obzvlášť záleží na přesných formulacích a přesném dodržení všech úředních postupů, pokládám za jednu z velmi významných funkcí Eurojustu.

Ve stejném roce se Česká republika spolu se Slovenskem, Slovinskem, Chorvatskem a Německem účastnila za pomoci Eurojustu koordinovaného postupu proti organizované zločinecké skupině, která v ostatních zemích přeprodovala v Německu nakoupené automobily, přičemž se vyhýbala placení daní a dalších poplatků s tím spojených. V několika z těchto zemí se uskutečnily koordinované domovní prohlídky, a Eurojust také pomohl s vydáváním evropských vyšetřovacích příkazů.²²⁶

2.4. EPPO

Nelze pochybovat o tom, že je důležité chránit evropské zájmy před podvody. Evropské orgány již v 90. letech zjistily, že téměř desetina prostředků z evropských rozpočtů se nevyužívá tak, jak by měla. K podvodům přitom dochází nejen v kontextu nakládání s prostředky, jež se v rozpočtu nacházejí, ale též již ve fázi získávání prostředků do evropských rozpočtů.²²⁷ Proti takovým podvodům se lze jen složitě bránit na úrovni jednotlivých států, jelikož jejich orgány nemají mimo své území pravomoci, což následně přispívá k tomu, že státy nebývají v boji s touto činností příliš důsledné.²²⁸ Ve 21. století se ochraně těchto zájmů věnoval zejména OLAF, jenž je ovšem omezen na správní vyšetřování. Unie tak k účinnému boji proti podvodům, který vyžaduje i primární právo,²²⁹ potřebovala také trestněprávní prostředky. Za tím účelem již roku 1997 projekt Corpus Juris přišel s myšlenkou evropského veřejného žalobce, která zůstala i v jeho verzi z roku 2000.²³⁰

Corpus Juris navrhoval převážně decentralizovanou podobu Úřadu, kdy by se sestával z evropského veřejného žalobce a evropských delegovaných žalobců v hlavních městech

---

²²⁵ Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech. *Eurojust: Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech*. [online]. [cit. 2021-11-26]. Eurojust, 2020, s. 9

²²⁶ Eurojust. Czech Republic. [online]. [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://www.eurojust.europa.eu/states-and-partners/member-states/czech-republic>

²²⁷ KLÁTIK, Jaroslav, Miloš DESET a Libor KLÍMEK. *Európska prokuratúra a perspektívy jej činnosti pri ochrane finančných záujmov EÚ*. Praha: Leges, 2019, s. 40

²²⁸ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 330

²²⁹ Konkrétně čl. 325 Smlouvy o fungování Evropské unie, dle něhož mají být přijata opatření poskytující účinnou ochranu finančním zájmům EU.

²³⁰ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 389

členských států, přičemž ve všech státech by oplýval stejnými pravomocemi. Odpovídal by přitom za celý proces od vyšetřování až po výkon rozsudku, ovšem pouze u taxativně vymezených trestných činů. Obdobnou úpravu pak obsahoval i návrh Ústavy pro Evropu, jenž však umožňoval též rozšíření okruhu trestných činů, jimiž se Úřad zabývá, z činů poškozujících finanční zájmy EU rovněž na trestné činy s přeshraničním prvkem.²³¹ Že by státy takové rozšíření přijaly si však lze jen těžko představit.

Některé argumenty pro umožnění Úřadu bojovat s přeshraničním zločinem obecně lze nalézt již v Zelené knize o trestněprávní ochraně finančních zájmů ES a zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce.²³² Zelená kniha prosazovala výslovné začlenění Úřadu do primárního práva. Strukturálně navrhovala centrální úřad a úřady vedené náměstký evropského veřejného žalobce na úrovni členských států. Úřad brala spíše jako soudní orgán než exekutivní, pročež se i u postavení evropského veřejného žalobce inspirovala postavením soudců Soudního dvora EU. Neviděla však důvod k vytvoření speciálního trestního soudu na evropské úrovni a trvala na tom, aby řízení probíhala v působnosti členských států.²³³

K výslovnému zapracování Úřadu do primárního práva došlo Lisabonskou smlouvou. Od jejího přijetí tak čl. 86 SFEU stanoví: „*Pro boj proti trestným činům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie může Rada zvláštním legislativním postupem formou nařízení vytvořit z Eurojustu Úřad evropského veřejného žalobce. Rada rozhoduje jednomyslně po obdržení souhlasu Evropského parlamentu. Není-li dosaženo jednomyslnosti, může skupina alespoň devíti členských států požádat, aby byl návrh nařízení předložen Evropské radě. V takovém případě se postup v Radě pozastaví. Po projednání, a pokud bylo dosaženo konsensu, Evropská rada do čtyř měsíců od tohoto pozastavení vrátí návrh zpět Radě k přijetí. Není-li dohody dosaženo a pokud si alespoň devět členských států přeje navázat posílenou spolupráci na základě dotčeného návrhu nařízení, oznámí to ve stejné lhůtě Evropskému parlamentu, Radě a Komisi. V takovém případě se povolení k zavedení posílené spolupráce podle čl. 20 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii a čl. 329 odst. 1 této smlouvy považuje za udělené a použijí se ustanovení o posílené spolupráci.*“²³⁴ Kompetence Úřadu pak vymezuje tak, že „*je, případně ve spojení s Europol, příslušný k vyšetřování a stíhání pachatelů a spolupachatelů trestných činů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie, jak jsou vymezeny nařízením*

²³¹ KLÁTIK, Jaroslav, Miloš DESET a Libor KLIMEK. *Európska prokuratúra a perspektívy jej činnosti pri ochrane finančných záujmov EÚ*. Praha: Leges, 2019, s. 48-49

²³² Green Paper on criminal law protection of the financial interests of the Community and the establishment of European Prosecutor. COM (2001) 715 final, 11. 12. 2001. [online]. [cit. 2022-04-17]. Dostupný v angličtině z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:52001DC0715>

²³³ KLÁTIK, Jaroslav, Miloš DESET a Libor KLIMEK. *Európska prokuratúra a perspektívy jej činnosti pri ochrane finančných záujmov EÚ*. Praha: Leges, 2019, s. 52-55

²³⁴ Čl. 86 odst. 1 Smlouvy o fungování evropské unie. (Úř. věst. C 326, 26. 10. 2012, s. 47—390).

podle odstavce 1, a jejich předvádění před soud. Před příslušnými soudy členských států vykonává v souvislosti s těmito trestnými činy úlohu veřejného žalobce.²³⁵ Konečně také stanoví, že „Evropská rada může současně nebo následně přijmout rozhodnutí pozměňující odstavec 1, kterým rozšíří pravomoci Úřadu evropského veřejného žalobce tak, aby zahrnovaly boj proti závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem, a odpovídajícím způsobem pozměňující odstavec 2, pokud jde o pachatele a spolupachatele závažných trestných činů dotýkajících se několika členských států. Evropská rada rozhoduje jednomyslně po obdržení souhlasu Evropského parlamentu a po konzultaci s Komisí.“²³⁶

Postup v čl. 86 odst. 1 SFEU se uplatnil celý. Komise předložila Radě návrh nařízení již roku 2013, ta nicméně ani po několika letech jednomyslné shody nedosáhla. Návrh potom byl předložen Evropské radě, která však nebyla o nic úspěšnější. Úřad byl tedy nakonec zřízen v rámci posílené spolupráce, které se nyní účastní 22 států EU.²³⁷ Nařízení upravující Úřad²³⁸ je účinné od 20. 11. 2017 a jeho pravomoc se vztahuje na trestné činy v jeho působnosti spáchané po tomto dni.²³⁹

2.4.1. Poslání

Úřad evropského veřejného žalobce je nezávislý orgán oprávněný provádět vyšetřování a stíhání pachatelů trestných činů poškozujících zájmy EU v účastnících se členských státech. Konkrétně se zabývá trestnými činy vymezenými směrnicí PIF,²⁴⁰ účastí na zločinném spolčení, jež tyto činy páchá, a také trestnými činy neoddelitelně spjatými s těmito činy. Vyšetřovat je může napříč všemi účastnícími se státy a figuruje potom jako žalobce před jejich vnitrostátními soudy.²⁴¹

Jak EU a její orgány, tak orgány účastnících se států musí EPPO poskytovat informace o činech, které by mohly spadat do jeho kompetence. EPPO však může využívat i jiné zdroje informací, např. soukromé osoby nebo sdělovací prostředky.²⁴² Po obdržení informací o činech,

²³⁵ Čl. 86 odst. 2 Smlouvy o fungování evropské unie. (Úř. věst. C 326, 26. 10. 2012, s. 47—390).

²³⁶ Čl. 86 odst. 4 tamtéž.

²³⁷ Neúčastní se Maďarsko, Polsko, Švédsko, Irsko a Dánsko.

²³⁸ Nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce. (Úř. věst. L 283, 31. 10. 2017, s. 1—71).

²³⁹ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 390-391

²⁴⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie. (Úř. věst. L 198, 28. 7. 2017, s. 29—41).

²⁴¹ European Commission, Directorate-General for Justice and Consumers. *The European Public Prosecutor's Office (EPPO): Protecting taxpayers against fraud and corruption*. [online]. [cit. 2022-02-12]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021, s. 3-5

²⁴² European Commission, Directorate-General for Justice and Consumers. *The European Public Prosecutor's Office: Protecting taxpayers against fraud and corruption*. [online]. [cit. 2022-04-29]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021, s. 1

jež již vyšetřují vnitrostátní orgány, rozhodne EPPO do pěti dnů, zda uplatní evokační právo. Tuto lhůtu může evropský nejvyšší žalobce až o dalších pět dnů prodloužit.²⁴³ V případě uplatnění evokačního práva předají vnitrostátní orgány EPPO spis týkající se dané věci a dále v ní neprovádějí vyšetřovací úkony.²⁴⁴

2.4.2. Struktura

Úřad evropského veřejného žalobce (EPPO) funguje na dvou úrovních, centrální a decentralizované. Na centrální úrovni působí EPPO ve svém sídle v Lucemburku.²⁴⁵ V jeho čele stojí evropský nejvyšší žalobce. Kromě organizace práce a řízení činnosti EPPO ho také zastupuje navenek a přijímá rozhodnutí dle nařízení o EPPO a jeho jednacím řádu. Úkoly ohledně zastupování však může delegovat na kteréhokoliv evropského žalobce.²⁴⁶ Po vzájemné dohodě ho jmenují Rada a Evropský parlament. Funkční období je sedm let a poté již nelze jmenovat tutéž osobu znovu.²⁴⁷ Jako první byla do této funkce jmenována Laura Codruța Kövesi z Rumunska.²⁴⁸ Osobně vítám, že tuto funkci jako první obsadila příslušnice východoevropského státu, který má spíše pověst, že si s podobnými druhy jednání, jakými se EPPO zabývá, nedovede úspěšně poradit. Její úspěchy by mohly zlepšit pověst Rumunska i celého regionu.

Evropského nejvyššího žalobce ve výkonu jeho úkolů podporují dva náměstci. Zastupují ho též v případě jeho nepřítomnosti. Z řad evropských žalobců je jmenuje kolegium na tři roky. Lze tak učinit i opakovaně.²⁴⁹

Na centrální úrovni působí jeden evropský žalobce za každý stát, který se EPPO účastní.²⁵⁰ Jejich úkolem je dohled nad vyšetřováními a trestními stíháními, která probíhají pod vedením evropských pověřených prokurátorů v jejich domovském státě, a předkládají také jejich shrnutí stálým komorám. Přispívají ke snazšímu chodu EPPO, jelikož fungují jako

---

²⁴³ Čl. 27 odst. 1 nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce. (Úř. věst. L 283, 31. 10. 2017, s. 1—71).

²⁴⁴ Čl. 27 odst. 5 tamtéž.

²⁴⁵ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 333

²⁴⁶ KLÁTIK, Jaroslav, Miloš DESET a Libor KLIMEK. *Európska prokuratúra a perspektívy jej činnosti pri ochrane finančných záujmov EÚ*. Praha: Leges, 2019, s. 81-82

²⁴⁷ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 394

²⁴⁸ EPPO. European Chief Prosecutor. [online]. [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://www.eppo.europa.eu/european-chief-prosecutor>

²⁴⁹ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 394

²⁵⁰ LIGETI, K. *The Structure of the EPPO: Features and Challenges*. Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 27, broj 1/2020, str. 33-53., s. 40

prostředníci mezi svým státem a ústředím. V nezbytných případech mohou v souladu s právem daného státu dokonce vydávat pokyny evropským pověřeným žalobcům.²⁵¹

Evropští žalobci tvoří dohromady s evropským nejvyšším žalobcem Kolegium. To rozhoduje o strategických otázkách a dalších obecných věcech zejména za účelem udržovat efektivitu a soudržnost v postupech EPPO. Nerozhoduje naopak o věcech operativního charakteru. Hlasování může iniciovat kterýkoliv člen Kolegia a každý z nich při něm má jeden hlas. V případě rovnosti hlasů má nicméně rozhodující hlas evropský nejvyšší žalobce. Ten také odpovídá za přípravu zasedání EPPO a předsedá jim.²⁵² Předsedáním může, je-li to nutné, pověřit jednoho ze svých náměstků.²⁵³ Při absenci evropského nejvyššího žalobce i jeho náměstků pak zasedáním předsedá věkově nejstarší evropský žalobce.²⁵⁴ Věk se zdá být poněkud náhodným kritériem, ale nejspíš jde alespoň zčásti o co nejsnazší určení předsedajícího.

Na návrh evropského nejvyššího žalobce zřizuje Kolegium stálé komory. Ty se sestávají ze tří členů, z nichž jeden je předsedou dané komory. Tím může být evropský nejvyšší žalobce, jeho náměstek nebo jiný evropský žalobce jmenovaný v souladu s jednacím řádem Úřadu.²⁵⁵ Ten stanoví, že na návrh evropského nejvyššího žalobce určí složení stálých komor rozhodnutím Kolegium.²⁵⁶ Tímto rozhodnutím je jmenován i předseda, pakliže členem není evropský nejvyšší žalobce nebo jeho náměstek, kteří funkci předsedy získávají automaticky.²⁵⁷ Každý evropský žalobce musí být přidělen k minimálně jedné stálé komoře, přičemž s přihlédnutím k jeho vytíženosti ho lze přidělit i k dalším.²⁵⁸ Na návrh evropského nejvyššího žalobce přijme Kolegium také rozhodnutí stanovující počet stálých komor, rozdělení jejich pravomocí, způsob, jakým jim budou přidělovány případy a procedurální opatření pro jejich zasedání.²⁵⁹ Úkolem stálých komor je monitorovat a řídit trestní stíhání a vyšetřování prováděná evropskými pověřenými žalobci. Do jejich rozhodovací činnosti pak spadají hlavně úkony nejdůležitější

---

²⁵¹ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 334

²⁵² KLÁTIK, Jaroslav, Miloš DESET a Libor KLÍMEK. *Európska prokuratúra a perspektívy jej činnosti pri ochrane finančných záujmov EÚ*. Praha: Leges, 2019, s. 78-79

²⁵³ Čl. 4 odst. 2 rozhodnutí kolegia Úřadu evropského veřejného žalobce č. 003/2020 ze dne 12. října 2020 o jednacím řádu Úřadu evropského veřejného žalobce. (Úř. věst. C 22, 21. 1. 2021, s. 3—31).

²⁵⁴ Čl. 4 odst. 3 tamtéž.

²⁵⁵ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 333

²⁵⁶ Čl. 16 odst. 1 rozhodnutí kolegia Úřadu evropského veřejného žalobce č. 003/2020 ze dne 12. října 2020 o jednacím řádu Úřadu evropského veřejného žalobce. (Úř. věst. C 22, 21. 1. 2021, s. 3—31).

²⁵⁷ Čl. 17 tamtéž.

²⁵⁸ Čl. 16 odst. 2 a 3 tamtéž.

²⁵⁹ Čl. 15 odst. 1 a 3 tamtéž.

pro daný případ, zejména rozhodnutí o podání obžaloby. Tato rozhodnutí jsou přijímána prostou většinou a stávají se součástí spisu.²⁶⁰

Sestavu v sídle Úřadu EPPO doplňuje ještě Správní ředitel, jenž je jeho dočasným zaměstnancem. Seznam kandidátů na tuto pozici navrhuje evropský nejvyšší žalobce. Jednoho z nich poté jmenuje Kolegium, a to na čtyři roky, přičemž na návrh evropského nejvyššího žalobce může Kolegium jeho funkční období o nejvýše další čtyři roky prodloužit. Stará se zejména o administrativní a rozpočtové věci Úřadu.²⁶¹ Odpovědný je též „za každodenní správu a řízení zaměstnanců a přípravu programových či pracovních dokumentů.“²⁶² Tolik tedy k centrální úrovni.

Na decentralizované úrovni působí ve svých jednotlivých státech evropské pověřené žalobce. Kandidáty nejprve navrhují členské státy, přičemž z nich vybere evropský nejvyšší žalobce ty, které navrhne ke jmenování Kolegiem, a to na dobu pěti let, přičemž toto období lze obnovit.²⁶³ V každém státě působí alespoň dva. Evropský nejvyšší žalobce jejich počet schválí po poradě s každým členským státem, stejně jako rozdělení působnosti v rámci daného státu mezi nimi.²⁶⁴ Provádějí tam vyšetřování, podávají obžaloby, účastní se dokazování a podávají opravné prostředky, přičemž mají stejné postavení jako žalobci vnitrostátní. Mají však jednat pouze z pověření a jménem Úřadu. Pokyny jim mohou dávat jak stálé komory ohledně případů, jimiž se zabývají, tak evropský nejvyšší žalobce.²⁶⁵

Lze zmínit, že původně měl být Úřad strukturován značně odlišně. Návrh Komise z roku 2013 jasně určoval jeho hierarchii. V čele stál Evropský veřejný žalobce podporovaný na centrální úrovni čtyřmi zástupci. Ten by vedl a dohlížel na evropské pověřené žalobce, kteří by stále byli součástí státních zastupitelství členských států. Ti by primárně vedli vyšetřování, nicméně by současně podléhali evropskému veřejnému žalobci, jenž by měl za určitých okolností dokonce možnost přímo vést vyšetřování, případně předat případ jinému pověřenému

---

²⁶⁰ JELÍNEK, J., GŘIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 393-394

²⁶¹ Tamtéž, s. 395

²⁶² PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 335

²⁶³ JELÍNEK, J., GŘIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 395

²⁶⁴ KLÁTIK, Jaroslav, Miloš DESET a Libor KLÍMEK. *Európska prokuratúra a perspektívy jej činnosti pri ochrane finančných záujmov EÚ*. Praha: Leges, 2019, s. 89

²⁶⁵ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 334

žalobci.²⁶⁶ Členské státy však takovou strukturu považovaly za příliš centralizovanou. Stěžovaly si pak zejména na neexistenci Kolegia nebo obdobného orgánu.²⁶⁷

2.4.3. Konkrétní případy

V listopadu 2021 došlo k prvnímu odsouzení v případě, kterého se Úřad účastnil. Slovenský soud uložil bývalému starostovi podmíněný trest odnětí svobody na tři roky se zkušební dobou v délce pěti let. Učinil tak poté, co se exstarosta přiznal k falšování dokumentů, aby je následně využil k získání finančních prostředků z fondu EU. Tímto svým jednáním mohl způsobit škodu přes 93 000 eur.²⁶⁸

Úřad vyšetřuje také chorvatského starostu, a to ohledně přijetí úplatku výměnou za zmanipulování výběrového řízení k projektu spolufinancovaného Fondem soudržnosti EU. Spolu s ním probíhá vyšetřování ohledně dalších tří osob, které se uvedené trestné činnosti, z níž vznikla EU škoda ve výši asi 57 000 eur, měly účastnit.²⁶⁹ Česká republika pak figuruje v případě týkajícího se podvodu ohledně daní z přidané hodnoty. Ke ztrátám na daních docházelo v Německu, operaci, při níž došlo k zatčení 6 osob a zajištění majetku v hodnotě 23 milionů eur, proto řídil německý pověřený žalobce z Mnichova a koordinovala ji centrála Úřadu. Kromě České republiky proběhla tato akce současně též na území Slovenska a Rumunska.²⁷⁰

2.5. Dílčí závěr

Instituce musí být upravovány přímo účinnými nástroji, aby bylo zajištěno jejich fungování. První z nich vznikla ještě na základě mezinárodní smlouvy, od používání tohoto instrumentu však EU rychle přešla k nástrojům, nad nimiž má větší kontrolu. Instituce zároveň začaly být zmiňovány i v primárním právu EU. Před účinností Lisabonské smlouvy se k jejich úpravě nejčastěji používala rozhodnutí, poté je začala nahrazovat nařízení. Nařízení zakládající nejnovější ze zkoumaných institucí bylo přijato v rámci posílené spolupráce, a na jejím chodu se tak nepodílejí všechny unijní státy. To ale nemusí být na škodu, poněvadž historie ukazuje, že státy se obvykle ochotně přidávají ke spolupráci, která funguje v jejich okolí a vidí tam její přínos.

²⁶⁶ LIGETI, K. *The Structure of the EPPO: Features and Challenges*. Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 27, broj 1/2020, str. 33-53., s. 35-36

²⁶⁷ Tamtéž, s. 38-39

²⁶⁸ EPPO. First conviction in EPPO case: former Slovak mayor sentenced to 3 years of conditional imprisonment. [cit. 2022-03-12]. [online]. Dostupné z: <https://www.eppo.europa.eu/index.php/en/news/first-conviction-eppo-case-former-slovak-mayor-sentenced-3-years-conditional-imprisonment>

²⁶⁹ WAHL, Thomas. Eppe: First Major Corruption Crime Investigated. [online]. [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <https://eucrim.eu/news/eppe-first-major-corruption-case-investigated/>

²⁷⁰ EPPO. Six arrests and seizures worth €23 million in Czechia, Romania, Slovakia. [online]. [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <https://www.eppo.europa.eu/index.php/en/news/six-arrests-and-seizures-worth-eu23-million-czechia-romania-slovakia>

Pokud jde o úpravu zkoumaných institucí, lze vyzorovat některé další trendy. Jednak úprava novějších institucí hledá inspiraci mj. v úpravě těch starších, což je v souladu s předchozím konstatováním, že státy se ochotně přidají k věcem, které už někde prokazatelně fungují, a jednak čím dál více dochází k úpravě vzájemných vztahů mezi jednotlivými institucemi, čímž se na této úrovni pomalu vytváří ucelený systém. Ač hlavní roli při výkonu trestního práva v EU si stále ponechávají členské státy, možnosti účasti unijních institucí rostou. Do budoucna tak nejspíš lze očekávat hladší spolupráci mezi unijními institucemi, a také mezi institucemi a orgány států, s nimiž spolupracují. Na příkladu Europolu a Eurojustu je vidět, že mezi tyto státy nespádají pouze členové EU, ale též další evropské země, a dokonce i státy z jiných světadílů. Lze proto očekávat, že se sféra vlivu těchto institucí bude dále rozrůstat. A vzhledem k nepopíratelným konkrétním přínosům a úspěchům si na jejich existenci vnitrostátní orgány více zvykají, což pravděpodobně povede k častějšímu zapojování se evropských institucí do jednotlivých případů.

3. Europeizace trestního práva procesního

3.1. Nástroje Rady Evropy

3.1.1. Hard-law

V oblasti trestního práva procesního existuje na obou úrovních mnoho předpisů. Rada Evropy zde začala přijímat nástroje první, což má v současnosti za následek, že některé nástroje EU rozvíjejí nebo navazují na nástroje její.²⁷¹ Významně sem zasahuje již EÚLPZS, konkrétně články 2, 3, 5, 6 a 8, a některé její protokoly.²⁷² Snad nejdůležitější je v tomto ohledu čl. 6, v němž je obsaženo právo na spravedlivý proces. Jednotlivá práva v něm vyjmenovaná tvoří spolu s těmi, která z něj dále vyvodil ESLP ve své judikatuře, základ evropské ochrany obviněného v oblasti procesních práv. Konkrétně stanoví například právo na obhájce nebo tlumočníka. Čl. 5 se potom zabývá svobodou a podmínkami, za nichž jí může být osoba zbavena. Nevztahuje se pouze na odnětí svobody odsuzujícím rozsudkem, ale také zatčení, vzetí do vazby a další formy zbavení svobody. Každému garantuje právo iniciovat řízení, které dle judikatury nemusí být veřejné, v němž by se rozhodlo o zákonnosti zbavení svobody. Tomu, kdo by byl svobody zbaven v rozporu se stanovenými podmínkami, pak stanoví nárok na odškodnění.²⁷³ Čl. 8 zase stanoví mantinely pro využívání vyšetřovacích postupů narušujících soukromí osob, jako třeba domovní prohlídka.²⁷⁴ Explicitně totiž připouští, že právo na soukromí někdy může kolidovat s jinými zájmy hodnými ochrany, a obsahuje obecný výčet těch, při jejichž ochraně lze zásah státu do soukromí připustit.²⁷⁵ EÚLPZS tak lze považovat za základ europeizace trestního práva, jelikož úprava některých jeho otázek je na jejím základě sblížena RE v právních rádech téměř všech členských států vlastně již od počátku jejího působení.

Pokud jde o další smlouvy, mnoho z primárně hmotněprávních smluv obsahuje také procesněprávní ustanovení. Trestněprávní úmluva o korupci například ve svém čl. 23 stanoví smluvním stranám povinnost přijmout opatření umožňující shromažďování důkazů o daných trestných činech a identifikaci, nalezení, zajištění a zabavení výnosů z nich nebo hodnotou

---

²⁷¹ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 43

²⁷² Tamtéž, s. 91-94

²⁷³ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 93-96

²⁷⁴ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 92

²⁷⁵ TOMÁŠEK, Michal, Harald Christian SCHEU, Jaroslav FENYK, Tomáš GŘIVNA a Jiří HERCZEG. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009, s. 183-184

odpovídajícího majetku. Příslušné orgány mají také moci přikázat, aby jim byly vydány potřebné záznamy, a to přestože by se na ně jinak vztahovalo bankovní tajemství.²⁷⁶

Objevují se však i smlouvy, které se týkají konkrétně trestního práva procesního. Za cíl si většinou kladou zefektivnit řízení v případech s mezinárodním prvkem. Jako příklad takové smlouvy lze uvést Evropskou úmluvu o odškodňování obětí násilných trestných činů z roku 1983. Ta stanoví svým státům povinnost přispět k odškodnění osob, jimž byla násilným trestným činem způsobena vážná újma na zdraví, případně osob, které byly v péči těch, jimž byla takto způsobena smrt.²⁷⁷ Státy tak ovšem musí učinit jen tehdy, když není možné získat prostředky odjinud. Půjde přitom vždy o ten stát, na jehož území došlo ke spáchání daného činu. Z hlediska výkladu je také důležité, že pod násilné trestné činy se řadí i ty, které jsou založeny na násilí psychickém.²⁷⁸

Hlavně sem ale spadají smlouvy, jež se věnují mezinárodní spolupráci v trestních věcech. Typickým příkladem takového dokumentu je Evropská úmluva o vydávání z roku 1957. Státy si zde odsouhlasili vzájemné vydávání osob za účelem trestního stíhání či výkonu trestu nebo ochranného opatření. Vztahuje se však pouze na případy, kdy za daný trestný čin hrozí trest v obou státech odnětí svobody s horní hranicí v délce alespoň jednoho roku, případně byl již uložen na nejméně čtyři měsíce. Obsahuje však také mnoho výjimek, kdy se na dané trestné činy nevztahuje, případně kdy má dožádaný stát právo vydání odmítnout.²⁷⁹

Nejspíš ještě většího významu dosáhla Evropská úmluva o vzájemné pomoci ve věcech trestních z roku 1959. Vztahuje se na případy, kdy stát oprávněný k potrestání určitého pachatele potřebuje pomoc orgánů státu jiného. Pomoc v kontextu tohoto nástroje zpravidla spočívá v doručování písemností, poskytování informací z trestního rejstříku, vyslýchání osob nebo dočasném předání svědka nacházejícího se v dožádaném státě ve vazbě. Naopak na zatýkání osob nebo výkon rozsudků se tato úmluva nevztahuje.²⁸⁰

Evropská úmluva o dohledu nad podmíněně odsouzenými a propuštěnými pachateli z roku 1964 nabízí státu, jenž uložil odsouzenému trest či jiné opatření, příležitost požádat stát obvyklého pobytu odsouzeného, aby nad ním vykonal dohled.²⁸¹

---

²⁷⁶ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 44-45

²⁷⁷ Tamtéž, s. 45

²⁷⁸ TOMÁŠEK, Michal, Harald Christian SCHEU, Jaroslav FENYK, Tomáš GŘIVNA a Jiří HERCZEG. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009, s. 371

²⁷⁹ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 110-111

²⁸⁰ Tamtéž, s. 109-110

²⁸¹ Tamtéž, s. 113

Evropská úmluva o předávání trestního řízení z roku 1972 poskytuje smluvní straně možnost požádat jiný stát, aby zahájil řízení proti osobě podezřelé ze spáchání trestného činu.²⁸² Trestnost se přitom posuzuje podle právního řádu dožadujícího státu.²⁸³ To však koriguje ustanovení, podle něhož nelze řízení zahájit, pokud by se v případě spáchání daného činu v dožádaném státě o trestný čin nejednalo a řízení za takových okolností nemohlo být zahájeno.²⁸⁴ Dožádaný stát ukládá na základě dožadáním zahájeného řízení tresty, které za takový čin umožňuje uložit jeho právní řád, ne však přísnější, než které by mohly být uloženy státem dožadujícím.²⁸⁵

Úmluva o předávání odsouzených osob z roku 1983 příslušníkům smluvních států zajišťuje, aby v případě odnětí svobody v jiném smluvním státě měli možnost trest vykonat ve svém domovském státě.²⁸⁶

3.1.2. Soft-law

Častějšími nástroji v oblasti trestního práva procesního jsou ovšem ty, které postrádají právní závaznost. V mnoha případech jde o reakci na rozhodnutí ESLP, nicméně to není pravidlem, a mnoho z nich tak upravuje i problémy, jež ESLP ještě neřešil, nebo alespoň uspokojivě nevyřešil.²⁸⁷ Následující odstavce přiblíží několik těchto nástrojů.

Rezoluce Res(75) 11 uvádí, jak by státy měly postupovat u řízení v nepřítomnosti obviněného. Stanoví, že takové řízení má být možné pouze po předchozím předvolání obviněného, které obsahuje informaci o následcích toho, že se obviněný nedostaví. Zmiňuje také, že státy nemají přistupovat k řízení v nepřítomnosti obviněného, pakliže je možné a vhodné požádat o jeho vydání z jiného státu nebo tam předat řízení. Rozhodnutí je třeba obviněnému doručit a musí mu být dostupné všechny opravné prostředky, které by měl, kdyby byl přítomen, přičemž pakliže nebylo prokázáno, že se účasti úmyslně vyhýbá, nesmí lhůta pro jejich podání začít běžet, dokud se o rozhodnutí skutečně nedozví.²⁸⁸

Doporučení Rec(97) 13 zase stanoví, že za respektování práv obhajoby má být zajištěna ochrana svědků a jejich blízkých před, během i po skončení řízení, včetně umožnění vyhnout se

---

²⁸² FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 112

²⁸³ Čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o předávání trestního řízení. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/1680072d42>

²⁸⁴ Čl. 7 odst. 1 tamtéž.

²⁸⁵ Čl. 25 tamtéž.

²⁸⁶ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 111

²⁸⁷ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 46

²⁸⁸ Rezoluce Res(75) 11, o kritériích, jimiž je třeba se řídit v řízeních v nepřítomnosti obviněného. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/09000016804f7581>

přímé osobní konfrontaci s obviněným a podat svědectví například v jiné místnosti. Soud má také mít možnost zvážit dopad případného zastrašování na podaná svědectví. Doporučení dále obsahuje ustanovení týkající se organizovaného zločinu a zvláště zranitelných svědků. Konečně také klade důraz na mezinárodní spolupráci, konkrétně například umožnění přeshraničních programů ochrany svědků nebo usnadnění výslechů i s využitím moderních technologií.²⁸⁹

Z aktuálnějších nástrojů se i oblasti trestního práva procesního týká doporučení CM/Rec(2014) 4, a to zejména pokud jde o použití elektronického monitorování v přípravném řízení. Obecně pro něj vyžaduje zákonnou úpravu, proporcionalitu k trestné činnosti, ohledně níž je použit, a použití pouze na základě soudního rozhodnutí. Zabývá se také ochranou osobních údajů monitorovaných i dalších osob, vyhodnocováním efektivity monitorování a personálem, jenž ho obstarává. Konkrétně k využití v přípravném řízení stanoví, že musí být věnována speciální pozornost tomu, aby nebylo využíváno příliš široce, a ukládáno by mělo být pouze po pečlivém zvážení rizik. Dále mají státy také upravit možnost započtení jeho využití do celkové doby trestu. Doporučení však operuje s mnoha dalšími příležitostmi k jeho ukládání, například v případě podmíněného propuštění z trestu odnětí svobody.²⁹⁰

3.2. Nástroje Evropské Unie

Pokud jde o EU, proces europeizace začal neformální spoluprací členských států a z pohledu unijních orgánů vydáváním nejrůznějších soft-law nástrojů. Později došlo na pokusy uzavírat mezinárodní smlouvy, ale často nedošlo k jejich ratifikaci. Přesto je možné ukázat i příklady úspěšných smluv, přičemž nejvýznamnějšími budou Schengenské úmluvy.²⁹¹

Také na úrovni EU je zásadní spolupráce mezi členskými státy. Proto i zde existují smlouvy zabývající se některými jejími aspekty. Zejména se jedná o Úmluvu o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské Unie z roku 2000. Ta si klade za cíl vhodně doplnit v té době již existující smlouvy zaměřující se na tuto problematiku.²⁹² Nesoustředí se ovšem jen na vyladování již existujících postupů, nýbrž také na jejich modernizaci například využíváním videokonferencí. Přichází s novými formami pomoci, kterými míří zejména proti organizovanému zločinu, jako sledování zásilek. Konečně také rozšiřuje okruh řízení, v nichž je

---

²⁸⁹ Doporučení Rec(97) 13, o zastrašování svědků a právech obhajoby. [online]. [cit. 2022-02-27]. Dostupné v angličtině z: [https://www.barobirlik.org.tr/dosyalar/duyurular/hsykkanunteklifi/recR\(97\)13e.pdf](https://www.barobirlik.org.tr/dosyalar/duyurular/hsykkanunteklifi/recR(97)13e.pdf)

²⁹⁰ Doporučení CM/Rec(2014) 4, o elektronickém monitorování. [online]. [cit. 2022-06-04]. Dostupné v angličtině z: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c64a7

²⁹¹ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 43-44

²⁹² Zejména Evropskou úmluvu o vzájemné pomoci ve věcech trestních z roku 1959 a Schengenskou prováděcí úmluvu z roku 1990.

možné o pomoc požádat, též na některá řízení o správních deliktech, čímž mimo jiné pomáhá řešit situace, kdy je daný skutek v jednom státě trestným činem a ve druhém přestupkem.²⁹³

I přes uvedená zefektivnění klade EU na tuto podobu spolupráce stále menší důraz. Pozici vůdčí formy spolupráce totiž přisoudila vzájemnému uznávání. Jde o zásadu, podle níž rozhodnutí orgánů ostatních členských států mají státní orgány uznávat jako rovnocenné, a to ideálně bez dalších požadavků, a zachovat tak jejich vykonatelnost.²⁹⁴ Základem europeizace trestního práva procesního se stala s ustavením prostoru svobody, bezpečnosti a práva a od té doby se rozvíjela.²⁹⁵ V jaké podobě je tedy upravena nyní?

Výchozím bodem europeizace trestního práva procesního na úrovni EU je v současnosti čl. 82 SFEU, který stanoví: „*Justiční spolupráce v trestních věcech je v Unii založena na zásadě vzájemného uznávání rozsudků a soudních rozhodnutí a zahrnuje sbližování právních předpisů členských států v oblastech uvedených v odstavci 2 a v článku 83.*“²⁹⁶ Zásada vzájemného uznávání je tak doplněna usilováním o harmonizaci právních předpisů členských států.²⁹⁷ Právě na harmonizaci se zaměří další odstavce.

Harmonizace trestního práva procesního probíhá v oblastech uvedených v SFEU. Mezi nimi lze nalézt práva osob v trestním řízení.²⁹⁸ Pouze v této jedné oblasti bylo přijato mnoho směrnic. První z nich se týká tématu významného pro přeshraniční spolupráci, totiž tlumočení a překladu.²⁹⁹ Ta státům udává povinnost zajistit, aby podezřelí a obvinění při jednání s orgány činnými v trestním řízení dostávali tlumočení bez prodlení, pokud neovládají jazyk řízení, a to včetně těch, kteří nerozumí z důvodu poruchy sluchu nebo jazykem nemluví pro poruchu řeči. Musí mít také mechanismus, jehož prostřednictvím tyto skutečnosti zjistí. Zároveň musí zajistit, aby tyto osoby v přiměřené lhůtě získaly písemný překlad podstatných dokumentů, jako jsou například obvinění, obžaloby nebo rozsudky.³⁰⁰

---

²⁹³ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 62-63

²⁹⁴ KLIMEK, Libor. *Základy trestního práva Evropské unie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 158-159

²⁹⁵ TOMÁŠEK, Michal, Harald Christian SCHEU, Jaroslav FENYK, Tomáš GRIVNA a Jiří HERCZEG. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009, s. 327

²⁹⁶ Čl. 82 odst. 1 Smlouvy o fungování evropské unie. (Úř. věst. C 326, 26. 10. 2012, s. 47—390).

²⁹⁷ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 304

²⁹⁸ Čl. 82 odst. 2 písm. b) Smlouvy o fungování evropské unie. (Úř. věst. C 326, 26. 10. 2012, s. 47—390).

²⁹⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení. (Úř. věst. L 280, 26. 10. 2010, s. 1—7).

³⁰⁰ Čl. 2 a 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení. (Úř. věst. L 280, 26. 10. 2010, s. 1—7).

Mezi další směrnice z této oblasti patří ty, jež obviněným zajišťují právo na přístup k obhájci. Taková byla přijata roku 2013.³⁰¹ Stanoví, od kdy musí mít osoby přístup k obhájci, definuje, co přesně přístup k obhájci znamená, a zdůrazňuje také nezbytnost důvěrnosti schůzek daných osob s obhájci.³⁰² Dále na ni navazuje směrnice, jež stanoví podmínky, za nichž má těmto osobám přístup k obhájci financovat členský stát.³⁰³

I přes vedoucí postavení vzájemného uznávání je tedy třeba konstatovat, že harmonizace má také významný vliv. Další výklad se však zaměří hlavně na nástroje, jež stojí na vzájemném uznávání.

3.2.1. Evropský zatýkací rozkaz

Ohledně vydávání pachatelů trestných činů se již koncem 20. století státy EU snažily přijmout úmluvy, jejich ratifikace však byla složitá. V dokumentu Corpus Juris se konečně objevila myšlenka používat v rámci EU místo komplikovaného a mnohdy zdlouhavého procesu extradice účinnější a jednodušší nástroj.³⁰⁴ Podporu našla i na zasedání Evropské rady v Tampere, mezi závěry z něhož se zařadila právě potřeba přijetí takového nástroje.³⁰⁵

Instrument tohoto druhu byl v EU obecně nutný, jelikož kvůli volnému pohybu osob mezi členskými státy docházelo také k volnému pohybu pachatelů trestných činů, a narůstal tedy počet osob, na něž byl vydán mezinárodní zatýkací rozkaz.³⁰⁶ K jeho přijetí však došlo v souvislosti s bojem proti terorismu, k němuž po teroristických útocích z 11. září 2001 existovala v mezinárodním společenství mimořádná motivace. EU tak rychle zareagovala a vydala Rámcové rozhodnutí³⁰⁷ o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy.³⁰⁸ Tím získala první specifický trestněprávní nástroj založený na principu vzájemného uznávání.³⁰⁹ Následující odstavce jeho úpravu a její hlavní výhody oproti na

---

³⁰¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/48/EU ze dne 22. října 2013 o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízení týkajícím se evropského zatýkacího rozkazu a o právu na informování třetí strany a právu na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody. (Úř. věst. L 294, 6. 11. 2013, s. 1—12).

³⁰² Čl. 3 a 4 tamtéž.

³⁰³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1919 ze dne 26. října 2016 o právní pomoci pro podezřelé nebo obviněné osoby v trestním řízení a pro osoby vyžádané v rámci řízení týkajícího se evropského zatýkacího rozkazu. (Úř. věst. L 297, 4. 11. 2016, s. 1—8).

³⁰⁴ TOMÁŠEK, Michal, Harald Christian SCHEU, Jaroslav FENYK, Tomáš GRIVNA a Jiří HERCZEG. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009, s. 340-341

³⁰⁵ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 347

³⁰⁶ KLIMEK, Libor. *Základy trestního práva Evropské unie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 165

³⁰⁷ Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy. (Úř. věst. L 190, 18. 7. 2002, s. 1—20).

³⁰⁸ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 61

³⁰⁹ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 271

mezinárodní úrovni používaného vydávání, její vývoj a některé odchylky v jeho používání v jednotlivých státech.

Definovat ho lze jako „*rozhodnutí vydané justičním orgánem členského státu s cílem zatčení a předání (surrender) požadované osoby jiným členským státem za účelem trestního stíhání nebo výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody.*“³¹⁰ Jedná se tedy o náhradu instrumentů upravujících klasické vydávání, nicméně vzhledem k tomu, že rámcové rozhodnutí neukládá státům povinnost podle něj postupovat, funguje spíše jako rychlejší, jednodušší alternativa k nim.³¹¹ Podstatné zjednodušení spočívá v přímém zasílání evropského zatýkacího rozkazu mezi příslušnými justičními orgány vydávajícího a vykonávajícího státu v těch případech, kdy je známo místo pobytu dané osoby. A v případech, kdy toto místo známo není, stále může sám činit kroky k jeho zjištění. Zcela tak odpadá pro vydávání typická nutnost provádět další kroky skrz ústřední státní orgán. U 32 kategorií trestných činů vyjmenovaných v rámcovém rozhodnutí pak odpadá nutnost zkoumat oboustrannou trestnost, pakliže za jejich spáchání lze ve vydávajícím státě odejmout svobodu (ať už trestem, nebo ochranným opatřením) alespoň na 3 roky. Jinak lze evropský zatýkací rozkaz vydat pro činy, za něž ve vydávajícím státě buď hrozí odnětí svobody s horní hranicí nejméně 12 měsíců, anebo tam již bylo v délce v délce alespoň 4 měsíců uloženo.³¹²

Úprava v některých členských státech³¹³ umožňuje též předávání ke stíhání za průvodní trestné činy, tedy takové, které jsou sankcionovány mírněji, pakliže je vydávající justiční orgán uvede na formuláři spolu s trestným činem, na nějž se rámcové rozhodnutí vztahuje. To je významné, jelikož u předávání stále platí zásada speciality, podle které může být vyžádaná osoba ve vydávajícím státě souzena pouze za trestný čin, pro který byla předána.³¹⁴ Také zásadu speciality však lze překonat souhlasem vyžádané osoby. Posledním významným rozdílem oproti vydávání je potom povinnost států předávat i své vlastní občany.³¹⁵ Jak tedy vypadá proces jeho využití?

Příslušným k vydání rozkazu je justiční orgán. Rámcové rozhodnutí tak ponechává na členských státech, který orgán k tomu při implementaci zmocní.³¹⁶ V příloze k němu se

---

³¹⁰ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 61

³¹¹ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 348

³¹² KLIMEK, Libor. *Základy trestního práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, 168-170

³¹³ Mezi těchto 12 států patří také Česká republika a Slovensko.

³¹⁴ Evropská komise. *Oznámení komise C (2017) 6389 ze dne 28. 9. 2017 – Příručka k vydávání a výkonu evropského zatýkacího rozkazu*. [online]. [cit. 2021-12-12]. Brusel, 28. 9. 2017, s. 40

³¹⁵ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 350-351

³¹⁶ KLIMEK, Libor. *Základy trestního práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 166

nachází formulář, jenž určuje podobu rozkazu. Na základě rozkazu přeloženého do jazyka vykonávajícího státu pak lze vyžádanou osobu zatknout, přičemž musí být informována o rozkazu, jeho obsahu a možnosti souhlasit s předáním, což by urychlilo další postup. Zároveň jí náleží práva na obhajobu a na tlumočníka. Podle práva vykonávajícího státu pak příslušný orgán rozhodne o její vazbě, již bude nutné započítat do celkové doby vazby a trestu odnětí svobody ve vydávajícím státě.³¹⁷

Poté je třeba rozhodnout o výkonu evropského zatýkacího rozkazu. K tomu rámcové rozhodnutí stanoví lhůty, konkrétně 10 dní od vyjádření souhlasu vyžádané osoby s předáním, jinak 60 dnů od jejího zatčení. Rozhodne-li příslušný orgán, že osobu předá, musí tak učinit do 10 dnů od tohoto rozhodnutí. Pokud tak v této lhůtě neučiní, musí danou osobu propustit.³¹⁸

Rámcové rozhodnutí také uvádí důvody, pro které i přes obecnou povinnost evropský zatýkací rozkaz vykonat může příslušný justiční orgán jeho výkon odmítnout. V článku 3 uvádí důvody, pro něž je odmítnutí povinné, zatímco v článku 4 podává výčet fakultativních důvodů. Mezi obligatorní důvody spadá amnestie na daný čin ve vykonávajícím státě, pakliže byl ke stíhání daného činu také příslušný, vědomí vykonávajícího orgánu, že vyžádanou osobu za daný čin již odsoudil jiný členský stát, přičemž trest byl buď již vykonán, nebo jeho výkon probíhá, anebo ho již dle právního řádu daného státu vykonat nelze, a neodpovědnost vyžádané osoby ve vykonávajícím státě vzhledem k jejímu věku. Orgán dále může výkon odmítnout, není-li daný čin ve vykonávajícím státě trestný, pakliže se netýká daní, poplatků, cel nebo měny, stíhají-li orgány vykonávajícího státu vyžádanou osobu pro tentýž čin, případně se takové stíhání rozhodly nezahájit, nebo ho zastavily, anebo ho již ukončily pravomocným rozsudkem, je-li již stíhání nebo výkon trestu ve vykonávajícím státě promlčeno, pakliže spadá též do jeho pravomoci, zjistil-li, že vyžádanou osobu již za daný čin odsoudil jiný, ne členský stát, pakliže trest byl buď již vykonán, nebo jeho výkon probíhá, anebo ho již dle právního řádu daného státu vykonat nelze, míří-li evropský zatýkací rozkaz k výkonu sankce spojené s odnětím svobody, pakliže se vyžádaná osoba ve vykonávajícím státě zdržuje, má jeho státní příslušnost nebo v něm má trvalé bydliště a tento stát se zaváže, že výkon dané sankce provede podle svého práva, a konečně týká-li se evropský zatýkací rozkaz činu spáchaného zcela či zčásti na území

---

³¹⁷ TOMÁŠEK, Michal, Harald Christian SCHEU, Jaroslav FENYK, Tomáš GŘIVNA a Jiří HERCZEG. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009, s. 346-347

³¹⁸ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 349-350

vykonávajícího státu, případně mimo území vydávajícího státu, pakliže by vykonávající stát takový čin spáchaný mimo své území stíhat podle svého práva nemohl.³¹⁹

Evropská úprava evropského zatýkacího rozkazu prošla jednou změnou. Rámcové rozhodnutí 2009/299/SVV z 26. února 2009³²⁰ rozpracovalo problematiku sankcí spojených s odnětím svobody uložených v řízeních vedených v nepřítomnosti obžalovaného. V původním znění se této problematice věnoval čl. 5 odst. 1, který uváděl, že u evropských zatýkacích rozkazů vydaných za účelem výkonu sankce odnětí svobody uloženého v nepřítomnosti vyžádané osoby lze předání podmínit přiměřenou zárukou, že vyžádaná osoba bude ve vystavujícím státě moci žádat obnovu řízení a obnoveného řízení se účastnit. Ten byl zrušen a úprava této problematiky se přesunula do nového čl. 4a, podle kterého lze odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu sankce odnětí svobody uloženého v nepřítomnosti vyžádané osoby, pokud v něm není uvedeno, že sankce byla uložena za jedné ze čtyř podmínek. Vyžádaná osoba musela být buď řádně předvolána a upozorněna, že i bez její účasti lze rozhodnout, o jednání vědět a nechat se na něm zastoupit, nebo být informována o rozhodnutí i možných opravných prostředcích a výslovně uvést, že je neuplatní, nebo je neuplatnit ve stanovené lhůtě, nebo v případech, kdy rozhodnutí ještě neobdržela, musí vydávající orgán uvést, že bude vyžádané osobě neprodleně po předání rozhodnutí doručeno a bude informována o možných opravných prostředcích a lhůtě k jejich podání.³²¹ Jinak se úprava tohoto institutu za více než dvacet let neměnila, což podle mého názoru výrazně vypovídá o její kvalitě.

3.2.2. Společné vyšetřovací týmy

Na přelomu tisíciletí vznikala také úprava společných vyšetřovacích týmů. První oficiální zmínky v evropském kontextu o nich lze najít v Amsterodamské smlouvě a v závěrech z Tampere z roku 1999.³²² Kořeny tohoto institutu však sahají do Německa, kde usnadňují spolupráci napříč jednotlivými spolkovými zeměmi. Německo ho tedy přineslo také na evropskou úroveň, a to nejprve roku 1997³²³ do oblasti spolupráce mezi celními správami.

³¹⁹ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 276-277

³²⁰ Rámcové rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009, kterým se mění rámcová rozhodnutí 2002/584/SVV, 2005/214/SVV, 2006/783/SVV, 2008/909/SVV a 2008/947/SVV a kterým se posilují procesní práva osob a podporuje uplatňování zásady vzájemného uznávání rozhodnutí na rozhodnutí vydaná v soudním jednání, kterého se dotýčná osoba nezúčastnila osobně. (Úř. věst. L 81, 27. 3. 2009, s. 24—36).

³²¹ Čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy. (Úř. věst. L 190, 18. 7. 2002, s. 1—20).

³²² JELÍNEK, J., IVOR, J. et. al.: *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. Praha: Leges, 2015, s. 118

³²³ Úmluva o vzájemné pomoci a spolupráci mezi celními správami z roku 1997. (Úř. věst. C 24, 23. 1. 1998, s. 2—22).

Rozšíření společných vyšetřovacích týmů do obecné spolupráce v trestních věcech pak chtěla EU dosáhnout Úmluvou o vzájemné pomoci mezi členskými státy z roku 2000, avšak členské státy si dávaly načas s její ratifikací. Jelikož stejně jako v případě evropského zatýkacího rozkazu existovala v EU po 11. září 2001 politická vůle k rychlému přijetí úpravy tohoto institutu, přijala rámcové rozhodnutí 2002/465/SVV o společných vyšetřovacích týmech³²⁴, přičemž jejich úprava v něm obsažená je víceméně totožná s tou v Úmluvě.³²⁵ Mimoto byla koncem roku 2001 tato úprava převzata taktéž Druhým dodatkovým protokolem k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci v trestních věcech. Díky jeho čl. 20 se možnost zřizování společných vyšetřovacích týmů rozšířila i na další evropské státy mimo EU.³²⁶ S rozšířením úpravy společných vyšetřovacích týmů po Evropě pak pomáhají taktéž dohoda, kterou EU uzavřela s Islandem a Norskem,³²⁷ a Úmluva o policejní spolupráci pro jihovýchodní Evropu,³²⁸ mezi jejíž strany se řadí většina států na Balkánském poloostrově.³²⁹ Ani na hranicích Evropy ovšem působnost tohoto institutu nekončí, jelikož jeho používání lze zajistit dvou- či vícestrannými smlouvami, které s dalšími zeměmi uzavírají jak EU, tak jednotlivé státy. Například na základě Dohody o vzájemné právní pomoci mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými tak je možné zřídit společný vyšetřovací tým s orgány USA.³³⁰ Většího úspěchu než rozšíření do celého světa může právní institut asi jen těžko dosáhnout.

Policejní orgány dříve zpravidla mohly dosáhnout použitelnosti úkonů zahraničních policejních orgánů před soudem pouze za použití žádosti o právní pomoc. Ta však zakládá jednostranný vztah, kdy jeden stát žádá pomoc a druhý ji poskytuje. Společné vyšetřovací týmy zefektivňují tento postup, jelikož zakládají dvou- nebo vícestranný vztah mezi vyšetřujícími orgány, které mohou činit rovnocenné úkony.³³¹ Následující odstavce přiblíží, jak se týmy

---

³²⁴ Rámcové rozhodnutí Rady 2002/465/SVV ze dne 13. června 2002 o společných vyšetřovacích týmech. (Úř. věst. L 162, 20. 6. 2002, s. 1—3).

³²⁵ KLÍMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 190-191

³²⁶ JELÍNEK, J., IVOR, J. et. al.: *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. Praha: Leges, 2015, s. 128

³²⁷ Dohoda mezi Evropskou unií a Islandskou republikou a Norským královstvím o používání některých ustanovení Úmluvy ze dne 29. května 2000 o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie a protokolu 2001 k této úmluvě. (Úř. věst. L 26, 29. 1. 2004, s. 3—9).

³²⁸ Úmluva o policejní spolupráci pro jihovýchodní Evropu. [online]. [cit. 2022-05-01]. Dostupná v angličtině z: <https://www.rec.int/docs/69/police-cooperation-convention-for-southeast-europe>

³²⁹ The Network of National Experts on Joint Investigation Teams. *Praktický průvodce pro Společné vyšetřovací týmy*. Dokument Rady Evropské unie č. 6128/1/17 REV 1 JAI 102 COPEN 37 GENVAL 10 EUROJUST 22 ENFOPOL 59 ENFOCUSTOM 31, ebk/ZC/jhu, DG D 2B, CS. (OR EN). [online]. [cit. 2022-02-12]. Brusel, 14. února 2017, s. 5

³³⁰ JELÍNEK, J., IVOR, J. et. al.: *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. Praha: Leges, 2015, s. 125

³³¹ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 311-312

v praxi využívají, a poukází také na problémy, které se při tom objevily, a jejich řešení. Neopomenou ani roli, jakou při tom sehrávají evropské trestněprávní instituce.

Jde o nástroj určený k vedení vyšetřování, jenž se zřizuje za určitým účelem a na určitou dobu, a to na základě dohody uzavřené příslušnými orgány dotčených států. Za jeho hlavní výhody lze považovat, že na základě takové dohody mezi sebou mohou zúčastněné státy sdílet důkazy a další informace bez další administrativní zátěže a že členové týmu, které do působnosti týmu vyslaly ostatní účastníci se státy, se mohou, nestanoví-li vnitrostátní úprava či vedoucí týmu jinak, přímo účastnit zde prováděných vyšetřovacích úkonů.³³² Mezi další výhody evropské úpravy společných vyšetřovacích týmů se řadí také skutečnost, že informace získané během působení týmu jeho členem, k nimž by jinak neměl přístup, nemusí být použity striktně pouze k naplnění účelu existence daného týmu, ale také k dalším zúčastněnými státy dohodnutým účelům, k prevenci závažného a bezprostředního ohrožení veřejné bezpečnosti a s předchozím souhlasem členského státu, z kterého informace pochází, jehož udělení lze odepřít pouze v případech, kdy by tím bylo ohroženo daným státem vedené vyšetřování nebo kdy by daný stát mohl odmítnout vzájemnou právní pomoc, též k potírání dalších trestných činů.³³³

Vzhledem k nejasnostem ohledně obsahu dohod zakládajících společné vyšetřovací týmy přijala Rada EU doporučení 2003/C 121/01³³⁴ obsahující požadované náležitosti.³³⁵ Podle něj měla dohoda určovat strany, které tým vytvářejí, účel a dobu trvání týmu, státy, na jejichž území bude tým působit, vedoucího a další členy týmu, účastníky na práci týmu z orgánů EU a třetích států, obecné a specifické podmínky dohody a organizační ujednání. Mezi specifické podmínky spadají například podmínky použití zbraně vyslaným členem, zatímco mezi organizační ujednání třeba jazyk, kterým se bude v rámci týmu komunikovat.³³⁶ V reakci na problémy, jež přinesla praxe, Rada usnesením³³⁷ vzorovou dohodu nahradila. Nově tak ve vzorové dohodě přibyla možnost dohodnout se na operativním akčním plánu, v němž strany určí, jak bude tým k naplnění svého účelu postupovat, určení pověřeného člena týmu, který má radit ohledně

---

³³² The Network of National Experts on Joint Investigation Teams. *Praktický průvodce pro Společné vyšetřovací týmy*. Dokument Rady Evropské unie č. 6128/1/17 REV 1 JAI 102 COPEN 37 GENVAL 10 EUROJUST 22 ENFOPOL 59 ENFOCUSTOM 31, ebk/ZC/jhu, DG D 2B, CS. (OR EN). [online]. [cit. 2022-02-12]. Brusel, 14. února 2017, str. 4

³³³ Čl. 10 rámcového rozhodnutí Rady 2002/465/SVV ze dne 13. června 2002 o společných vyšetřovacích týmech. (Úř. věst. L 162, 20. 6. 2002, s. 1-3).

³³⁴ Doporučení Rady ze dne 8. května 2003 o modelové smlouvě o zřízení společného vyšetřovacího týmu (2003/C 121/01). (Úř. věst. C 121, 23. 5. 2003, s. 1—6).

³³⁵ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 312

³³⁶ Doporučení Rady ze dne 8. května 2003 o modelové smlouvě o zřízení společného vyšetřovacího týmu (2003/C 121/01). (Úř. věst. C 121, 23. 5. 2003, s. 1—6).

³³⁷ Usnesení Rady ze dne 26. února 2010 o vzorové dohodě o vytvoření společného vyšetřovacího týmu (SVT) (2010/C 70/01). (Úř. věst. C 70, 19. 3. 2010, s. 1—12).

získávání důkazních materiálů, nebo vzorové dodatky, jimiž se mění buď doba trvání týmu, nebo jiné ustanovení dohody. Specifické podmínky a organizační ujednání pak jsou nově spojeny do jednoho bodu nazvaného zvláštní ujednání, přičemž některé jejich body také lze v rámci zestručnění dohody dojednat v rámci operativního akčního plánu. Působení dalších účastníků z řad orgánů EU nebo třetích států by se nyní mělo sjednávat v dodatku, jehož vzor je v usnesení taktéž obsažen.³³⁸ Vzorová dohoda je ovšem nezávazná, i vzhledem k tomu, že každou dohodu je vždy nutné přizpůsobit konkrétní situaci. S vyhotovením dohody může státním orgánům prostřednictvím národních členů pomoci Eurojust.³³⁹ Ti každopádně musí být informováni o sestavení společných vyšetřovacích týmů a o výsledcích jejich působení.³⁴⁰

Eurojust nebo Europol mohou také pomoci posoudit, zda je v daném případě vytvoření týmu vhodné. Obecně platí, že se společné vyšetřovací týmy zřizují v případech náročných a obtížných vyšetřování souvisejících s jinými státy a v případech provázaných vyšetřování, kdy několik států vyšetřuje trestné činy, přičemž vzhledem k souvislostem mezi nimi je zapotřebí postupovat koordinovaně. Praxe dále při rozhodování o zřízení týmů bere v úvahu také předpokládaný počet vyšetřovacích úkonů, které bude třeba provést v jiných státech, míru provázanosti daných případů z různých států nebo složitost předmětné trestné činnosti či zločinecké sítě.³⁴¹ Na co si však dát pozor, když už spolupráce v týmu probíhá?

Členové týmu by měli pamatovat na dobu, na kterou je zřízen, aby mohli spolupráci případně včas prodloužit. Při sjednávání doby musí také pamatovat na to, že vyšetřování v některých státech podléhá kratším lhůtám, během nichž musí být ukončeno, jelikož s ukončením vyšetřování skončí i účast daného státu v týmu. Konečně po skončení daného týmu by měly zúčastněné strany spolupráci v něm zhodnotit, což pomáhá optimalizovat fungování budoucích týmů. Hodnocení se vyžaduje, pakliže měl tým finanční podporu ze strany

---

³³⁸ Usnesení Rady ze dne 26. února 2010 o vzorové dohodě o vytvoření společného vyšetřovacího týmu (SVT) (2010/C 70/01). (Úř. věst. C 70, 19. 3. 2010, s. 1—12).

³³⁹ The Network of National Experts on Joint Investigation Teams. *Praktický průvodce pro Společné vyšetřovací týmy*. Dokument Rady Evropské unie č. 6128/1/17 REV 1 JAI 102 COPEN 37 GENVAL 10 EUROJUST 22 ENFOPOL 59 ENFOCUSTOM 31, ebk/ZC/jhu, DG D 2B, CS. (OR EN). [online]. [cit. 2022-02-12]. Brusel, 14. února 2017, s. 8

³⁴⁰ Čl. 21 odst. 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1727 ze dne 14. listopadu 2018 o Agentuře Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust) a o nahrazení a zrušení rozhodnutí Rady 2002/187/SVV. (Úř. věst. L 295, 21. 11. 2018, s. 138—183).

³⁴¹ The Network of National Experts on Joint Investigation Teams. *Praktický průvodce pro Společné vyšetřovací týmy*. Dokument Rady Evropské unie č. 6128/1/17 REV 1 JAI 102 COPEN 37 GENVAL 10 EUROJUST 22 ENFOPOL 59 ENFOCUSTOM 31, ebk/ZC/jhu, DG D 2B, CS. (OR EN). [online]. [cit. 2022-02-12]. Brusel, 14. února 2017, s. 6-7

Eurojustu.³⁴² Tuto podporu lze získat, pouze pokud jsou jeho národní členové přizváni k účasti v týmu.³⁴³

3.2.3. Evropský vyšetřovací příkaz

Státy EU potřebovaly začít vzájemně uznávat také důkazy. I tuto skutečnost reflektovaly závěry Evropské rady z Tampere, jež uváděly, že pokud členský stát zákonně získá určité důkazy, měly by být s přihlédnutím k vnitrostátní úpravě přípustné i před soudy států ostatních. Roku 2001 pak bylo cílem vzájemného uznávání důkazů stanoveno zrychlení zajišťování důkazů a zabránění jejich ztrátě.³⁴⁴ Cesta k dnes používanému institutu však byla poněkud náročnější, text práce se proto nyní zaměří na vývoj evropské úpravy této oblasti.

Prvním nástrojem založeným na principu vzájemného uznávání, který toto umožnil, se stal evropský zajišťovací příkaz, zavedený rámcovým rozhodnutím³⁴⁵ roku 2003. Šlo o rozhodnutí justičního orgánu, jež mělo zabránit zničení, změně či převodu majetku v jiném členském státě, jenž bylo možné použít jako důkaz nebo zkonfiskovat. Jeho úprava se však nevyznačovala efektivitou, jelikož neobsahovala předání zajištěných předmětů do státu, který příkaz vydal, a toto se tak muselo řešit skrze běžnou právní pomoc. V praxi se tak evropský zajišťovací příkaz příliš nevyužíval.³⁴⁶

EU se proto oblastí důkazů musela zabývat i nadále. Rámcovým rozhodnutím³⁴⁷ vytvořila nový institut evropského důkazního příkazu, jímž zamýšlela zefektivnit problematické předávání důkazů. Jde o rozhodnutí justičního orgánu, jímž lze získat předměty, listiny či údaje, jež už mají k dispozici orgány některého z ostatních členských států. Vydávající orgán musí v příkazu uvést, co chce předat, nicméně vykonávající orgán může přidat též další věci, které během výkonu příkazu objeví, považuje-li je za významné pro řízení ve vydávajícím státě. Zasílá se přímo mezi příslušnými orgány a vykonávající stát musí do 30 dnů od přijetí rozhodnout o vykonání příkazu a do 60 dnů ho vykonat, pokud neexistuje důvod pro odložení některého z těchto úkonů. Problém však spočívá ve skutečnosti, že se použije převážně na důkazy, které už má jiný orgán

---

³⁴² The Network of National Experts on Joint Investigation Teams. *Praktický průvodce pro Společné vyšetřovací týmy*. Dokument Rady Evropské unie č. 6128/1/17 REV 1 JAI 102 COPEN 37 GENVAL 10 EUROJUST 22 ENFOPOL 59 ENFOCUSTOM 31, ebk/ZC/jhu, DG D 2B, CS. (OR EN). [online]. [cit. 2022-02-12]. Brusel, 14. února 2017, s. 11

³⁴³ Tamtéž, s. 14

³⁴⁴ JELÍNEK, J., IVOR, J. et. al.: *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. Praha: Leges, 2015, s. 105

³⁴⁵ Rámcové rozhodnutí Rady 2003/577/SVV ze dne 22. července 2003 o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii. (Úř. věst. L 196, 2. 8. 2003, s. 45—55).

³⁴⁶ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 294-295

³⁴⁷ Rámcové rozhodnutí Rady 2008/978/SVV ze dne 18. prosince 2008 o evropském důkazním příkazu k zajištění předmětů, listin a údajů pro účely řízení v trestních věcech. (Úř. věst. L 350, 30. 12. 2008, s. 72—92).

k dispozici, a pokud by tento měl provádět šetření, aby důkaz zajistil, stále je nutné použít evropský zajišťovací příkaz. Ve výsledku tak tento institut nejen neřeší problém komplikované úpravy získávání důkazů, nýbrž dokonce tuto úpravu ještě více fragmentuje a znepráhledňuje.³⁴⁸

Záměr tuto komplikovanou úpravu nahradit komplexním nástrojem formulovala EU roku 2009 ve Stockholmském programu.³⁴⁹ Již v dubnu 2010 však byl sedmi členskými státy předložen návrh směrnice obsahující nový, komplexní systém určený k získávání důkazů z ostatních členských států. Celý proces potřebný k získání takových důkazů zjednodušuje, standardizuje a urychluje.³⁵⁰

Směrnice³⁵¹ nakonec byla přijata roku 2014, účinnosti nabyla 22. května 2017. Od tohoto dne nahradila úpravu evropského důkazního příkazu a ustanovení rámcového rozhodnutí o evropském zajišťovacím příkazu zabývající se zajišťováním důkazů jednotným režimem evropského vyšetřovacího příkazu. Směrnicí tedy nelze využít k zajištění jiného majetku než důkazů, a nelze ji využít ani k vytvoření společného vyšetřovacího týmu, neboť ten má svou vlastní úpravu.³⁵² Nahrazuje též relevantní ustanovení Schengenské prováděcí úmluvy, Úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních mezi státy EU a Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních.³⁵³ Neplatí to však ve vztahu k Dánsku a Irsku, jež se vzhledem ke svým zvláštním režimům rozhodly k režimu této směrnice nepřistoupit.³⁵⁴ V praxi na tuto skutečnost orgány ostatních států zapomínají a evropské vyšetřovací příkazy používají i ve vztahu k nim. Irsko v takových případech vyžaduje zaslání žádosti o právní pomoc vztahující se k týmž úkonům. Dánsko se však, je-li to možné, snaží k těmto příkazům rovnou přistupovat analogicky jako k žádostem o právní pomoc a zaslání nové žádosti s obdobným obsahem nevyžaduje.³⁵⁵ Následující odstavce se již budou věnovat současné úpravě nástroje a zaměří se i na jeho použití v praxi, přičemž neopomene ani vysvětlit, jak postupovat při vyplňování formuláře, na základě něhož k jeho použití dojde.

---

³⁴⁸ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 299-301

³⁴⁹ Bod 3.1.1 Trestní právo Stockholmského programu – Otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je. (Úř. věst. C 115, 4. 5. 2010, s. 1—38).

³⁵⁰ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 313-314

³⁵¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech. (Úř. věst. L 130, 1. 5. 2014, s. 1—36).

³⁵² JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 305-306

³⁵³ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 317

³⁵⁴ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 310

³⁵⁵ European Union Agency for Criminal Justice Cooperation. *Report on Eurojust's casework in the field of the European Investigation Order*. [online]. Eurojust, 2020, s. 21

Evropský vyšetřovací příkaz je rozhodnutí, které vydal nebo alespoň potvrdil justiční orgán.³⁵⁶ Vydává se na formuláři, který se nachází v příloze směrnice. Ten se následně přetlumočí do jazyka požadovaného vykonávajícím státem a odešle přímo jeho příslušnému orgánu. Tento orgán pak musí jeho doručení do jednoho týdne potvrdit. Následně by ho měl, pakliže neshledá důvody pro odmítnutí, uznat a vykonat. Rozhodnutí o uznání by měl vydat do 30 dnů, lhůta pro účinné vyřízení je 90 dnů. Lhůtu k vyřízení je z důležitých důvodů možné o dalších až 30 dnů prodloužit.³⁵⁷

Mezi důvody k odmítnutí uznání či výkonu evropského vyšetřovacího příkazu patří imunity a výsady platné ve vykonávajícím státě, a to včetně ustanovení týkajících se svobody tisku a projevu, poškození základních zájmů ohledně národní bezpečnosti, nepřipustnost daného vyšetřovacího úkonu v obdobném případě vedeném vykonávajícím státem, pokud jde o řízení podle čl. 4 písm. b) a c), rozpor se zásadou ne bis in idem, případ, kdy daný čin nebyl spáchán ve vydávajícím státě, a zároveň alespoň částečně na území státu vykonávajícího, kde není trestný, daný vyšetřovací úkon by znamenal porušení základních práv vykonávajícím státem, daný čin není trestný ve vykonávajícím státě, pakliže nejde o jeden z činů, které jsou vyjmenované v příloze D směrnice a za které lze ve vydávajícím státě uložit trest s horní hranicí alespoň 3 roky, u nichž se oboustranná trestnost nezkoumá, a případy, kdy vykonávající stát nějakým způsobem omezuje použití daného vyšetřovacího úkonu, a v předmětném případě ho proto nemůže provést. Poslední dva z těchto důvodů nelze využít, jde-li o získávání informací či důkazů, jimiž již vykonávající orgán disponuje, pakliže by je mohl získat pro účely trestního řízení, a informací v těchto řízeních orgánu přímo přístupných z policejních a justičních databází, výsledků a jiné neinvazivní vyšetřovací úkony a identifikaci osob, jež mají registrované určité telefonní číslo nebo IP adresu. U ostatních důvodů, kromě nepřipustnosti daného vyšetřovacího úkonu, je pro změnu před odmítnutím nutná konzultace s vydávajícím orgánem.³⁵⁸

Další důvody odmítnutí vztahující se pouze k určitým vyšetřovacím úkonům obsahuje kapitola IV směrnice. Tyto důvody pak společně tvoří taxativní výčet důvodů odmítnutí uznání nebo výkonu evropského vyšetřovacího příkazu, který je navíc nutné vykládat restriktivně.³⁵⁹ Eurojust se v praxi nejčastěji setkává s porušením ne bis in idem a nedostatkem oboustranné

---

³⁵⁶ Čl. 1 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech. (Úř. věst. L 130, 1. 5. 2014, s. 1—36).

³⁵⁷ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 308-309

³⁵⁸ Čl. 11 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech. (Úř. věst. L 130, 1. 5. 2014, s. 1—36).

³⁵⁹ European Union Agency for Criminal Justice Cooperation. *Joint note of Eurojust and the European judicial network on the practical application of the European investigation order*. [online]. [cit. 2021-11-14]. Eurojust, 2019, s. 10

trestnosti, kdy pomáhá s dovysvětlováním špatně popsaných skutečností, ať už ohledně trestného činu, nebo stíhané osoby, a upozorňuje orgány na některé výjimky, jako jsou vyšetřovací úkony, u nichž se oboustranná trestnost neposuzuje. Nesetkává se naopak s uplatněním důvodu porušení základních práv.³⁶⁰

Pro usnadnění kontroly dodržování zásady *ne bis in idem* je vhodné někde v evropském vyšetřovacím příkazu identifikovat podezřelého, resp. obviněného, přestože ve formuláři v příloze A k směrnici na to není speciální místo. Ideální je uvést ji v oddílu G formuláře. Podobně je třeba zmínit také počet příloh, pokud se příkaz s nějakými podává. Jinak postačí informace, které formulář vyžaduje, měly by být nicméně poskytnuty dostatečně detailně. Do oddílu C formuláře patří co nejpřesnější popis požadovaného vyšetřovacího úkonu. Požaduje-li vydávající orgán výsledky, měl by přidat seznam otázek, jež potřebuje zodpovědět. Do oddílu D se primárně uvádí vztah k jiným vydaným evropským vyšetřovacím příkazům, ať už zasláným do téhož státu, nebo jiného. Lze ho však pojmout širěji a přidat informace i o jiných vyaných nástrojích přeshraniční spolupráce, a případně také nástrojích, s jejichž použitím se počítá do budoucna. To umožní případnou koordinaci mezi různými orgány, která občas urychlí jejich práci. V oddílu G má být jasně a přehledně popsán a právně kvalifikován skutek a uvedeny důvody pro vydání příkazu. Hlavně podle informací zde uvedených posuzuje vykonávající orgán, zda nemusí příkaz odmítnout. Je ho tedy vhodné vyplňovat tak, aby toto posouzení co nejvíce usnadnil, a tedy i urychlil. Oddíl I pak slouží k uvedení speciálních formálních požadavků právního řádu vydávajícího státu, jež musí vykonávající orgán dodržet, aby výsledek mohl být použit jako důkaz. Mají-li úkonu být přítomny určité osoby, zde musí být uvedeny.³⁶¹ Z praktických zkušeností Eurojustu vyplývá, že státy nezdědka zapomínají některé požadavky uvést. V některých případech se tyto nedostatky řeší na poslední chvíli právě s pomocí Eurojustu, stává se ale, že daný důkaz opravdu není ve vydávajícím státě přípustný. K tomu došlo například při získávání vzorků rukopisu podezřelého, při němž nebyly dodrženy všechny formality.³⁶²

Oddíl B formuláře se vyplňuje, pouze pokud jde o naléhavý případ. Zpravidla jde o situace, kdy bude muset dojít k propuštění obviněného z vazby, kdy brzy přestane platit určité předběžné opatření nebo kdy hrozí promlčení trestní odpovědnosti. Lze sem ale počítat také

---

³⁶⁰ European Union Agency for Criminal Justice Cooperation. *Report on Eurojust's casework in the field of the European Investigation Order*. [online]. [cit. 2022-02-20]. Eurojust, 2020, s. 32-33

³⁶¹ European Union Agency for Criminal Justice Cooperation. *Joint note of Eurojust and the European judicial network on the practical application of the European investigation order*. [online]. [cit. 2021-11-14]. Eurojust, 2019, s. 4-5

³⁶² European Union Agency for Criminal Justice Cooperation. *Report on Eurojust's casework in the field of the European Investigation Order*. [online]. [cit. 2022-02-20]. Eurojust, 2020, s. 26-27

situace, kdy je nezbytná koordinace výkonu příkazu s dalšími nástroji.³⁶³ V naléhavých případech bývá obzvlášť složité vyhovět všem formálním požadavkům. Některé státy k nim proto přistupují mírněji. To se projevuje například tím, že přijímají naléhavé příkazy ve více jazycích nebo je začnou vykonávat, přestože je ještě nepotvrdil určený orgán vydávajícího státu, případně je dokonce začnou vykonávat předtím, než jsou jim doručeny, po pouhé telefonické nebo emailové domluvě. Ve většině případů pak musí vydávající orgán všechny obvyklé náležitosti splnit, ale stačí to až později, v době, když už vykonávající stát podniká kroky k vykonání příkazu.³⁶⁴ Z hlediska rychlosti lze tedy tento institut považovat za značný pokrok od neefektivních nástrojů z první dekády tisíciletí.

V případech, kdy hrozí manipulace s důkazy nebo jejich zničení, lze navíc využít evropský vyšetřovací příkaz za účelem vykonání předběžného opatření. Vykonávající stát pak podnikne kroky, aby těmto nežádoucím změnám zamezil.³⁶⁵

3.2.4. Příkaz k zajištění a příkaz ke konfiskaci

Evropský vyšetřovací příkaz nahradil úpravu evropského zajišťovacího příkazu pouze ohledně majetku, jenž má být použit jako důkaz. V případech, kdy hrozilo trvalé odnětí majetku, se ale používal i nadále. Jeho osud byl proto nakonec stejný jako osud evropského konfiskačního příkazu³⁶⁶ z roku 2006, jenž na něj často navazoval.³⁶⁷

K zavedení evropského konfiskačního příkazu došlo v rámci boje s organizovaným zločinem. Jeho úprava navazovala na dřívější rámcová rozhodnutí,³⁶⁸ jejichž cílem bylo přiblížit úpravy zajišťování a konfiskace majetku členských států. Jedná se o soudní rozhodnutí o konfiskaci majetku, jež má být vykonáno v jiném státě. Rozhodl-li tedy soud o trvalém odnětí určitého majetku ve prospěch státu, a ten se přitom nacházel v jiném členském státě, mohlo být předmětné rozhodnutí zasláno přímo příslušnému orgánu vykonávajícího státu, který ho následně, neshledal-li důvody pro jeho odmítnutí, uznal a podle své vnitrostátní úpravy vykonal.

---

³⁶³ European Union Agency for Criminal Justice Cooperation. *Joint note of Eurojust and the European judicial network on the practical application of the European investigation order*. [online]. [cit. 2021-11-14]. Eurojust, 2019, s. 5

³⁶⁴ Tamtéž, s. 10-11

³⁶⁵ PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 317

³⁶⁶ Rámcové rozhodnutí Rady 2006/783/SVV ze dne 6. října 2006 o uplatňování zásady vzájemného uznávání příkazů ke konfiskaci. (Úř. věst. L 328, 24. 11. 2006, s. 59—78).

³⁶⁷ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 311

³⁶⁸ Rámcové rozhodnutí Rady 2001/500/SVV ze dne 26. června 2001 o praní peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů trestné činnosti a výnosů z ní. (Úř. věst. L 182, 5. 7. 2001, s. 1—2). a Rámcové rozhodnutí Rady 2005/212/SVV ze dne 24. února 2005 o konfiskaci výnosů a majetku z trestné činnosti a nástrojů trestné činnosti. (Úř. věst. L 68, 15. 3. 2005, s. 49—51).

Do hodnoty 10 000 eur připadal majetek vykonávajícímu státu, o cokoliv navíc se dělily s vydávajícím státem napůl.³⁶⁹

Úpravy obou zmíněných institutů nahrazuje od 19. 12. 2020 nařízení,³⁷⁰ jež předchozí úpravu zjednodušuje. Toto nařízení se použije na zajištění majetku pouze v trestních věcech. Lze ho využít v rámci řízení o všech trestných činech. V čl. 3 se nalézá seznam trestných činů, u nichž se nezkoumá oboustranná trestnost. Nařízení se nepoužije ve vztahu k Irsku a Dánsku.³⁷¹ EU pro tuto úpravu zvolila i přes protesty některých členských států formu nařízení namísto směrnice. Toto může být do budoucna významné, text samotného nařízení nicméně výslovně uvádí, že se tím nesnaží vytvořit precedens pro další regulaci této oblasti.³⁷² Podle mého názoru však, pakliže se neukáže být naprosto neefektivní, díky němu k pronikání nařízení do oblasti evropského trestního práva procesního docházet začne.

Příkaz k zajištění je definován jako „*rozhodnutí vydané nebo potvrzené vydávajícím orgánem, jehož cílem je zabránit zničení, pozměnění, přesunu či převodu majetku nebo dalšímu nakládání s ním před jeho konfiskací.*“³⁷³ Příkaz ke konfiskaci pak jako „*pravomocný trest nebo opatření uložené soudem, které navazuje na řízení v souvislosti s trestným činem, a které vede k trvalému odnětí majetku fyzické nebo právnické osoby.*“³⁷⁴ U obou příkazů nyní platí, že vykonávajícímu orgánu se předkládá pouze osvědčení, a to na k nařízení přiloženém formuláři. Státy však dostaly možnost učinit prohlášení, že výkon podmiňují následným doručením daného rozhodnutí.³⁷⁵ Další text se zaměří na lhůty k uznání a výkonu předmětných institutů a na důvody k jejich případnému odmítnutí. Nakonec také ukáže, jaký možný osud zajištěný a zkonfiskovaný majetek čeká.

Pokud jde o lhůty k uznání a výkonu, stanovuje nařízení ohledně příkazů ke konfiskaci nejdéle 45 dnů. Ohledně příkazů k zajištění pak obsahuje konkrétní lhůty pouze pro urgentní případy, kdy vyžaduje přijetí rozhodnutí o uznání do 48 hodin a do dalších 48 výkon příkazu.

---

³⁶⁹ JELÍNEK, J., GŘIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 298-299

³⁷⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2018/1805 ze dne 14. listopadu 2018 o vzájemném uznávání příkazů k zajištění a příkazů ke konfiskaci. (Úř. věst. L 303, 28. 11. 2018, s. 1—38).

³⁷¹ European Union Agency for Criminal Justice Cooperation. *Note on the Regulation (EU) 2018/1805 on the mutual recognition of freezing orders and confiscation orders: A new legal framework for judicial cooperation in the field of asset recovery*. [online]. [cit. 2021-11-14]. Eurojust, 2020, s. 1-3

³⁷² WAHL, Thomas. Regulation on Freezing and Confiscation Orders. [online]. [2021-11-14]. Dostupné z: <https://eucrim.eu/news/regulation-freezing-and-confiscation-orders/>

³⁷³ Čl. 2 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady 2018/1805 ze dne 14. listopadu 2018 o vzájemném uznávání příkazů k zajištění a příkazů ke konfiskaci. (Úř. věst. L 303, 28. 11. 2018, s. 1—38).

³⁷⁴ Čl. 2 odst. 2 tamtéž.

³⁷⁵ JELÍNEK, J., GŘIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 311-312

Uvádí také postupy, jimiž lze dosáhnout prodloužení lhůt.³⁷⁶ Jinak nařízení ukládá namísto konkrétních lhůt obecnou povinnost rozhodnout v případě příkazů ke konfiskaci neprodleně,³⁷⁷ a v případě příkazů k zajištění navíc stejně rychle, jako by šlo o vnitrostátní případ.³⁷⁸ Žádné ustanovení o právních následcích promeškání lhůt však neobsahuje.³⁷⁹ O rozhodnutí také musí vykonávající stát informovat dotčené osoby, jež budou při výkonu podle jeho právního řádu moci podávat opravné prostředky.³⁸⁰

Uznání nebo výkon příkazu k zajištění lze odmítnout v případě rozporu se zásadou *ne bis in idem*, brání-li mu imunity a výsady platné ve vykonávajícím státě, a to včetně ustanovení týkajících se svobody tisku a projevu, při předání neúplného nebo zjevně nesprávného osvědčení, když daný čin nebyl alespoň zčásti spáchán ve vydávajícím státě, a zároveň byl alespoň částečně spáchán na území státu vykonávajícího, kde není trestný, není-li daný čin trestný ve vykonávajícím státě, pakliže nejde o jeden z činů, které jsou vyjmenované v čl. 3 odst. 1 nařízení a za které lze ve vydávajícím státě uložit trest s horní hranicí alespoň 3 roky, u nichž se oboustranná trestnost nezkoumá, a když se lze ze závažných důvodů domnívat, že by došlo k zjevnému porušení základního práva.³⁸¹ U příkazu ke konfiskaci pak kromě těchto důvodů také když to dle právního řádu vykonávajícím státu neumožňují práva dotčených osob nebo pro nepřítomnost osoby, proti níž byl vydán, u jednání, kde byl vydán, ledaže byla včas předvolána a poučena, že může být vydán i v její nepřítomnosti, nechala se zastoupit zástupcem nebo přes výslovné poučení o právu na obnovu řízení či odvolání tyto prostředky nepoužila nebo výslovně uvedla, že je nepoužije.³⁸²

Zajištění provádí vykonávající orgán podle svého právního řádu a daný majetek si ponechává, dokud nevykoná následně podaný příkaz ke konfiskaci, nebo ho vydávající orgán nezpraví o nevykonalosti nebo zrušení příkazu. Z jiných důvodů o zrušení zajištění rozhodnout nemůže. Obdrží-li rovnou příkaz ke konfiskaci, sám může rozhodnout o předchozím zajištění. Dojde-li ke konfiskaci, připadá do hodnoty 10 000 eur majetek vykonávajícímu státu

---

³⁷⁶ European Union Agency for Criminal Justice Cooperation. *Note on the Regulation (EU) 2018/1805 on the mutual recognition of freezing orders and confiscation orders: A new legal framework for judicial cooperation in the field of asset recovery*. [online]. [cit. 2021-11-14]. Eurojust, 2020, s. 3

³⁷⁷ Čl. 20 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady 2018/1805 ze dne 14. listopadu 2018 o vzájemném uznávání příkazů k zajištění a příkazů ke konfiskaci. (Úř. věst. L 303, 28. 11. 2018, s. 1—38).

³⁷⁸ Čl. 9 odst. 1 tamtéž.

³⁷⁹ WAHL, Thomas. *Regulation on Freezing and Confiscation Orders*. [online]. [2021-11-14]. Dostupné z: <https://eucrim.eu/news/regulation-freezing-and-confiscation-orders/>

³⁸⁰ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 312

³⁸¹ Čl. 8 nařízení Evropského parlamentu a Rady 2018/1805 ze dne 14. listopadu 2018 o vzájemném uznávání příkazů k zajištění a příkazů ke konfiskaci. (Úř. věst. L 303, 28. 11. 2018, s. 1—38).

³⁸² Čl. 19 tamtéž.

a hodnotnější si dělí s vydávajícím napůl, stejně jako podle předchozí úpravy.³⁸³ Nově však nařízení stanoví, že přednost má mít navrácení zajištěného majetku obětem trestné činnosti. Své rozhodnutí vrátit majetek oběti sdělí vydávající orgán vykonávajícímu. Není-li vlastnické právo oběti rozporováno, nepotřebuje-li daný majetek vykonávající stát jako důkaz, a nezasahuje-li to do práv dotčených osob, zařizuje navrácení právě vykonávající orgán.³⁸⁴

3.3. Dílčí závěr

Rada Evropy měla na trestní právo procesní vliv již od počátku, jelikož tato oblast se do značné míry týká základních práv, upravených EÚLPZS. Její vliv je patrný ve všech fázích trestního řízení. Stanovuje významná pravidla ohledně vyšetřovacích postupů, průběhu řízení před soudem, a zejména se věnuje všem možnostem zbavení svobody a jejich případnému přezkumu.

Rada Evropy přijala rovněž mnoho dalších nástrojů, jimiž dále sblížovala trestní právo procesní svých členských států. Jedná se převážně o mezinárodní smlouvy, z nichž některé se dotýkají obětí trestných činů, nejvýznamnější však upravují mezinárodní spolupráci v trestních věcech. Došlo též k přijetí mnoha nezávazných instrumentů, jež i přes postupnou ztrátu vlivu RE vznikají dodnes.

Nyní dosahuje primárního významu v této oblasti Evropská unie, jež zde navazuje na činnost neformálních uskupení. Zprvu se i EU snažila mezi členskými státy vytvářet smlouvy o vzájemné pomoci, na její úrovni se ovšem tento přístup neosvědčil, pročež musela zvolit jiný.

Od přijetí Lisabonské smlouvy tak stojí v SFEU, že vedoucí zásadou trestní spolupráce v procesní oblasti je vzájemné uznávání, jež staví na roveň rozhodnutí orgánů jiného státu EU s rozhodnutími orgánů vnitrostátních, doplněné snahou o harmonizaci předpisů členských států. Uvádí také oblasti, v nichž má k harmonizaci docházet, na základě čehož o do nich spadajících tématech vydává vlastní úpravu, obvykle ve formě směrnic.

Pokud jde o vzájemné uznávání, na této zásadě založila několik důležitých nástrojů. Ač potřebu jejich přijetí konstatovala Evropská rada již roku 1999, bezprostředním impulsem k přijetí prvních z nich se staly události 11. září 2001. EU tehdy rychle přijala úpravu evropského zatýkacího rozkazu, který státům značně usnadnil získávání osob z jiných zemí za účelem jejich stíhání. Jde o rozhodnutí justičního orgánu, jež se zasílá přímo příslušnému

---

³⁸³ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 312

³⁸⁴ WAHL, Thomas. Regulation on Freezing and Confiscation Orders. [online]. [2021-11-14]. Dostupné z: <https://eucrim.eu/news/regulation-freezing-and-confiscation-orders/>

zahraničnímu orgánu, jenž má na jeho základě povinnost konat, není-li naplněn některý z důvodů pro odmítnutí.

Ve stejnou dobu se na evropskou úroveň rozšířil také původně německý nástroj známý jako společné vyšetřovací týmy. Ten odstraňuje nutnost žádat o právní pomoc ve fázi vyšetřování, když orgány jednoho státu potřebují získat určité informace nebo se zúčastnit vyšetřovacích úkonů na území jiných států.

Složitějším se ukázalo přijetí nástrojů týkajících se nikoliv osob, nýbrž objektů. Evropskému vyšetřovacímu příkazu předcházely dva velice neefektivní nástroje. K jeho přijetí došlo po dlouhých jednáních, čímž tyto nástroje nahradil v oblasti zajištění důkazů. Jde o rozhodnutí orgánu odesílané přímo příslušnému zahraničnímu orgánu, jenž ho musí bez naplnění některého z důvodů pro odmítnutí uznat a vykonat. Ve zbývajícím rozsahu nahrazují původní nástroje příkaz k zajištění a příkaz ke konfiskaci. Na rozdíl od ostatních uvedených nástrojů je jejich základem nařízení, avšak samo stanoví, že to neznamená, že se nyní v této oblasti začnou nařízení přijímat častěji. Pokud se však tato forma osvědčí, pravděpodobně k tomu dojde. I zde se jedná o rozhodnutí určitého orgánu s lhůtami a důvody pro odmítnutí. Zahraničním orgánům se však již nemusí zasílat celé, pokud tím výkon samy nepodmíní, což dále zefektivňuje celý proces. Vůči státům s vyjednanými výjimkami však tyto novější nástroje neplatí a použijí se ty původní.

Lze konstatovat, že úprava uvedených nástrojů je v mnoha ohledech podobná a že je patrná inspirace novějších nástrojů těmi staršími. Čím dál více pak počítá s podporou ze strany institucí EU při jejich uplatňování, čímž dále přispívá k postupnému vytváření komplexního trestněprávního systému EU.

Zdá se také, že se EU podařilo zbavit se všech neefektivních a zbytečně komplikovaných nástrojů z této oblasti a dostala se do bodu, kdy má upraveny postupy pro všechny nejdůležitější situace. Většina v současnosti používaných nástrojů je totiž léty prověřená, společné vyšetřovací týmy pak dokonce pronikly i za hranice Evropy. Příliš brzy vynášet soudy je snad jenom v případě příkazu k zajištění a příkazu ke konfiskaci. Zejména vzhledem k neobvyklé formě jejich úpravy se však jejich další osudy vyplatí sledovat.

4. Europeizace trestního práva hmotného

4.1. Nástroje Rady Evropy

4.1.1. Hard-law

Též oblasti trestního práva hmotného se týkala již EÚLPZS, konkrétně její články 2, 3 a 7. Čl. 7 zakotvuje zásady *nullum crimen sine lege* a *nulla poena sine lege*. Čl. 3 vyžaduje kriminalizaci mučení a nelidského zacházení s lidmi, jakož i jejich efektivní trestání. Čl. 2 potom stanovuje možnost zbavení života, dojde-li k němu zcela nezbytným použitím síly při obraně osob před ilegálně jim působeným násilím, zákonném zatýkání nebo bránění v útěku zadržným osobám nebo zákonném potlačování nepokojů či vzpoury. Umožňuje též výkon trestu smrti uloženého soudem.³⁸⁵ Ukládání trestu smrti roku 1983 omezil Dodatkový protokol č. 6, který ho umožňuje výhradně za činy spáchané během války či bezprostřední hrozby války. Až Dodatkový protokol č. 13 zakázal roku 2003 jeho ukládání i výkon úplně.³⁸⁶ Z dodatkových protokolů lze ještě zmínit Dodatkový protokol č. 7 zakotvující zásadu *ne bis in idem*.³⁸⁷ I v této oblasti tedy působí EÚLPZS již od počátku své existence a její vliv se s postupujícím časem rozšířil.

Také články, které se trestního práva primárně netýkají, na něj navíc mohou mít vliv. ESLP například v případě *Siliadin proti Francii*³⁸⁸ dovodil, že z čl. 4 vyplývá povinnost kriminalizovat případy otroctví, nevolnictví či nucených prací. Diskriminaci zakazující čl. 14 ve spojení s čl. 8 garantujícím respektování soukromého a rodinného života pak ESLP využil v případě *L. V. proti Rakousku*, kde stanovil, že není přípustná kriminalizace sexuálního styku mezi dospělým mužem a chlapcem mezi 14 a 18 lety, když právo stejně nepostihuje heterosexuální styk dospělého s osobou ve stejném věkovém rozmezí ani styk mezi dospělou ženou a takto starou dívkou.³⁸⁹ Tato rozhodnutí tedy vliv EÚLPZS dále umocňují.

Trestního práva hmotného se dále týkají zejména úmluvy, které se soustředí na konkrétní negativní jevy s cílem je potlačit. Mezi nejregulovanější patří samozřejmě terorismus. Evropská úmluva o potlačování terorismu z roku 1977 se ještě týkala převážně vydávání pachatelů a dalších účastníků, když obsahovala výčet trestných činů, jež státy při vydávání nemají považovat za politické trestné činy. Mezi nimi lze najít například činy, v jejichž rámci dochází k použití bomb, granátů či raket, nebo činy, při nichž pachatel vezme rukojmí nebo někoho

³⁸⁵ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 90-91

³⁸⁶ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 91

³⁸⁷ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 90

³⁸⁸ Rozsudek ESLP ze dne 26. července 2005 ve věci *Siliadin proti Francii*, č. stížnosti 73316/01.

³⁸⁹ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 87-89

unese. Úmluva o prevenci terorismu z 16. května 2005 však již v člancích 5-7 obsahuje přímý požadavek kriminalizace některých druhů jednání. Konkrétně jde o veřejné podněcování ke spáchání teroristického trestného činu, nábor teroristů a výcvik k terorismu. Čl. 8 navíc stanoví, že tyto činy mají být trestné, i když k samotnému spáchání teroristického trestného činu nedojde.³⁹⁰ Úmluva také vyžaduje trestání dalších forem účastenství na těchto činech, jakož i pokusy o ně, a to skrze účinné, přiměřené a odrazující sankce. Odpovědnost za dané činy pak mají nést také právnické osoby.³⁹¹

Trestněprávní úmluva o korupci vymezuje v člancích 2-14 jednání, která mají k ní přistouplivší státy povinnost kriminalizovat, a další přidává její Dodatkový protokol z roku 2003. Jedná se zejména o aktivní i pasivní úplatkářství v soukromém i veřejném sektoru, ale také o praní takto získaných peněz nebo činnost vztahující se k účetnictví.³⁹² Také tato úmluva vyžaduje možnost postihnout účinnými, přiměřenými a odrazujícími sankcemi kromě fyzických osob i osoby právnické.³⁹³

Úmluva Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi z roku 2005 klade důraz na témata jako hraniční kontroly včetně cestovních dokladů, nediskriminace nebo ochrana obětí. Z hlediska trestního práva hmotného ukládá svým stranám povinnost kriminalizace obchodování s lidmi, přičemž umožňuje postihovat též osoby, jež služeb jeho obětí využívají, pakliže si jsou vědomy, že o jeho oběti jde. Uvádí také výčet čtyř okolností, které strany musí považovat při posuzování obchodování s lidmi za přitěžující.³⁹⁴ Úmluva dále požaduje kriminalizaci určitých jednání souvisejících s doklady, konkrétně jejich padělání, obstarání nebo poskytnutí, případně odebrání, zadržení, ukrytí, poškození nebo zničení dokladu náležejícího jiné osobě. Trestný musí být také pokus o spáchání těchto trestných činů a účastenství na nich. Stejně jako v předchozích případech je i zde vyžadována odpovědnost právnických osob.³⁹⁵ Vzhledem k důrazu na ochranu obětí se vyžaduje také přijetí ustanovení, díky němuž nebudou trestány za činy, k nimž je pachatel donutil.³⁹⁶

---

³⁹⁰ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 99-102

³⁹¹ Čl. 9-11 úmluvy Rady Evropy o prevenci terorismu. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/16808c3f55>

³⁹² KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 40-41

³⁹³ Čl. 18 a 19 Trestněprávní úmluvy o korupci. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/168007f3f5>

³⁹⁴ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 106-107

³⁹⁵ Čl. 20-22 Úmluvy Rady Evropy o opatřeních v boji proti obchodování s lidmi. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/168008371d>

³⁹⁶ Čl. 26 tamtéž.

O 10 let později vznikla Úmluva Rady Evropy proti obchodování s lidskými orgány. Z ní vyplývá povinnost kriminalizovat nezákonný odběr lidského orgánu, jakož i jeho následné použití pro transplantaci či jiný účel. Dále vyžaduje kriminalizaci navádění nebo sjednávání jedné strany transplantace pro finanční zisk či jinou výhodu, příslibu, nabídky, žádosti či obdržení odměny za provedení nebo umožnění protizákonného odběru či transplantace, a různé formy manipulace s nezákonně odebranými orgány. Na uvážení smluvních stran ponechává kriminalizaci jiného odběru či transplantace orgánů provedených mimo zákonný rámec daného státu. Úmluva dále ukládá povinnost kriminalizovat také účastenství na páchání daných trestných činů a pokusy o ně, požaduje trestní odpovědnost i právnických osob a účinné, odrazující a přiměřené sankce, přičemž pro právnické osoby nabízí několik příkladů sankcí, které se jako reakce na dané činy jeví vhodné. Obsahuje též seznam pěti přitěžujících okolností, k nimž mají státy přihlížet, jakož i požadavek, aby bylo možné přihlížet k předchozím odsouzením v jiných státech, jež jsou jejími stranami.³⁹⁷

4.1.2. Soft-law

Též v oblasti trestního práva hmotného se hojně využívají právně nezávazné nástroje. Jako příklad lze uvést doporučení Rec(2001) 11, o řídicích principech pro boj proti organizovanému zločinu, ze dne 19. září 2001 státům radí kriminalizovat účast na zločinecké skupině, ať její činnost probíhá kdekoliv, stejně jako legalizaci výnosů z její činnosti. Zmiňuje také odpovědnost právnických osob, jež mají na zločineckou skupinu vazby.³⁹⁸ V čem ale spočívá jejich důležitost?

Nejvýznamnější jsou tyto nástroje před přijetím úmluvy upravující danou oblast. Například zejména před přijetím Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi měly v této oblasti význam doporučení č. R (91) 11 o sexuálním vykořisťování, pornografii, prostituci a obchodu s dětmi a mládeží nebo Rec(2002) 5 o ochraně žen před násilím.³⁹⁹

4.2. Nástroje Evropské Unie

Požadavek europeizovat trestní právo hmotné se objevil v Amsterodamské smlouvě. Ta určila tři oblasti, v nichž se mají zavést společná minimální pravidla ohledně znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí za jejich spáchání. Konkrétně šlo o organizovaný zločin, terorismus a obchod s drogami. Zároveň však nevyhnutelnost přijetí hmotněprávních nástrojů

³⁹⁷ Hlava II Úmluvy Rady Evropy proti obchodování s lidskými orgány. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/16806dca3a>

³⁹⁸ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 42-43

³⁹⁹ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 106

vyplynula též z potřeby chránit zájmy Evropské Unie, a to zejména zájmy finanční.⁴⁰⁰ A jak vypadá nynější úprava?

Základním kamenem europeizace trestního práva hmotného na úrovni EU je v současné době čl. 83 SFEU, v němž stojí: „*Evropský parlament a Rada mohou řádným legislativním postupem stanovit formou směrnic minimální pravidla týkající se vymezení trestných činů a sankcí v oblastech mimořádně závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem z důvodu povahy nebo dopadu těchto trestných činů nebo kvůli zvláštní potřebě potírat ji na společném základě.*“⁴⁰¹

Ustanovení pokračuje výčtem zmíněných oblastí, mezi něž kromě oněch tří určených již Amsterodamskou smlouvou patří obchod s lidmi a sexuální zneužívání žen a dětí, korupce, obchod se zbraněmi, praní špinavých peněz, počítačová kriminalita a falšování platebních prostředků, přičemž výslovně umožňuje přidávat na seznam oblasti další. EU takto přebírá za své některé druhy trestných činů, které se proto označují evropské trestné činy. Extenzivním výkladem tohoto pojmu lze ovšem mezi evropské trestné činy zařadit také poškozování životního prostředí nebo rasismus a xenofobii, jež Unie svými nástroji též upravuje, a konečně poškozování finančních zájmů EU, tedy jediný trestný čin, který vzešel z evropské úrovně a převzít ho musely členské státy.⁴⁰² Seznam evropských trestných činů lze tak již nyní označit za celkem dlouhý, a do budoucna považují za téměř jisté, že se bude dále rozšiřovat.

Čl. 83 SFEU ještě pokračuje: „*Ukáže-li se, že sblížení trestněprávních předpisů členského státu je nezbytné pro zajištění účinného provádění politiky Unie v oblasti, která byla předmětem harmonizačního opatření, mohou směrnice stanovit minimální pravidla pro vymezení trestných činů a sankcí v dané oblasti. Tyto směrnice se přijmou stejným řádným nebo zvláštním legislativním postupem, který byl použit pro přijetí dotyčných harmonizačních opatření, aniž je dotčen článek 76.*“⁴⁰³

4.2.1. Terorismus

Koncem 20. století se zvýšila hrozba mezinárodního terorismu natolik, že i státy EU dospěly k názoru, že by bylo vhodné proti němu postupovat jednotně. Poté co se osvědčila neformální spolupráce ve skupině TREVI, dostalo se do Maastrichtské smlouvy ustanovení o posílení policejní spolupráce v oblasti boje proti terorismu. Jako významná komplikace se však

---

⁴⁰⁰ TOMÁŠEK, Michal, Harald Christian SCHEU, Jaroslav FENYK, Tomáš GRIVNA a Jiří HERCZEG. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009, s. 219

⁴⁰¹ Čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování evropské unie. (Úř. věst. C 326, 26. 10. 2012, s. 47—390).

⁴⁰² KLIMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 67-68

⁴⁰³ Čl. 83 odst. 2 Smlouvy o fungování evropské unie. (Úř. věst. C 326, 26. 10. 2012, s. 47—390).

ukázalo, že mezi tehdejšími členskými státy neexistovala shoda ani na definici pojmu terorismus. Amsterodamská smlouva tedy rozšířila úpravu a záležitostí třetího pilíře učinila obecně zabránění zločinům jako terorismus.⁴⁰⁴ K jednotné definici bylo stále třeba dojít.

První pokusy o sladění definice terorismu přišly ve formě nezávazných právních nástrojů. Evropský parlament již roku 1997⁴⁰⁵ definoval terorismus jako jakýkoliv čin jednotlivce či skupiny zahrnující hrozbu či užití násilí proti státu, jeho institucím, obyvatelstvu či konkrétním osobám s cílem vytvořit mezi nimi atmosféru strachu a s motivací spočívající v separatismu, extrémních ideologiích, náboženském fanatismu či v subjektivních iracionálních faktorech. Doporučením z roku 2001⁴⁰⁶ pak na tuto definici navázal, když zejména mezi motivacemi nahradil neurčité subjektivní iracionální faktory touhou po zisku.⁴⁰⁷ Iracionální faktory tedy vystřídal faktor zcela racionální.

Pouhých několik dní po teroristických útocích z 11. 9. 2001 předložila Evropská komise návrh rámcového rozhodnutí, jímž se terorismus definoval závazně, nicméně Evropský parlament ho pro přílišnou neurčitost a nepřesnost zamítl.⁴⁰⁸ V reakci na útoky zároveň Evropská Unie přistoupila k používání také nástrojů druhého pilíře pro efektivnější boj proti terorismu.⁴⁰⁹ Většího úspěchu ohledně definice tak dosáhla měsíc po návrhu rámcového rozhodnutí Rada EU, když ve Společném postoji⁴¹⁰ definovala teroristické trestné činy jako množinu *“vyjmenovaných trestných činů, které mohou, svou podstatou nebo kontextem, vážně ohrozit chod konkrétního státu nebo mezinárodní organizace a které jsou definované jako trestné činy podle vnitrostátních právních předpisů.”*⁴¹¹

Po přizpůsobení připomínek Evropského parlamentu však došlo i k přijetí rámcového rozhodnutí o boji proti terorismu.⁴¹² V něm uvedenou definici dělí Tomášek na tři elementy. *“Za prvé musí jít o úmyslné jednání, které může podle své povahy či souvislosti závažně poškodit zemi či mezinárodní organizaci. Za druhé pachatel musí sledovat cíl buď závažným způsobem*

---

⁴⁰⁴ TOMÁŠEK, Michal, Harald Christian SCHEU, Jaroslav FENYK, Tomáš GŘIVNA a Jiří HERCZEG. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009, s. 239-242

⁴⁰⁵ Resolution on combating terrorism in the European Union. (Úř. věst. C 55, 24. 2. 1997, s. 27).

⁴⁰⁶ European Parliament recommendation on the role of the European Union in combating terrorism (2001/2016(INI)).

⁴⁰⁷ TOMÁŠEK, Michal, Harald Christian SCHEU, Jaroslav FENYK, Tomáš GŘIVNA a Jiří HERCZEG. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009, s. 243-244

⁴⁰⁸ Tamtéž, s. 244

⁴⁰⁹ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 34

⁴¹⁰ Společný postoj Rady EU pro užití zvláštních opatření pro boj s terorismem č. 2001/931/SZBP. (Úř. věst. L 344, 28. 12. 2001, s. 93—96).

⁴¹¹ JELÍNEK, J., IVOR, J. et. al.: *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. Praha: Leges, 2015, s. 209-210

⁴¹² Rámcové rozhodnutí Rady č. 2002/475/SVV ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu. (Úř. věst. L 164, 22. 6. 2002, s. 3—7).

zastašit obyvatelstvo, nebo protiprávně přinutit vládu či mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela, nebo závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace. Za třetí čl. 1 Rámcového rozhodnutí o boji proti terorismu vymezuje osm konkrétních forem teroristického činu zaměřeného proti životu, svobodě a tělesné integritě osob či proti veřejné bezpečnosti.”⁴¹³ Vymezuje také devátou formu, a to výhrůžku spáchání některé z předchozích položek.⁴¹⁴ Definicí však přínosy tohoto předpisu nekončí.

Rámcové rozhodnutí dále přináší definici teroristické skupiny, věnuje se otázkám trestnosti souběhu teroristických trestných činů s trestnými činy souvisejícími nebo trestnosti účastenství a zabývá se též problematikou odpovědnosti právnických osob. Obsahuje konečně také ustanovení o sankcích, které mají být v případech uvedených trestných činů ukládány.⁴¹⁵ V případě fyzických osob stanoví pro některé trestné činy horní hranici trestní sazby alespoň 8 let, pro jiné dokonce 15 let. U některých trestných činů zase požaduje, aby při naplnění zvláštního úmyslu z výše uvedené definice terorismu členské státy umožnily ukládání vyšších trestních sazeb než při jeho nenaplnění.⁴¹⁶ V případě právnických osob požaduje alespoň možnost uložení pokuty, ale navrhuje například i možnost jejího zrušení rozhodnutím soudu nebo zákaz pobírání určitých výhod či podpor.⁴¹⁷

Jedno ustanovení tohoto rámcového rozhodnutí se věnuje trestným činům spojeným s teroristickými činnostmi, mezi něž patří krádež či vydírání s cílem spáchat čin spadající pod definici terorismu, případně padělání listiny s cílem spáchat ty z nich, které vyjmenovává.⁴¹⁸ Změna⁴¹⁹ z roku 2008 k nim přidala další tři činy, konkrétně veřejné podněcování ke spáchání teroristického trestného činu, nábor teroristů a výcvik teroristů. Výslovně dále říká, že aby byly tyto činy trestné, nemusí být související teroristický čin spáchán. V návaznosti na přidání trestné činy o ně také logicky rozšiřuje také ustanovení o účastenství.⁴²⁰ Nejde však o poslední předpis, který EU v boji proti terorismu přijala.

---

⁴¹³ TOMÁŠEK, Michal, Harald Christian SCHEU, Jaroslav FENYK, Tomáš GRIVNA a Jiří HERCZEG. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009, s. 245

⁴¹⁴ Čl. 1 odst. 1 písm. i) rámcového rozhodnutí Rady č. 2002/475/SVV ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu. (Úř. věst. L 164, 22. 6. 2002, s. 3-7).

⁴¹⁵ FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 36

⁴¹⁶ Čl. 5 rámcového rozhodnutí Rady č. 2002/475/SVV ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu. (Úř. věst. L 164, 22. 6. 2002, s. 3-7).

⁴¹⁷ Čl. 8 tamtéž.

⁴¹⁸ Čl. 3 tamtéž.

⁴¹⁹ Rámcové rozhodnutí Rady 2008/919/SVV ze dne 28. listopadu 2008, kterým se mění rámcové rozhodnutí 2002/475/SVV o boji proti terorismu. (Úř. věst. L 330, 9. 12. 2008, s. 21—23).

⁴²⁰ Čl. 1 tamtéž.

Od roku 2015 došlo v několika členských státech EU k teroristickým útokům. To donutilo evropské orgány přehodnotit efektivitu dosavadní úpravy boje proti terorismu.⁴²¹ Roku 2017 tak došlo na návrh Evropské komise a po zapracování připomínek Evropského parlamentu k nahrazení rámcového rozhodnutí směrnicí.⁴²² To ovšem neplatí pro Dánsko a Irsko, na něž se vzhledem k jejich speciálním režimům nadále vztahuje rámcové rozhodnutí. Pokud jde o definici terorismu, respektive teroristických trestných činů ve směrnici, nedošlo oproti rámcovému rozhodnutí k zásadním změnám. Pouze výčet konkrétních forem trestných činů se dočkal rozšíření. Šlo hlavně o reakci na technologický rozvoj, kdy jednak mezi jaderné, biologické a chemické zbraně přibýly zbraně radiologické a jednak se vytvořila zcela nová forma spočívající v neoprávněném zasahování do informačních systémů nebo údajů.⁴²³

Došlo také k dalšímu rozšíření trestných činů spojených s teroristickými činnostmi o další formy trestné činnosti, které jsou svou podstatou z většiny přípravou páchaní teroristických činů.⁴²⁴ Směrnice stanovuje trestnost nejen poskytování výcviku k terorismu, ale také podstoupení takového výcviku. Ustanovení nikterak nespécifikuje, v jaké formě musí takový výcvik proběhnout, dokud probíhá s úmyslem alespoň přispět ke spáchání teroristického činu. Díky tomu se může vztahovat i na případy, kdy se osoba snaží získat potřebné znalosti samostatně na internetu. Státy mají dále zajistit trestnost vycestování za účelem terorismu, stejně jako jeho organizace či jiného usnadnění. Jde jak o vycestování z daného členského státu, ať už do jiného státu EU, nebo státu třetího, tak i o přicestování do něj. V případě přicestování se pak vyžaduje trestnost též přípravných činností, které bude daná osoba provádět za účelem spáchání teroristického činu. Není přitom cílem zakázat cestování do určitých destinací, trestnost nastupuje pouze ve chvíli, kdy pachatel cestuje úmyslně s cílem účastnit se na spáchání teroristického činu, činnosti teroristické skupiny nebo absolvování či provádění výcviku k terorismu. Stejně tak či usnadnění podléhá podmínkám, že tak pachatel činí úmyslně a s vědomím, že přispívá k terorismu. Konečně jako poslední novinku obsahuje směrnice financování terorismu. I zde musí pachatel jednat úmyslně a s vědomím, že alespoň část finančních prostředků přispěje k páchaní teroristické činnosti. Jinak může jít o jakkoliv získané

---

⁴²¹ PAUNOVIC, Nikola. *New EU Criminal Law Approach to Terrorist Offences*. EU and Comparative Law Issues and Challenges Series – Issue 2., s. 530

⁴²² Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017 o boji proti terorismu. (Úř. věst. L 88, 31. 3. 2017, s. 6–21).

⁴²³ MALISZEWSKA-NIENARTOWICZ, Justyna. *A New Chapter in the EU Counterterrorism Policy? The Main Changes Introduced by the Directive 2017/541 on Combating Terrorism*. XXXVII Polish Yearbook of International Law. 2017, s. 190-192

⁴²⁴ Tamtéž, s. 194

prostředky.⁴²⁵ U financování určitých trestných činů není pro trestnost financování ani nezbytné skutečné použití daných prostředků.⁴²⁶ V současnosti je tedy v rámci boje proti terorismu trestním právem pokryté široké spektrum činností.

Směrnice se také věnuje sankcím, a to pro fyzické i právnické osoby. Tato ustanovení jsou však víceméně stejná jako v rámcovém rozhodnutí. Novinkou je pouze povinnost států zajistit, aby při ukládání sankcí za nábor nebo poskytování výcviku bylo možné přihlédnout k okolnosti, že byly spáchány vůči dítěti. Zda k tomu ovšem soudce přihlédne musí být ponecháno na něm.⁴²⁷

4.2.2. Korupce

Korupce je jednou z oblastí, na nutnosti jejíhož jednotného postihování se státy dokáží shodnout. Tím spíše to platí uvnitř EU, kde členské státy sdílí část finančních prostředků a EU s nimi hospodaří a rozděluje je. Ovlivňování hospodaření s těmito prostředky poškozuje všechny členské státy, proto se jím státy začaly zabývat i na trestněprávní úrovni ještě v minulém století. Ačkoliv Úmluva o ochraně finančních zájmů Evropských společenství, jež definuje trestné činy týkající se korupce a harmonizuje s nimi spojené sankce, se začala používat až roku 2002, k jejímu přijetí došlo již roku 1995. Nevýhodou bylo, že sama o sobě neobsahovala definici korupce jako takové. Ještě v devadesátých letech však k této úmluvě přibyly dva protokoly, které mají právě pro korupci velký význam. První z nich se v reakci na rezoluci Rady EU věnuje úplatkářství souvisejícímu s úředníky a finančními zájmy Evropských společenství. Přináší definice úředníka a aktivní i pasivní korupce. Věnuje se také sankcím za tyto činy. Druhý protokol se potom ve vztahu ke korupci soustředí zejména na trestní odpovědnost právnických osob. Stanovuje výčet osob, jejichž jednání má být přičitatelné právnickým osobám, ale nezapomíná ani na sankce, které jim mají být ukládány.⁴²⁸ První protokol vstoupil v platnost spolu s úmluvou, druhý až roku 2009.⁴²⁹ Ve spojení s protokoly tedy tato úmluva přinesla dobrý základ trestněprávní úpravy korupční problematiky, přesto na unijní úrovni nevznikla jediná.

Roku 1997 došlo k přijetí Úmluvy o boji proti korupci úředníků Evropských společenství nebo členských států Evropské Unie. Její ustanovení se podobají těm v prvním protokolu

⁴²⁵ PAUNOVIC, Nikola. *New EU Criminal Law Approach to Terrorist Offences*. EU and Comparative Law Issues and Challenges Series – Issue 2., s. 533-540

⁴²⁶ Čl. 11 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017 o boji proti terorismu. (Úř. věst. L 88, 31. 3. 2017, s. 6–21).

⁴²⁷ MALISZEWSKA-NIENARTOWICZ, Justyna. *A New Chapter in the EU Counterterrorism Policy? The Main Changes Introduced by the Directive 2017/541 on Combating Terrorism*. XXXVII Polish Yearbook of International Law. 2017, s. 196-197

⁴²⁸ TOMÁŠEK, Michal, Harald Christian SCHEU, Jaroslav FENYK, Tomáš GŘIVNA a Jiří HERCZEG. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009, s. 313

⁴²⁹ JELÍNEK, J., IVOR, J. et. al.: *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. Praha: Leges, 2015, s. 253-254

přijatém o pouhý rok dříve, nicméně neplatí pro ni omezení, že musí úplatkářství souviset s finančními zájmy Evropských společenství. Jako zajímavost lze zmínit, že tato úmluva vyžaduje také trestní odpovědnost vedoucích podniků.⁴³⁰ Každý stát musí dosáhnout toho, “*aby vedoucí podniků nebo jiné osoby s rozhodovacími nebo kontrolními pravomocemi v podniku mohli být v souladu se zásadami stanovenými jeho vnitrostátním právem uznáni trestně odpovědnými za korupční jednání uvedená v článku 3 spáchaná jim podřízenou osobou jednající jménem dotyčného podniku.*”⁴³¹ Úmluvy tedy měly pro oblast boje proti korupci na unijní úrovni velký význam, další odstavce se však zaměří na jiné nástroje.

Uvedené úmluvy se soustředily pouze na veřejný sektor. EU však považovala za nutné dosáhnout obdobné trestněprávní ochrany též v sektoru soukromém. Prvním nástrojem přijatým za tímto účelem se roku 1998 stala společná akce o korupci v soukromém sektoru.⁴³² Ta definuje aktivní a pasivní korupci jako nabídku či předání, respektive žádost či získání nepřipustné výhody, výměnou za niž osoba při své podnikatelské činnosti učiní nebo neučiní nějaký úkon, a poruší tak své povinnosti.⁴³³ Pro porušení povinnosti stanoví, že by mělo jít minimálně o neloajální jednání, jímž daná osoba poruší povinnosti dané zákonem či profesními předpisy nebo pokyny pro danou oblast podnikání.⁴³⁴ Za tato jednání, stejně jako za návod či pomoc k němu, vyžaduje ukládat účinné, přiměřené a odrazující sankce, nicméně pamatuje i na méně závažná jednání tohoto charakteru, jejichž trestání ponechává zcela na uvážení členských států.⁴³⁵ Konečně stanoví i požadavek odpovědnosti právnických osob a navrhuje pro ně sankce.⁴³⁶

Na ni po Amsterodamské smlouvě navázalo rámcové rozhodnutí.⁴³⁷ To aktivní a pasivní korupci definuje obdobně jako společná akce. Obdobně vyžaduje také kriminalizaci návodu a pomoci, k nimž přidává navíc účastenství na těchto činech, a odpovědnost právnických osob.⁴³⁸ Explicitně navíc stanoví, že se vztahuje na ziskovou i neziskovou sféru. Členským státům pak nabízí možnost zúžit dosah definice korupčních činů pouze na oblast nákupu zboží a služeb, a to s platností do roku 2010. Znovu již toto zúžení umožněno nebylo, a tak státy, které ho využily,

⁴³⁰ TOMÁŠEK, Michal (ed.), *European Law and National Criminal Legislation*. Beroun: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, IFEC, 2007, s. 135-136

⁴³¹ Čl. 6 úmluvy o boji proti korupci úředníků Evropských společenství nebo členských států Evropské Unie. (Úř. věst. C 195, 25. 6. 1997, s. 2—11).

⁴³² Společná akce 98/742/SVV ze dne 22. prosince 1998 o korupci v soukromém sektoru. (Úř. věst. L 358, 31. 12. 1998, s. 2—4).

⁴³³ Čl. 2 a 3 tamtéž.

⁴³⁴ Čl. 1 tamtéž.

⁴³⁵ Čl. 4 tamtéž.

⁴³⁶ Čl. 6 tamtéž.

⁴³⁷ Rámcové rozhodnutí Rady 2003/568/SVV ze dne 22. července 2003 o boji proti korupci v soukromém sektoru. (Úř. věst. L 192, 31. 7. 2003, kapitola 19, svazek 006, s. 182—184).

⁴³⁸ Čl. 2, 3 a 5 tamtéž.

musely svou vnitrostátní úpravu rozšířit.⁴³⁹ U sankcí pak kromě účinných, přiměřených a odrazujících určuje konkrétně trest odnětí svobody s horní hranicí ve výši od jednoho roku do tří let, a také zákaz činnosti za korupci odsouzené osobě, u níž hrozí, že znovu zneužije svou funkci.⁴⁴⁰

Úmluvu o ochraně finančních zájmů Evropských společenství od 6. července 2019 nahrazuje nová směrnice.⁴⁴¹ Ta v sobě spojuje úpravu trestné činnosti poškozující finanční zájmy EU, a to včetně sankcí.⁴⁴² Evropská komise totiž ve zprávě z roku 2010 o ochraně finančních zájmů Unie⁴⁴³ došla k závěru, že jednou z významných příčin toho, jak vysoká finanční škoda EU stále vzniká, je rozdílnost úprav podvodu zavedených v jednotlivých členských státech. Začala tedy pracovat na směrnici, která by pro podvody mířící proti finančním zájmům EU zavedla jednotnou skutkovou podstatu. Nezůstala však pouze u podvodů, nýbrž do směrnice začlenila i další trestné činy, které poškozují finanční zájmy EU.⁴⁴⁴ Jak ale tato směrnice vznikala?

S prvním návrhem⁴⁴⁵ přišla Evropská komise již roku 2012. Jeho právním základem byl čl. 325 odst. 4 SFEU, jenž ukládá členským státům přijímat nezbytná opatření pro boj proti podvodům, které ohrožují finanční zájmy EU. Rada EU však nesouhlasila se založením směrnice na tomto článku a trvala na použití čl. 83 odst. 2 SFEU s tvrzením, že ohledně trestných činů a sankcí by se mělo používat jedině toto ustanovení. Maesa však i s poukazem na rozhodnutí Soudního Dvora EU⁴⁴⁶ podotýká, že na základě čl. 325 odst. 4 SFEU taková trestněprávní opatření přijímat lze, a dokonce by šlo o efektivnější řešení, neboť jeho text umožňuje dosáhnout hlubší harmonizace, přijmout směrnici širší úpravu dané oblasti, nebo dokonce přijmout nařízení. Nástroje přijaté podle tohoto článku by navíc automaticky platily též pro Dánsko a Irsko. Rada si nicméně svůj názor i s mnoha dalšími změnami textu původního návrhu si dokázala po dlouhém

---

⁴³⁹ JELÍNEK, J., IVOR, J. et. al.: *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. Praha: Leges, 2015, s. 255

⁴⁴⁰ TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a kol. *Právo Evropské Unie*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 319

⁴⁴¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie. (Úř. věst. L 198, 28. 7. 2017, s. 29—41).

⁴⁴² JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 149

⁴⁴³ Protection of the European Union's financial interests – Fight against fraud – Annual report 2010. COM (2011) 595 final. [online]. [cit. 2022-09-04]. Dostupná v angličtině z: https://anti-fraud.ec.europa.eu/system/files/2021-07/2010_en.pdf

⁴⁴⁴ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s.184-186

⁴⁴⁵ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie. COM (2012) 363 final, 11. 07. 2012. [online]. [cit. 2022-05-07]. Dostupný v angličtině z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0363:FIN:EN:PDF>

⁴⁴⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. září 2015, věc C-105/14, Taricco et al.

vyjednávání prosadit a směrnice mohla být roku 2017 konečně přijata.⁴⁴⁷ Přijaté znění proto přiblíží následující odstavec.

Pokud jde o obsah směrnice, její čl. 3 se soustředí na podvody, zatímco jiné trestné činy, které poškozují finanční zájmy EU, upravuje čl. 4. Právě v něm lze spolu s praním peněz a zpronevěrou najít jak aktivní, tak pasivní korupci.⁴⁴⁸ Směrnice přímo používá slovní spojení pasivní a aktivní korupce, když státům stanoví, aby přijaly nezbytná opatření k zajištění trestnosti těchto skutků, dojde-li k nim úmyslně, a až následně vysvětluje, co pasivní a aktivní korupce vlastně znamená.⁴⁴⁹ Směrnice dále vyžaduje kriminalizaci návodu, pomoci a pokusu a odpovědnost právnických osob.⁴⁵⁰ U fyzických osob pak ohledně korupce požaduje nejen účinné, přiměřené a odrazující sankce, ale také možnost uložit trest odnětí svobody, přičemž konkrétnější požadavky stanovuje podle výše škody.⁴⁵¹

4.2.3. Ochrana životního prostředí

Ochranou životního prostředí právními prostředky se lidstvo ve větší míře začalo zabývat v 70. letech 20. století. Tehdy zejména na půdě OSN začalo docházet k přijímání nejrůznějších mezinárodněprávních instrumentů. Ani tehdejší Evropská společenství nezapomněla a snažila se tuto oblast upravit, avšak před přijetím Jednotného evropského aktu žádná ze smluv přijímání závazných právních předpisů v této oblasti výslovně neumožňovala. Nyní na ochranu životního prostředí pamatuje jak Smlouva o EU, tak Smlouva o fungování EU, v níž je zařazeno mezi oblasti, ohledně kterých vykonávají členské státy a EU sdílené pravomoci.⁴⁵² Aktivita EU však započaly v podobě akčních plánů, které od 70. let produkovala Evropská komise.⁴⁵³ Další odstavce přiblíží jejich celkem komplikovaný průběh.

Pokud jde o úpravu trestního práva hmotného, uvědomila si EU její nezbytnost na přelomu tisíciletí. Požadavek vytvoření společných definic trestných činů a sankcí za jejich

---

⁴⁴⁷ MAESA, Constanza Di Francesco. Directive (EU) 2017/1371 on the Fight against Fraud to the Union's Financial Interests by Means of Criminal Law: A Missed Goal?. *European Papers-A Journal on Law and Integration*, 2018, 2018.3: 1455-1469., s. 1457-1461

⁴⁴⁸ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 186-187

⁴⁴⁹ Čl. 4 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie. (Úř. věst. L 198, 28. 7. 2017, s. 29—41).

⁴⁵⁰ Čl. 5 a 6 tamtéž.

⁴⁵¹ Čl. 7 tamtéž.

⁴⁵² JELÍNEK, J., IVOR, J. et. al.: *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. Praha: Leges, 2015, s. 261-263

⁴⁵³ JELÍNEK, J., GRIVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 220

spáchání se objevil roku 1999 v Tampere.⁴⁵⁴ Již roku 2000 tak byl představen první návrh rámcového rozhodnutí o ochraně životního prostředí prostřednictvím trestního práva.⁴⁵⁵ K závěru o nutnosti takové úpravy však ve stejnou dobu došla též Komise ve svých akčních plánech a roku 2001 přišla s návrhem směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí. Rada EU si však prosadila svůj návrh, přestože obsah finální verze navazoval i na navrhovanou směrnici.⁴⁵⁶

Roku 2003 tak Rada rámcové rozhodnutí,⁴⁵⁷ které uvádělo určité činy, jež měly členské státy kriminalizovat, přijala. Komise však Radu zažalovala u Soudního dvora EU s tím, že přestože souhlasí, že trestněprávní ochrana životního prostředí je nezbytná, nesouhlasí s přijetím rámcového rozhodnutí, neboť ochrana životního prostředí nespadá do třetího pilíře EU, nýbrž do prvního. Soudní dvůr dal Komisi za pravdu⁴⁵⁸ a rámcové rozhodnutí zrušil.⁴⁵⁹

Přestože Soudní dvůr také stanovil, že trestní právo do působnosti Společenství nespadá, přišla Komise již roku 2005 s novým návrhem směrnice, přičemž argumentovala zejména nedostatečnými sankcemi, které v této oblasti mohou některé členské státy ukládat. Zatímco v některých státech byla nelegální skládka nebezpečného odpadu trestným činem, jinde za ni bylo možné uložit maximálně pokutu, a to ještě vcelku nízkou.⁴⁶⁰ Navrhovaná směrnice tedy určovala minimální výši trestních sankcí, což se ukázalo jako problém, když Soudní dvůr dalším rozsudkem⁴⁶¹ stanovil nepřipustnost zavádění specifického druhu a výše sankce. Návrh byl proto přizpůsoben tomuto rozhodnutí a směrnice⁴⁶² mohla být po dalším vyjednávání konečně přijata.⁴⁶³ Následující odstavce se proto zaměří na její obsah.

Směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí nakonec ve vztahu k sankcím od členských států vyžaduje zajištění sankcí účinných, přiměřených a odrazujících. Tento požadavek platí jak pro fyzické, tak pro právnické osoby. Jediným rozdílem je, že u fyzických

---

⁴⁵⁴ JELÍNEK, J., IVOR, J. et. al.: *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. Praha: Leges, 2015, s. 263

⁴⁵⁵ KLÍMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 115

⁴⁵⁶ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 222-223

⁴⁵⁷ Rámcové rozhodnutí Rady 2003/80/SVV ze dne 27. ledna 2003 o ochraně životního prostředí prostřednictvím trestního práva. (Úř. věst. L 029, 5. 2. 2003, s. 55—58).

⁴⁵⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. září 2005, věc C-176/03, Komise Evropských společenství proti Radě Evropské unie.

⁴⁵⁹ KLÍMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 116

⁴⁶⁰ JELÍNEK, J., IVOR, J. et. al.: *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. Praha: Leges, 2015, s. 263-264

⁴⁶¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 23. října 2007, věc C-440/05, Komise Evropských společenství proti Radě Evropské unie.

⁴⁶² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/99/ES ze dne 19. listopadu 2008 o trestněprávní ochraně životního prostředí. (Úř. věst. L 328, 6. 12. 2008, s. 91—100).

⁴⁶³ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 224

osob výslovně stanoví, že musí jít o sankce trestní, zatímco u právnických osob slovo trestní chybí.⁴⁶⁴

Nejen úprava sankcí ovšem prošla složitým vyjednáváním. Kompromisem názorů příznivců a odpůrců výraznější evropské integrace je i nejdůležitější část směrnice, totiž samotné skutkové podstaty trestných činů. Směrnice tak nakonec vyžaduje kriminalizaci pouze těch nejzásadnějších jednání, která způsobí závažnou újmu, smrt či vážné zranění osoby.⁴⁶⁵ Konkrétně jde o devět druhů jednání spáchaných alespoň z hrubé nedbalosti, mezi nimiž lze najít například *“vypouštění, emise nebo uvolňování množství materiálu nebo ionizujícího záření do ovzduší, půdy nebo vody, které způsobují nebo mohou způsobit smrt nebo těžkou újmu na zdraví osob, podstatné zhoršení kvality ovzduší, kvality půdy či kvality vody nebo podstatnou škodu na živočišných či rostlinách”* nebo *“provozování zařízení, ve kterém je prováděna nebezpečná činnost nebo v němž se skladují nebo používají nebezpečné látky či přípravky a které mimo samotné zařízení způsobuje nebo může způsobit smrt nebo těžkou újmu na zdraví osob, podstatné zhoršení kvality ovzduší, kvality půdy či kvality vody nebo podstatnou škodu na živočišných či rostlinách”* či *“výroba, dovoz, vývoz, uvádění na trh nebo používání látek poškozujících ozonovou vrstvu.”*⁴⁶⁶ Jako další podmínku trestnosti přidává směrnice protiprávnost takového jednání. K jejímu naplnění dojde porušením některého z právních předpisů uvedených v příloze A nebo B směrnice či vnitrostátních právních předpisů, jimiž jsou v těchto přílohách uvedené předpisy uváděny v účinnost.⁴⁶⁷ Konečně se též vyžaduje kriminalizace návodu a pomoci ke všem uvedeným trestným činům.⁴⁶⁸

Směrnice také výslovně stanoví povinnost zařídit odpovědnost právnických osob. Určuje, jednání kterých osob mají orgány členských států právnickým osobám přičítat, a zároveň výslovně potvrzuje, že tím není vyloučena také jejich odpovědnost jako fyzických osob, a tedy ani jejich trestní stíhání. Odpovědnost právnických osob vyžaduje rovněž v případech, kdy pro nedostatečný dohled osoby, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, umožnil osobě jí

---

⁴⁶⁴ Čl. 5 a 7 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/99/ES ze dne 19. listopadu 2008 o trestněprávní ochraně životního prostředí. (Úř. věst. L 328, 6. 12. 2008, s. 91—100).

⁴⁶⁵ JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 225

⁴⁶⁶ Čl. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/99/ES ze dne 19. listopadu 2008 o trestněprávní ochraně životního prostředí. (Úř. věst. L 328, 6. 12. 2008, s. 91—100).

⁴⁶⁷ JELÍNEK, J., IVOR, J. et. al.: *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. Praha: Leges, 2015, s. 265

⁴⁶⁸ Čl. 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/99/ES ze dne 19. listopadu 2008 o trestněprávní ochraně životního prostředí. (Úř. věst. L 328, 6. 12. 2008, s. 91—100).

podřízené spáchat některý z uvedených trestných činů ve prospěch dané právnické osoby.⁴⁶⁹ Tolik tedy k této směrnici. Není však jediná, která se předmětnou oblastí zabývá.

Ochrany životního prostředí se týká též směrnice o znečištění z lodí⁴⁷⁰ přijatá v reakci na několik havárií tankerů z přelomu tisíciletí a s nimi související úniky ropy. Na počátku jejího přijímání stály dva návrhy právních předpisů z roku 2003, jedné směrnice a jednoho rámcového rozhodnutí, jehož úkolem byla harmonizace sankcí. I to bylo nakonec přijato,⁴⁷¹ avšak též v jeho případě došlo k podání žaloby k Soudnímu dvoru EU. Soudní dvůr ve svém rozsudku⁴⁷² přistoupil k jeho zrušení s odůvodněním, že ES nemá oprávnění určovat, sankce jakého druhu a výše mají být ukládány, nicméně povinnost zajistit ukládání účinných, přiměřených a odrazujících sankcí udělit může. Komise následně přistoupila ke změně směrnice o znečištění z lodí,⁴⁷³ k jejímuž přijetí došlo roku 2009, která mimo jiné právě tuto povinnost obsahuje.⁴⁷⁴

4.3. Dílčí závěr

Také trestní právo hmotné evropských států ovlivnila již EÚLPZS, a to zejména v oblasti základních zásad a ochrany života. Její protokoly později zakázaly trest smrti. Konkrétnější oblasti však Rada Evropy většinou upravuje mezinárodními smlouvami. Dokud nedojde k jejich přijetí, uplatňuje určitý vliv alespoň skrze soft-law nástroje.

Mezi jejími smlouvami lze pozorovat mnoho podobností. Soustředí se na určitou oblast trestné činnosti, vymezují jednání, které ukládají členským státům kriminalizovat, a většinou požadují také kriminalizaci účastenství na daném činu a trestní odpovědnost právnických osob. Konečně mají též tendenci alespoň obecným způsobem určit, že za dané činy mají státy ukládat odpovídající sankce.

Evropská unie začala do této oblasti zasahovat až v průběhu své existence. Zpočátku vytyčila tři oblasti, které zamýšlela regulovat. Rychle se však ukázalo, že kromě nich musí přijmout například též hmotněprávní opatření k ochraně svých zejména finančních zájmů, a začala se zajímat o další oblasti. Nyní tak vyjmenovává oblasti, v nichž harmonizuje

---

⁴⁶⁹ Čl. 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/99/ES ze dne 19. listopadu 2008 o trestněprávní ochraně životního prostředí. (Úř. věst. L 328, 6. 12. 2008, s. 91—100).

⁴⁷⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/35/ES ze dne 7. září 2005 o znečištění z lodí a o zavedení sankcí za protiprávní jednání. (Úř. věst. L 255, 30. 9. 2005, s. 11—21).

⁴⁷¹ Rámcové rozhodnutí Rady 2005/667/SVV ze dne 12. července 2005 k posílení rámce trestního práva pro boj proti znečištění z lodí. (Úř. věst. L 255, 30. 9. 2005, s. 164—167).

⁴⁷² Rozsudek Soudního dvora ze dne 23. října 2007, věc C-440/05, Komise Evropských společenství proti Radě Evropské unie.

⁴⁷³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/123/ES ze dne 21. října 2009, kterou se mění směrnice 2005/35/ES o znečištění z lodí a o zavedení sankcí za protiprávní jednání. (Úř. věst. L 280, 27. 10. 2009, s. 52—55).

⁴⁷⁴ JELÍNEK, J., IVOR, J. et. al.: *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. Praha: Leges, 2015, s. 266-269

hmotněprávní úpravu členských států, mnohonásobně více, a výslovně stanoví, že tento seznam může rozšířit. V praxi navíc harmonizuje hmotné právo i mimo vyjmenované oblasti. Rozšíření tohoto seznamu lze proto v budoucnu očekávat.

Pokud jde o blíže zkoumané oblasti, terorismus stál na počátku europeizace trestního práva hmotného na úrovni EU. Jak se zvyšovala hrozba terorismu, začínalo docházet k prvním snahám alespoň o to shodně ho definovat, a to skrze soft-law nástroje. Po útocích z 11. září 2001 pak EU přešla k nástrojům závazným. I zde došlo k definici jednání, požadavku kriminalizace účastenství a odpovědnosti právnických osob. Sankce jsou však určeny konkrétněji, než bývají ve smlouvách RE. V úpravě dochází k rozšiřování seznamu trestných činů souvisejících s trestnou činností a přizpůsobování vývoji technologií. Tyto změny lze očekávat i v budoucnu.

Ke snaze o úpravu korupce docházelo zprvu mimo vytyčené oblasti, a to z důvodu zajištění fungování EU, jejíž úředníci byli v tomto kontextu hrozbou. Nejprve došlo k úpravě korupce ve veřejné sféře, poté i v soukromé, včetně neziskového sektoru. Úprava je tak méně kompaktní než v případě terorismu, nicméně obecně má obdobné požadavky, včetně blíže specifikovaných požadavků ohledně sankcí, a to jak jejich druhu, tak výše.

Na trestněprávní ochranu životního prostředí se EU zprvu zaměřovala za pomoci akčních plánů, nicméně postupně začaly její orgány považovat za nutné přijmout závaznou úpravu. Nevěděly ovšem jak, respektive přely se o to, do kterého pilíře taková úprava spadá, když ohledně ochrany životního prostředí sdílí EU pravomoci s členskými státy. Spory utichly až se zrušením pilířové struktury. Nástroje přijaté v této oblasti jsou však výsledkem složitého vyjednávání, a tedy mnoha kompromisů. Sankce stanoví jen obecně, jak obvykle činí RE, jinak se struktura s ohledem na definice, účastenství a odpovědnost právnických osob podobá ostatním.

Závěr

Europeizace trestního práva je rozsáhlé téma, o němž lze popsat mnoho a mnoho stran. Proces europeizace zde probíhá specifickým způsobem, poněvadž suverénní státy si jen nerady nechávají do svých trestněprávních úprav zasahovat. Tato práce se proto zaměřila na její dva hlavní proudy probíhající na půdě dvou nejvýznamnějších evropských organizací, Rady Evropy a Evropské unie, s cílem ukázat průběh tohoto procesu a nástroje, jimiž k němu uvedené organizace přispívají, a některé konkrétní případy následně prozkoumat více do hloubky.

První kapitola ukázala nástroje, s jejichž pomocí uvedené organizace sblíží trestní právo platné v evropských státech, jakož i jejich limity. Rada Evropy má na výběr z nezávazných soft-law instrumentů, z nichž členským státům nevyplývají žádné povinnosti, a tvorby mezinárodních smluv, k nimž členské státy nemusí přistupovat, případně mohou přistupovat s výjimkami, což zrovna jako ke sblížení trestního práva evropských států může vést k vytváření rozdílů. Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pak sice ke sjednocování vedou, ale aby tak mohl činit, musí se před něj nejprve určitá otázka dostat.

Nástroje přijímané na půdě Evropské unie na druhou stranu procházejí vývojem. Vzhledem k počáteční neochotě členských států upravovat skrze ni i oblast trestního práva prošla od pouhé možnosti iniciovat uzavírání mezinárodních smluv přes vágně definované nástroje specifické pro trestní právo až po sjednocení této oblasti s komunitárním právem a s ním souvisejícímu přechodu k pro něj typickým nástrojům, jimiž jsou zejména směrnice a nařízení. I zde však stále existují rozdíly v tom, do jaké míry se které státy spolupráce účastní. Dánsko a Irsko si vyjednaly pro oblast trestního práva výjimky, a tedy se spolupráce v ní do určité míry neúčastní. Norsko, Island a Lichtenštejnsko se naopak účastní schengenské spolupráce i přesto, že nejsou členy Evropské unie, zatímco Bulharsko, Rumunsko a Kypr, přestože mezi členy EU patří, se jí prozatím z různých důvodů neúčastní. A po usnadnění používání institutu posílené spolupráce lze očekávat, že se objeví další nástroje, které budou platit pouze pro některé státy.

Druhá kapitola se potom věnovala institucím, jež Evropská unie zřídila, aby působily v oblasti trestního práva, mezi kterými lze najít právě i případ využití posílené spolupráce. Tím je Úřad evropského veřejného žalobce, který sdružuje pouze 22 z 27 členských států. Další zkoumané instituce, OLAF, Europol a Eurojust si vedou lépe. Zejména to platí v případě Eurojustu, jehož součástí jsou i styční zástupci ze států, které nejen nejsou členy EU, ale v některých případech se neúčastní ani schengenské spolupráce, a také Europolu, kde z takových třetích států působí styční důstojníci. Ač tyto instituce vznikly na různých základech, v současnosti upravují jejich fungování nařízení, což se zdá být ideální vzhledem k potřebě stanovit jejich pravomoci všem účastnícím se státům jasně a závazně.

Třetí a čtvrtá kapitola se zaměřily na konkrétní projevy europeizace v trestním právu procesním a hmotném, které vzešly z Rady Evropy a Evropské unie. Obě ukázaly, že konkrétní nástroje se obvykle nezabývají čistě procesním či hmotným právem. Primárně procesní nástroje běžně obsahují i hmotněprávní prvky a obráceně. V obou je také vidět přechod od čistě mezivládních nástrojů významných hlavně v minulosti k nyní běžnějším nástrojům nadnárodní povahy, nad nimiž má daná organizace, v tomto případě Evropská unie, výraznější kontrolu. Z obou konečně vyplývá, že proces europeizace trestního práva značně urychlila vyšší míra mezinárodního terorismu na přelomu tisíciletí, nicméně obecně k ní dochází zejména z nutnosti.

Pokud jde o trestní právo procesní, snaží se organizace zejména usnadnit postup v situacích, jež se týkají více evropských států, a je tedy vhodné, aby spolupracovaly na jejich řešení. Počáteční snahy řešit takové situace mezinárodními smlouvami se příliš neosvědčily, a obzvláště vzhledem ke stupni integrace členských států Evropské unie je tato musela začít řešit závaznými nástroji. Ty se postupně dostávaly více pod její kontrolu, což některé státy donutilo vyjednat si z nich výjimky, nicméně většina členských států je nyní využívá. V poslední dekádě k úpravě této oblasti využívá především směrnic, nicméně objevilo se už i nařízení. Ačkoliv samo výslovně stanoví, že jeho forma nemá být považována za začátek trendu používání nařízení v této oblasti, bude nepochybně zajímavé sledovat, zda zde začne docházet k přijímání dalších nařízení a co konkrétně budou případně upravovat.

V oblasti trestního práva hmotného bude zajímavé sledovat spíše než přechod od směrnic k nařízením, kterému v současnosti nic nenasvědčuje, rozšiřování působení Evropské unie na další oblasti trestné činnosti. Dlouhou dobu bylo možné tuto oblast upravovat pouze mezinárodními smlouvami, avšak se zvyšující se integrací v Evropské unii i zde přišla potřeba jednotnějších úprav. Postupně se rozšiřoval seznam oblastí trestné činnosti, u nichž státy souhlasily, že je na jejich řešení potřeba spolupracovat. Ten je nyní výslovně obsažen ve Smlouvě o fungování Evropské unie, která také stanoví, že je možné ho rozšířit. A jak bude evropská integrace postupovat, jeví se téměř jisté, že k tomu dojde, jelikož to bude nezbytné.

Lze uzavřít, že potřebu europeizace trestního práva nepocítují všechny státy stejně silně, protože některé mají vyšší tendenci jí odolávat. Ostatní státy by jim měly ponechat možnost se na určitých nástrojích neúčastnit a začít je využívat jenom mezi sebou. Z historického vývoje je totiž patrné, že tu vždy byly státy, které se určité spolupráce účastnit nechtěly. Když však viděly, že jinde daná úprava zjevně funguje, i ty zprvu neochotně se nakonec obvykle přidaly. Na úrovni evropské unie toto velmi dobře umožňuje posílená spolupráce, kterou snad členské státy začnou brzy využívat častěji.

Seznam použitých zkratek

EU	Evropská unie
Europol	Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva / dříve Evropský policejní úřad
OLAF	Evropský úřad pro boj proti podvodům
Eurojust	Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech / dříve Jednotka Evropské unie pro justiční spolupráci
EPPO	Úřad Evropského veřejného žalobce
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
EHS	Evropské hospodářské společenství
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
ES	Evropská společenství
RE	Rada Evropy
TREVI	Mezinárodní pracovní skupiny pro policejní spolupráci (Terrorisme, Radicalisme, Extrémisme, Violence Internationale)
EDU	Evropská protidrogová jednotka (Europol Drug Unit)
SEU	Smlouva o Evropské unii
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
EURATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
Interpol	Mezinárodní organizace kriminální policie
FBI	Federální úřad pro vyšetřování (Federal Bureau of Investigation)
UCLAF	Úřad pro koordinaci předcházení podvodům
AFCOS	Služba pro koordinaci protikorupčních operačních aktivit
Pro-Eurojust	Prozatímní jednotka pro soudní spolupráci
Směrnice PIF	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie. (Úř. věst. L 198, 28. 7. 2017, s. 29—41).
EÚLPZS	Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
IP adresa	Číslo, které jednoznačně identifikuje síťové rozhraní v počítačové síti (Internet Protocol address)
OSN	Organizace spojených národů

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

CRAIG, Paul a Gráinne DE BÚRCA. *EU Law: Text, Cases, and Materials*. Fifth Edition. New York: Oxford University Press, 2011.

FENYK, Jaroslav a Jan SVÁK. *Europeizace trestního práva*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008.

JELÍNEK, J., GRÍVNA, T., ROMŽA, S., TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, J., SYKOVÁ, A. et al. *Trestní právo Evropské Unie*. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019.

JELÍNEK, J., IVOR, J. et al.: *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. Praha: Leges, 2015.

JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 5. vydání. Praha: Leges, 2016.

JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016.

KLÁTIK, Jaroslav, Miloš DESET a Libor KLIMEK. *Európska prokuratúra a perspektívy jej činnosti pri ochrane finančných záujmov EÚ*. Praha: Leges, 2019.

KLIMEK, Libor. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017.

KLOUČKOVÁ, Světlana a Jaroslav FENYK. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2005.

KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo: mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. Praha: C. H. Beck, 2006.

PIKNA, Milan Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019.

PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: (prizmatem lisabonské smlouvy)*. 3. rozš. vyd. Praha: Linde, 2012.

ŠTURMA, P., TOMÁŠEK, M. et al. *Nové jevy v právu na počátku 21. století III*. Proměny veřejného práva. Praha: Karolinum, 2009.

TOMÁŠEK, Michal, Harald Christian SCHEU, Jaroslav FENYK, Tomáš GRÍVNA a Jiří HERCZEG. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009.

TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a kol. *Právo Evropské Unie*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013.

TOMÁŠEK, Michal (ed.), *European Law and National Criminal Legislation*. Beroun: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, IFEC, 2007.

VLASTNÍK, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Beroun: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, IFEC, 2008.

2. Seznam použitých internetových článků

BUNYAN, Tony. Trevi, Europol and the European State. *Statewatching the new Europe*, 1993, 1.

DOEBLER-HAGEDORN, Franziska. *The State at Its Borders: Germany and the Schengen Negotiations*. ProQuest LLC, 2014.

GROENENDIJK, Nico. Enhanced Cooperation under the Lisbon Treaty. In: *The European Union after Lisbon*. Routledge, 2016. s. 109-124.

HERLIN-KARNELL, Ester. Denmark and the European area of freedom, security and justice: a Scandinavian arrangement. *Amsterdam LF*, 2013, 5: 95.

LIGETI, K. *The Structure of the EPPO: Features and Challenges*. Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 27, broj 1/2020, str. 33-53.

MAESA, Constanza Di Francesco. Directive (EU) 2017/1371 on the Fight against Fraud to the Union's Financial Interests by Means of Criminal Law: A Missed Goal?. *European Papers-A Journal on Law and Integration*, 2018, 2018.3: 1455-1469.

MALISZEWSKA-NIENARTOWICZ, Justyna. *A New Chapter in the EU Counterterrorism Policy? The Main Changes Introduced by the Directive 2017/541 on Combating Terrorism*. XXXVII Polish Yearbook of International Law. 2017.

MCCABE, Kaela. Schengen acquis: The Development of the Right to Free Movement of Persons within the European Union Legal Framework and the Necessary Reforms to Adapt to Evolving Security Threats in the Region. *Creighton International and Comparative Law Journal*, 2016, 7: 107-138.

MIGLIORATI, Marta. Postfunctional differentiation, functional reintegration: the Danish case in Justice and Home Affairs. *Journal of European Public Policy*, 2021, 1-23.

PAUNOVIC, Nikola. *New EU Criminal Law Approach to Terrorist Offences*. EU and Comparative Law Issues and Challenges Series – Issue 2.

PETERSEN, Nikolaj. The Danish Referendum on the Treaty of Amsterdam Europas?. *ZEI-Zentrum Fur Europaische Ingegrationsforschung*, 1998.

SVENSSON, Palle. The Danish Yes to Maastricht and Edinburgh. The EC Referendum of May 1993. *Scandinavian Political Studies*, Vol. 17 – No. 1, 1994, s. 69-82.

VINK, Maarten P. a Paolo GRAZIANO. Challenges of a New Research Agenda. *Europeanization*. Palgrave Macmillan, London, 2008, s. 3-20.

3. Seznam použitých internetových zdrojů

Oficiální dokumenty

Pravidla Výboru ministrů pro dohled nad výkonem rozsudků ve znění z 18. ledna 2017. [online]. [cit. 2021-10-16]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/16806eebf0>

European Commission, Directorate-General for Justice and Consumers. *The European Public Prosecutor's Office (EPPO): Protecting taxpayers against fraud and corruption*. [online]. [cit. 2022-02-12]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2838/017036>

European Commission, Directorate-General for Justice and Consumers. *The European Public Prosecutor's Office: Protecting taxpayers against fraud and corruption*. [online]. [cit. 2022-04-29]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2838/587772>

Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech. *Eurojust: Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech*. [online]. [cit. 2021-11-26]. Eurojust, 2020. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2812/1818>

European Union Agency for Criminal Justice Cooperation. *Report on Eurojust's casework in the field of the European Investigation Order*. [online]. [cit. 2022-02-20]. Eurojust, 2020. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2812/465460>

European Union Agency for Criminal Justice Cooperation. *Joint note of Eurojust and the European judicial network on the practical application of the European investigation order*. [online]. [cit. 2021-11-14]. Eurojust, 2019. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2812/664870>

European Union Agency for Criminal Justice Cooperation. *Note on the Regulation (EU) 2018/1805 on the mutual recognition of freezing orders and confiscation orders: A new legal framework for judicial cooperation in the field of asset recovery*. [online]. [cit. 2021-11-14]. Eurojust, 2020. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2812/273355>

Europol. *Europol in brief 2019*. [online]. [cit. 2021-11-14]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2813/306803>

Evropská komise. *Oznámení komise C (2017) 6389 ze dne 28. 9. 2017 – Příručka k vydávání a výkonu evropského zatýkacího rozkazu*. [online]. [cit. 2021-12-12]. Brusel, 28. 9. 2017. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C\(2017\)6389&lang=en](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C(2017)6389&lang=en)

The Network of National Experts on Joint Investigation Teams. *Praktický průvodce pro Společné vyšetřovací týmy*. Dokument Rady Evropské unie č. 6128/1/17 REV 1 JAI 102 COPEN 37 GENVAL 10 EUROJUST 22 ENFOPOL 59 ENFOCUSTOM 31, ebk/ZC/jhu, DG D 2B, CS. (OR EN). [online]. [cit. 2022-02-12]. Brusel, 14. února 2017. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/jit-guide-2017-cs.pdf>

Články ze zpravodajských webů a oficiální webové stránky institucí

Council of Europe. Recommendations elaborated under the authority of the CDPC. [online]. [cit. 2021-10-30]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/cdpc/resolutions-recommendations>

Council of Europe. Our history. [online]. [cit. 2021-12-10]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/pompidou/about/history>

Europol. European Counter Terrorism Centre – ECTC. [online]. [cit. 2022-07-30]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-counter-terrorism-centre-ectc>

Europol. European Migrant Smuggling Centre – EMSC. [online]. [cit. 2022-07-30]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-migrant-smuggling-centre-emsc>

ČTK. Europol má nové středisko pro boj s finanční kriminalitou. [online]. [cit. 2021-11-13]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/vnitro-a-spravedlnost/news/europol-ma-nove-stredisko-pro-boj-s-financni-a-hospodarskou-kriminalitou/>

Europol. Europol's 20 most noteworthy operations. [online]. [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/europol-20-years/europols-20-most-noteworthy-operations>

MACALÍKOVÁ, Jana. Operace Archimedes v České republice. [online]. [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/operace-archimedes-v-ceske-republice.aspx>

Úřad pro publikace Evropské unie. Evropský úřad pro boj proti podvodům – pravidla vyšetřování. [online]. [cit. 2021-12-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4401811>

OLAF. Seznam centrálních kontaktních bodů AFCOS v členských státech. [online]. [cit. 2022-08-13]. Dostupné v angličtině z: https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/69d3540f-3766-419c-bde7-a72ff663dea8_en?filename=ms_competent_authorities_en.xlsx

Ministerstvo financí. Národní strategie na ochranu finančních zájmů Evropských společenství. Č. j.: 17/31 487/2008. [online]. [cit. 2021-12-11]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/01/Národní-strategie-na-ochranu-finančních-zájmů-Evropských-společenství.pdf>

Nejvyšší státní zastupitelství. Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF). [online]. [cit. 2021-12-12]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/vice-o-sz/mezinarodni-spoluprace/evropsky-urad-pro-boj-proti-podvodum/>

European Commission. Success stories. [online]. [cit. 2021-12-12]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/anti-fraud/investigations/success-stories_en

Eurojust. Czech Republic. [online]. [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://www.eurojust.europa.eu/states-and-partners/member-states/czech-republic>

EPPO. European Chief Prosecutor. [online]. [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://www.eppo.europa.eu/european-chief-prosecutor>

EPPO. First conviction in EPPO case: former Slovak mayor sentenced to 3 years of conditional imprisonment. [cit. 2022-03-12]. [online]. Dostupné z: <https://www.eppo.europa.eu/index.php/en/news/first-conviction-eppo-case-former-slovak-mayor-sentenced-3-years-conditional-imprisonment>

WAHL, Thomas. Eppo: First Major Corruption Crime Investigated. [online]. [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <https://eucrim.eu/news/eppo-first-major-corruption-case-investigated/>

WAHL, Thomas. Regulation on Freezing and Confiscation Orders. [online]. [2021-11-14]. Dostupné z: <https://eucrim.eu/news/regulation-freezing-and-confiscation-orders/>

EPPO. Six arrests and seizures worth €23 million in Czechia, Romania, Slovakia. [online]. [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <https://www.eppo.europa.eu/index.php/en/news/six-arrests-and-seizures-worth-eu23-million-czechia-romania-slovakia>

4. Seznam použitých právních předpisů

České právní předpisy

Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Zákon č. 539/2004 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

Dokumenty Rady Evropy

Statut Rady Evropy. [online]. Dostupný v angličtině z: <https://rm.coe.int/1680935bd0>

Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. [online]. Dostupná z: https://www.echr.coe.int/documents/convention_ces.pdf

Rezoluce Res(75) 11, o kritériích, jimiž je třeba se řídit v řízeních v nepřítomnosti obviněného. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/09000016804f7581>

Rezoluce Res(80) 2. Setting Up a Co-Operation Group To Combat Drug Abuse and Illicit Trafficking in Drugs (Pompidou Group). [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/resolution-80-2-english-mod/16808e5106>

Doporučení Rec(97) 13, o zastrašování svědků a právech obhajoby. [online]. [cit. 2022-02-27]. Dostupné v angličtině z: [https://www.barobirlik.org.tr/dosyalar/duyurular/hsykkanunteklifi/recR\(97\)13e.pdf](https://www.barobirlik.org.tr/dosyalar/duyurular/hsykkanunteklifi/recR(97)13e.pdf)

Doporučení CM/Rec(2014) 4, o elektronickém monitorování. [online]. [cit. 2022-06-04]. Dostupné v angličtině z: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c64a7

Evropská úmluva o nepromlčitelnosti zločinů proti lidskosti. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/168007617f>

Evropská úmluva o vydávání. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/1680064587>

Evropská úmluva o vzájemné pomoci ve věcech trestních. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/16800656ce>

Evropská úmluva o odškodňování obětí násilných trestných činů. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/1680079751>

Úmluva o předávání odsouzených osob. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/1680079529>

Evropská úmluva o dohledu nad podmíněně odsouzenými a propuštěnými pachateli. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/168006ff4d>

Evropská úmluva o potlačování terorismu. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/16800771b2>

Úmluva Rady Evropy o prevenci terorismu. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/16808c3f55>

Trestněprávní úmluva o korupci. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/168007f3f5>

Úmluva Rady Evropy o opatřeních v boji proti obchodování s lidmi. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/168008371d>

Úmluva Rady Evropy proti obchodování s lidskými orgány. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/16806dca3a>

Evropská úmluva o předávání trestního řízení. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://rm.coe.int/1680072d42>

Právní předpisy Evropské unie

Smlouva o evropské unii. (Úř. věst. C 326, 26. 10. 2012, 13—390).

Smlouva o fungování evropské unie. (Úř. věst. C 326, 26. 10. 2012, s. 47—390).

Protokol (č. 21) o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva. (Úř. věst. C 115, 9. 5. 2008 s. 295—298).

Protokol (č. 22) o postavení Dánska. (Úř. věst. C 115, 9. 5. 2008 s. 299—303).

Protokol (č. 36) o přechodných ustanoveních. (Úř. věst. C 326, 26. 10. 2012, s. 322—327).

Protocol integrating the Schengen acquis into the framework of the European Union. (Úř. věst. C 340, 10. 11. 1997 s. 93—96).

Protocol on the position of Denmark. (Úř. věst. C 340, 10. 11. 1997, s. 101—102).

Protocol on the position of the United Kingdom and Ireland. (Úř. věst. C 340, 10. 11. 1997, s. 99—100).

Denmark and the Treaty on European Union. (Úř. věst. C 348, 31. 12. 1992, s. 1—4).

Úmluva o určitých společných institucích Evropských společenství. [online]. [cit. 2021-10-24]. Dostupná v angličtině z: https://www.cvce.eu/en/obj/treaty_establishing_the_eec_convention_on_certain_institutions_common_to_the_european_communities_rome_25_march_1957-en-903872ca-002c-4ba4-b845-c25bbcb0f60f.html

Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy. (Úř. věst. L 190, 18. 7. 2002, s. 1—20).

Rámcové rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009, kterým se mění rámcová rozhodnutí 2002/584/SVV, 2005/214/SVV, 2006/783/SVV, 2008/909/SVV a 2008/947/SVV a kterým se posilují procesní práva osob a podporuje uplatňování zásady vzájemného uznávání rozhodnutí na rozhodnutí vydaná v soudním jednání, kterého se dotyčná osoba nezúčastnila osobně. (Úř. věst. L 81, 27. 3. 2009, s. 24—36).

Rozhodnutí Rady 2005/511/SVV ze dne 12. července 2005 o ochraně eura proti padělání určením Europolu jako ústředny pro boj proti padělání eura. (Úř. věst. L 185, 16. 7. 2005, s. 35).

Úmluva o zřízení Evropského policejního úřadu ze dne 26. července 1995. (Úř. věst. C 316, 27. 11. 1995, s. 2—32). (Úmluva o Europolu).

Rozhodnutí Rady 2009/371/SVV ze dne 6. dubna 2009 o zřízení Evropského policejního úřadu (Europol). (Úř. věst. L 121, 15. 5. 2009, s. 37—66). (Rozhodnutí o Europolu).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/794 ze dne 11. května 2016 o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a o zrušení a nahrazení rozhodnutí 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV (Nařízení o Europolu). (Úř. věst. L 135, 24. 5. 2016, s. 53—114). (Nařízení o Europolu).

Rozhodnutí Komise ES 1999/352/ES, ESUO, Euratom ze dne 28. 4. 1999 o zřízení Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF). (Úř. věst. L 136, 31. 5. 1999, s. 20—22).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 ze dne 25. května 1999 o vyšetřováních prováděných Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF). (Úř. věst. L 136, 31. 5. 1999, s. 1—7).

Nařízení Rady (Euratom) č. 1074/1999 ze dne 25. května 1999 o vyšetřováních prováděných Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF). (Úř. věst. L 136, 31. 5. 1999, s. 8—14).

Rozhodnutí Evropské komise 2013/478/EU ze dne 27. 9. 2013, kterým se mění rozhodnutí 1999/352/ES, ESUO, Euratom o zřízení Evropského úřadu pro boj proti podvodům. (Úř. věst. L 257, 28. 9. 2013, s. 19—20).

Nařízení č. 883/2013 ze dne 11. 9. 2013, o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF) a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nařízení Rady (Euratom) č. 1074/1999. (Úř. věst. L 248, 18. 9. 2013, s. 1—22).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2020/2223 ze dne 23. prosince 2020, kterým se mění nařízení č. 883/2013, pokud jde o spolupráci s Úřadem evropského veřejného žalobce a účelnost vyšetřování Evropského úřadu pro boj proti podvodům. (Úř. věst. L 437, 28. 12. 2020, s. 49—73).

Rozhodnutí Rady č. 2000/799/SVV ze dne 14. prosince 2000 o zřízení Prozatímní jednotky pro soudní spolupráci. (Úř. věst. L 324, 21. 12. 2000, s. 2—3).

Rozhodnutí Rady č. 2002/187/SVV ze dne 28. února 2002 o zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci (Eurojust) za účelem posílení boje proti závažné trestné činnosti. (Úř. věst. L 63, 6. 3. 2002, s. 1—13).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1727 ze dne 14. listopadu 2018 o Agentuře Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust) a o nahrazení a zrušení rozhodnutí Rady 2002/187/SVV. (Úř. věst. L 295, 21. 11. 2018, s. 138—183).

Nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce. (Úř. věst. L 283, 31. 10. 2017, s. 1—71).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie. (Úř. věst. L 198, 28. 7. 2017, s. 29—41).

Schengenská dohoda. (Úř. věst. L 239, 22. 9. 2000, s. 13—18).

Schengenská prováděcí úmluva. (Úř. věst. L 239, 22. 9. 2000, s. 19—62).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1987/2006 ze dne 20. prosince 2006 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II). (Úř. věst. L 381, 28. 12. 2006, s. 4—23).

Úmluva mezi členskými státy Evropských společenství o výkonu cizích trestních rozsudků. [online]. Dostupná v angličtině z: <https://m.likumi.lv/doc.php?id=215867>

Úmluva o vzájemné pomoci a spolupráci mezi celními správami z roku 1997. (Úř. věst. C 24, 23. 1. 1998, s. 2—22).

Dohoda mezi Evropskou unií a Islandskou republikou a Norským královstvím o používání některých ustanovení Úmluvy ze dne 29. května 2000 o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie a protokolu 2001 k této úmluvě. (Úř. věst. L 26, 29. 1. 2004, s. 3—9).

Resolution on combating terrorism in the European Union. (Úř. věst. C 55, 24. 2. 1997, s. 27).

European Parliament recommendation on the role of the European Union in combating terrorism (2001/2016(INI)).

Společný postoj Rady EU pro užití zvláštních opatření pro boj s terorismem č. 2001/931/SZBP. (Úř. věst. L 344, 28. 12. 2001, s. 93—96).

Rámcové rozhodnutí Rady č. 2002/475/SVV ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu. (Úř. věst. L 164, 22. 6. 2002, s. 3—7).

Rámcové rozhodnutí Rady 2008/919/SVV ze dne 28. listopadu 2008, kterým se mění rámcové rozhodnutí 2002/475/SVV o boji proti terorismu. (Úř. věst. L 330, 9. 12. 2008, s. 21—23).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017 o boji proti terorismu. (Úř. věst. L 88, 31. 3. 2017, s. 6—21).

Úmluva o boji proti korupci úředníků Evropských společenství nebo členských států Evropské Unie. (Úř. věst. C 195, 25. 6. 1997, s. 2—11).

Společná akce 98/742/SVV ze dne 22. prosince 1998 o korupci v soukromém sektoru. (Úř. věst. L 358, 31. 12. 1998, s. 2—4).

Rámcové rozhodnutí Rady 2003/568/SVV ze dne 22. července 2003 o boji proti korupci v soukromém sektoru. (Úř. věst. L 192, 31. 7. 2003, kapitola 19, svazek 006, s. 182—184).

Rámcové rozhodnutí Rady 2003/80/SVV ze dne 27. ledna 2003 o ochraně životního prostředí prostřednictvím trestního práva. (Úř. věst. L 029, 5. 2. 2003, s. 55—58).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/99/ES ze dne 19. listopadu 2008 o trestněprávní ochraně životního prostředí. (Úř. věst. L 328, 6. 12. 2008, s. 91—100).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/35/ES ze dne 7. září 2005 o znečištění z lodí a o zavedení sankcí za protiprávní jednání. (Úř. věst. L 255, 30. 9. 2005, s. 11—21).

Rámcové rozhodnutí Rady 2005/667/SVV ze dne 12. července 2005 k posílení rámce trestního práva pro boj proti znečištění z lodí. (Úř. věst. L 255, 30. 9. 2005, s. 164—167).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/123/ES ze dne 21. října 2009, kterou se mění směrnice 2005/35/ES o znečištění z lodí a o zavedení sankcí za protiprávní jednání. (Úř. věst. L 280, 27. 10. 2009, s. 52—55).

Rámcové rozhodnutí Rady 2003/577/SVV ze dne 22. července 2003 o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii. (Úř. věst. L 196, 2. 8. 2003, s. 45—55).

Rámcové rozhodnutí Rady 2008/978/SVV ze dne 18. prosince 2008 o evropském důkazním příkazu k zajištění předmětů, listin a údajů pro účely řízení v trestních věcech. (Úř. věst. L 350, 30. 12. 2008, s. 72—92).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech. (Úř. věst. L 130, 1. 5. 2014, s. 1—36).

Rámcové rozhodnutí Rady 2006/783/SVV ze dne 6. října 2006 o uplatňování zásady vzájemného uznávání příkazů ke konfiskaci. (Úř. věst. L 328, 24. 11. 2006, s. 59—78).

Rámcové rozhodnutí Rady 2001/500/SVV ze dne 26. června 2001 o praní peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů trestné činnosti a výnosů z ní. (Úř. věst. L 182, 5. 7. 2001, s. 1—2).

Rámcové rozhodnutí Rady 2005/212/SVV ze dne 24. února 2005 o konfiskaci výnosů a majetku z trestné činnosti a nástrojů trestné činnosti. (Úř. věst. L 68, 15. 3. 2005, s. 49—51).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2018/1805 ze dne 14. listopadu 2018 o vzájemném uznávání příkazů k zajištění a příkazů ke konfiskaci. (Úř. věst. L 303, 28. 11. 2018, s. 1—38).

Rámcové rozhodnutí Rady 2002/465/SVV ze dne 13. června 2002 o společných vyšetřovacích týmech. (Úř. věst. L 162, 20. 6. 2002, s. 1—3).

Doporučení Rady ze dne 8. května 2003 o modelové smlouvě o zřízení společného vyšetřovacího týmu (2003/C 121/01). (Úř. věst. C 121, 23. 5. 2003, s. 1—6).

Usnesení Rady ze dne 26. února 2010 o vzorové dohodě o vytvoření společného vyšetřovacího týmu (SVT) (2010/C 70/01). (Úř. věst. C 70, 19. 3. 2010, s. 1—12).

Rozhodnutí kolegia Úřadu evropského veřejného žalobce č. 003/2020 ze dne 12. října 2020 o jednacím řádu Úřadu evropského veřejného žalobce. (Úř. věst. C 22, 21. 1. 2021, s. 3—31).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení. (Úř. věst. L 280, 26. 10. 2010, s. 1—7).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/48/EU ze dne 22. října 2013 o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízení týkajícím se evropského zatýkacího rozkazu a o právu na informování třetí strany a právu na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody. (Úř. věst. L 294, 6. 11. 2013, s. 1—12).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1919 ze dne 26. října 2016 o právní pomoci pro podezřelé nebo obviněné osoby v trestním řízení a pro osoby vyžádané v rámci řízení týkajícího se evropského zatýkacího rozkazu. (Úř. věst. L 297, 4. 11. 2016, s. 1—8).

Další mezinárodní smlouvy

Úmluva o policejní spolupráci pro jihovýchodní Evropu. [online]. [cit. 2022-05-01]. Dostupná v angličtině z: <https://www.rcc.int/docs/69/police-cooperation-convention-for-southeast-europe>

5. Seznam použité judikatury

Rozsudek ESLP ze dne 22. dubna 1993 ve věci Modinos proti Kypru, č. stížnosti 1570/89.

Rozsudek ESLP ze dne 26. července 2005 ve věci Siliadin proti Francii, č. stížnosti 73316/01.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. září 1989, věc 68/88, Komise Evropských společenství proti Řecké republice.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. června 2005, věc C-105/03, Maria Pupino.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. září 2015, věc C-105/14, Taricco et al.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 23. října 2007, věc C-440/05, Komise Evropských společenství proti Radě Evropské unie.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. září 2005, věc C-176/03, Komise Evropských společenství proti Radě Evropské unie.

6. Seznam ostatních zdrojů

Usnesení vlády České republiky ze dne 5. září 2007 č. 1010 o změně postavení centrálního kontaktního bodu systému Anti-Fraud Co-ordination Structure (AFCOS) v České republice. [online]. [cit. 2022-08-05]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Usneseni_2007-1010_2007-09-05_o-zmene-postaveni-centralniho-kontaktneho-bodu-systemu-AFCOS-v-CR.pdf

Stockholmský program – Otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je. (Úř. věst. C 115, 4. 5. 2010, s. 1—38).

Důvodová zpráva k zákonu č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. [online]. [cit. 2022-04-15]. Dostupná z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=646&ct1=0>

Green Paper on criminal law protection of the financial interests of the Community and the establishment of European Prosecutor. COM (2001) 715 final, 11. 12. 2001. [online]. [cit. 2022-04-17]. Dostupný v angličtině z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:52001DC0715>

Protection of the European Union's financial interests – Fight against fraud – Annual report 2010. COM (2011) 595 final. [online]. [cit. 2022-09-04]. Dostupná v angličtině z: https://anti-fraud.ec.europa.eu/system/files/2021-07/2010_en.pdf

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie. COM (2012) 363 final, 11. 07. 2012. [online]. [cit. 2022-05-07]. Dostupný v angličtině z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0363:FIN:EN:PDF>

Závěry předsednictví Rady Evropské unie z Tampere. [online]. [cit. 2022-06-10]. Dostupné v angličtině z: <https://www.consilium.europa.eu/media/21059/tampere-european-council-presidency-conclusions.pdf>

Europeizace trestního práva

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá europeizací trestního práva. Jde o proces sblížení trestního práva evropských států. Tento proces uvádějí do pohybu především organizace, v nichž se evropské státy sdružují. Ty se její pomocí snaží dosáhnout svých cílů.

Práce si klade za cíl analyzovat, jak proces europeizace trestního práva doposud probíhal, a rozebrat nástroje, které uvedené organizace v jeho rámci ke sblížení právních řádů používají. Zároveň však chce poukázat na konkrétní problémy, které se objevují jak obecně v daných organizacích, tak při aplikaci konkrétních nástrojů.

První kapitola se obecně zabývá nástroji, které ke sblížení trestního práva svých členských států používají nejvýznamnější evropské organizace, Rada Evropy a Evropská unie. Podává stručný výklad o jejich historii a o tom, jak se v čase měnily jimi používané nástroje. Poukazuje také na fakt, že ne všichni členové dané organizace se na jí iniciované spolupráci podílejí stejně. Druhá kapitola se potom zaměřuje na nejvýznamnější Evropskou unií vytvořené instituce, jejichž činnost přímo souvisí s oblastí trestního práva. Věnuje se jejich legislativnímu zakotvení, poslání, struktuře, ale také konkrétním případům, kterým se věnovaly.

Třetí a čtvrtá kapitola se již věnují trestnímu právu, třetí procesnímu a čtvrtá hmotnému. Obě se nejprve soustředí na působení Rady Evropy v dané oblasti. Poté přesouvají svou pozornost k Evropské unii, jejímiž některými nástroji se potom zabývají hlouběji. U trestního práva procesního jde o nejvýznamnější nástroje, které usnadňují přeshraniční vedení trestního řízení, jako evropský zatýkací rozkaz nebo evropský vyšetřovací příkaz. U trestního práva hmotného si volí tři oblasti, v nichž Evropská unie sblízuje úpravu v členských státech, přičemž u každé z daných oblastí, mezi nimiž najdeme například korupci, k tomu má odlišné důvody.

Klíčová slova: Evropská unie, mezinárodní justiční spolupráce, europeizace

Europeanization of Criminal Law

Abstract

The topic of this diploma thesis is europeanization of criminal law. It can be described as a process of approximation of criminal legislation of european countries. This process typically gets set in motion by organizations in which european countries associate. Said organizations use europeanization as one of the tools for achieving their goals.

The goal of the thesis is to analyze how the process of europeanization of criminal law developed so far and to examine the tools which the organizations use in order to approximate the legislation of their member states. At the same time it also aims to point out some practical challenges which arise both generally in the organizations themselves and specifically as part of the application of selected tools.

The first chapter is concerned with the tools the most important European organizations, the Council of Europe and the European Union, use to approximate their member states' criminal law legislation in general. It provides a brief look into their history and into the changes of the tools used throughout it. It also points out that not all the member states of the organizations might participate in their cooperation methods to the same extent. The second chapter then examines the most important institutions which operate directly in the area of criminal law more closely. It concentrates on their legal basis, their mission, and structure, but it also offers examples of specific cases on which these institutions worked.

Third and fourth chapter focus more closely on criminal law legislation. The third chapter specifically covers procedural law, whereas the fourth takes on substantive law. Each of them first examines the impact of the work of the Council of Europe on europeanization of criminal law. Then they shift their focus to the European Union and inspect some of its tools more closely. In the procedural law chapter these are the most important tools which facilitate the conduct of criminal proceedings across the member states of the European Union, for example European Arrest Warrant or European Investigation Order. The substantive law chapter picks three areas, among them corruption, where the European Union harmonizes its member states' legislation while it has a different reason for doing so in each of the areas.

Key words: European Union, International Judicial Cooperation, Europeanization